

کتابشناسی گزیده توصیفی

جغرافیای انسانی

تهیه و تنظیم:

پروانه شاه حسینی

A Selected Descriptive Bibliography of Human Geography

Prepared by:

Parvaneh Shah Hoseyni

شابک ۹۶۴-۴۰۹-۳۵۰-۲

ریال ۲۵۰۰

مراکز پخش:
تهران: خیابان کارگر شمالی - بالاتر از بیبی بیزین - گوچه شهید ابوالفضل خسروی شماره ۸۴ - تلفن ۰۰۰۶۲۸۳
تهران: میدان انقلاب اسلامی - بیش خیابان ۱۶ آذر - فروشگاه سمت - تلفن: ۰۴۱۸۰۶۹

کتابشناسی گزیده نویسی چهارمای انسانی

۲۰

۱۰

۵

۳

۱

۲

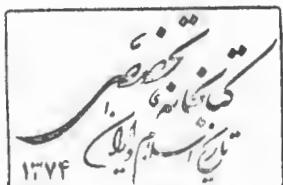
کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

اسکن شد

تهیه و تنظیم:

پروانه شاه حسینی

تهران
۱۳۷۸

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

تہہ کنڈہ

کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی / تهیه و تنظیم پروانه شاهحسینی. — تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۸.

چهار، ۸۵ ص. — (سازمان مطالعه و تدوین ... سمت)؛ ۳۴۸: جغرافیا؛ ۳۰)

ISBN 964-459-350-2

سما: ٤٥٠٠ ریال.

Parvaneh Shah Hoseyni: A Selected Descriptive Bibliography of Human Geography.

۱. جغرافیای انسانی - کتابشناسی، الف. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاهها (ست). ب. هنر.

• ۱۴۹

۱۶/۰۰۱ ز

کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی
تئیه و تنظیم: پروانه شاه حسینی
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (ست)

حاب اول: تاستان ۸۷۳

٣٠٠٠ تعداد:

حروف جنی، و لتوگه افه؛ سمت

جایزه و مسابقات

قیمت ۲۵۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشنده‌گان و عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای «سمت» محفوظ است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلا مانع است).

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سزاوار است که انسان در تمام مراحل عمر مشغول تحصیل علم باشد.

صحیفه نور؛ ج ۱۷، ص ۱۷

سخن «سمت»

«سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی در اسفند سال ۱۳۶۳ تأسیس شد تا از این طریق، نیاز دانشگاهها در زمینه کتابهای درسی، مبنایی علوم انسانی و اسلامی و سایر منابع جنبی مرتفع گردد.

اطلاع رسانی و شناساندن منابع تحقیق و مطالعه در قالب کتابشناسی‌های تخصصی می‌تواند به عنوان منبع کمکی در دسترس استادان، دانش پژوهان و دانشجویان قرار گیرد و در امر پژوهش و کسب دانش سهولت ایجاد کند. به همین منظور طرح جامعی از سوی معاون پژوهشی سازمان مبنی بر جمع آوری اطلاعات کتابهای منتشر شده که کاربرد دانشگاهی دارند، تهیه و بعد از تأیید شورای پژوهشی با همکاری اعضای هیأت علمی سازمان و احیاناً سایر پژوهشگران آغاز گردید. بی‌تردید نظارت علمی و راهنمایی استادانی در زمینه اطلاع‌رسانی و کتابداری و رشته تخصصی ذی‌ربط توانست حتی الامکان بر استحکام و غنای آثار فراهم شده بیفزاید.

کتابشناسی حاضر برای رشته جغرافیای انسانی تدوین شده است که عمدتاً کتابهای درسی، کمک درسی و مرجع موجود در کتابخانه‌های عمومی حوزه جستجوی پژوهشگر و احیاناً جدید‌الانتشار را دربر می‌گیرد. انتظار می‌رود صاحب‌نظران و کتابشناسان با عنایت به هدف طرح، کاستیها را متذکر شوند تا ویرایش جدید این اثر از پیشنهادات ایشان بهره بگیرد.

لازم است از استادان گرانقدر، جناب آقای دکتر عباس حرّی به جهت نظارت علمی و راهنمایی پژوهشگران و آقایان دکتر حسین شکویی، دکتر محمد تقی رهنماei، دکتر رحیم مشیری، دکتر مصطفی مؤمنی و خانم دکتر دره میرحیدر به لحاظ مشاوره تخصصی و آقای غلامرضا فدایی عراقی به خاطر همکاری صمیمانه در راه‌اندازی طرح سپاسگزاری شود.

مقدمه

کتابشناسیها ی که تا کنون در رشته جغرافیا تدوین شده است عبارتند از:

۱. فهرست مقالات جغرافیایی؛
۲. کتابشناسی جغرافیایی سازمان نقشه برداری کشور؛
۳. کتابشناسی جغرافیا (چاپی - خطی)؛
۴. کتابشناسی توصیفی جغرافیا؛
۵. مأخذشناسی جغرافیای شهری و تکمله‌های آن؛
۶. کتابشناسی ایران؛
۷. کتابشناسی شهرهای خاورمیانه؛
۸. کتابشناسی شهرهای ایران؛

این کتابشناسیها کتابهای موجود در رشته جغرافیا را تا سال انتشار کتابشناسی دربردارد. ویژگی کتابشناسی حاضر نسبت به دیگر کتابشناسیها این است که در این اثر کتابهای درسی و کمک درسی برای استفاده دانشجویان و دانش پژوهان انتخاب و معرفی شده است.

اثر حاضر کتابهای فارسی چاپ شده تا سال ۱۳۷۶ را که در زمینه جغرافیای انسانی نوشته شده است در برمی‌گیرد و از میان ۳۰۰ عنوان کتاب گردآوری شده، کمیته گرینش سازمان «سمت» فقط ۲۲۸ عنوان را انتخاب کرده است. این کتابها از کتابخانه‌های معتبر مراکزی مانند دانشگاه تهران، سازمان برنامه و بودجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت امور خارجه، سازمان ایلات و عشایر کشور و نیز از سازمان «سمت» جمع‌آوری و چکیده‌نویسی شده است. هر عنوان کتاب شامل: ۱) اطلاعات کتابشنختی، ۲) چکیده توصیفی، ۳) مقطع مورد تدریس و ۴) محل بازیابی است. مقطع تدریس به ترتیب با شماره ۲ برای کارشناسی، ۳ برای کارشناسی ارشد و ۴ برای دکتری در سمت راست پایین هر چکیده مشخص شده است. محل بازیابی کتابها نیز به صورت علایم اختصاری طبق جدول ذیل است:

۲ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

علامت اختصاری	نام کتابخانه
ن	مرکزی دانشگاه تهران
ب	سازمان برنامه و بودجه
	دفتر مطالعات سیاسی و
ف	بین‌الملل وزرات امور خارجه
ل	سازمان ایلات و عشایر کشور
س	سازمان «سمت»

این کتابشناسی براساس حروف الفبای عنوان کتابها تنظیم شده و در پایان آن دو نمایه نام کسان و موضوعی براساس حروف الفبا برای تسهیل دسترسی مراجعان آمده است.

از خوانندگان عزیز خواهشمند است با پیشنهادهای سازنده خود در غنی‌تر کردن این کتاب مارا یاری فرمایند تا در چاپهای بعدی آنها را به کار ببریم.

۱. آثار البلاط و اخبار العباد / ذکریا بن محمد بن محمود قزوینی؛ به کوشش محمد مراد بن عبدالرحمان؛ ترجمه محمد شاهمرادی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۳، ۲ جلد.

قزوینی این اثر را با اتکا بر مشاهدات و مطالعات خود نوشته است. اثر فوق مقدمه‌ای در خواص بلاد و مقدمه دیگری همراه با نقشه‌ای از اقالیم زمین دارد. بعد از مقدمه بحث درباره اقالیم هفتگانه و اخبار و آثار آنها شروع می‌شود. این کتاب اطلاعات ارزشمندی درباره تاریخ و تاریخ ادبیات دارد. همچنین در این اثر همراه اسم هریک از بلاد ایران نام بزرگترین معارف، مشایخ و علمای آن شهر با ذکر احوالشان آمده و در آخر نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن

۲. آمار و روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها در جغرافیا / مسعود مهدوی. تهران: قومس، ۱۳۷۴، ۲۲۴ ص.

اگر بخواهیم موضوعات جغرافیایی را به طور کلی اعم از طبیعی یا انسانی به صورت کمی مطالعه کنیم به آمار نیاز داریم. از این رو اثر فوق با ارائه یکسری اطلاعات آماری می‌تواند جغرافیدان را به هدف خود برساند. مباحث این کتاب عبارتند از تعاریف، اندازه و فراوانی، انواع فراوانیها، گروه‌بندی جامعه آماری، شاخصهای تمایل مرکزی، شاخصهای پراکندگی، احتمال توزیع نرمال، نمونه‌گیری، همبستگی و رگرسیون. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳) / ب

۳. آموزش و پژوهش در عشایر ایران / علی سهراوی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۷۳، ج، ۳۲۴ ص.

این اثر پس از آشنا ساختن خواننده با جامعه عشایری به بررسی وضعیت روش‌های آموزشی در دوره رضاشاه و محمد رضا در تأسیس مدارس سیار، دانشسرای، دبیرستان، مدارس و دانشسرای راهنمایی می‌پردازد و همچنین سایر تأسیسات و نهادهای اداره کل آموزش عشایری، ارزیابیها و قضاوتها، علل رشد کیفی تحصیلات در دبستانهای

۴ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

عشایری و انحلال تعليمات عشایری (ادغام) را توضیح می‌دهد. در نهایت آینده آموزش و پرورش عشایر کوچنده و امور تربیتی آنان را بررسی می‌کند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ل/

(۳۶۲)

۴. آینده‌نگری رشد و توسعه در سیستم برنامه‌ریزی / محمد پولادذر. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۷، ۲۳۵ ص.

در اثر فوق به منظور برداشتن گامهای نخستین و مشخص کردن خطوط کلی در هر نوع برنامه‌ریزی، موضوعات آینده‌نگری رشد و توسعه، بخش‌های مختلف آینده‌نگری، استراتژی توسعه ملی و طراحی آمایش سرزمین، سیستم ساختار بخشی و منطقه‌ای، برنامه‌ریزی و تنظیم برنامه اقتصاد کلان و خرد، رابطه میان آینده‌نگری و برنامه‌ریزی، مدت زمان آینده‌نگری، شکل سازمانی و روش‌شناسی آینده‌نگری و کارآیی رشد و توسعه اقتصادی در آینده‌نگری تشریح شده و در آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳۶۲)

۵. ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس / علی اصغر کاظمی. تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی وین‌المللی، ۱۳۶۸، سیزده، ۲۴۹ ص.

در این اثر مؤلف برای روشن کردن جنبه‌های مختلف موضوع حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس، ابتدا مروری تاریخی بر اعمال حاکمیت در خلیج فارس دارد، سپس مبانی حقوقی اعمال حاکمیت را در خلیج فارس، دریای سرزمینی و منطقه نظارت، آبهای داخلی، تنگه هرمز و نیز در اروندرود بررسی می‌کند. همچنین موضوعات اعمال حاکمیت و صلاحیت در فلات قاره و مناطق انحصاری اقتصادی خلیج فارس و آینده حاکمیت ایران در خلیج فارس از دیدگاه حقوق دریاها از مباحث دیگر کتاب است. در انتها نیز کتابنامه آمده است.

/ف/

(۳۶۲)

۶. احسن التقاسیم فی معرفة الأقالیم / محمد بن احمد مقدسی؛ ترجمه علینقی منزوی. تهران: شرکت مؤلفان و مترجمان، ۱۳۶۱، ۸۴۲ ص.

مؤلف در این اثر پس از ذکر مقدماتی، در دو بخش سرزمینهای مسلمانان را از نظر ویژگیهای طبیعی، اقتصادی، تجاری، لهجه‌ها و زبانها، آینهای، مراکز انسانی، مراکز دیدنی معرفی می‌کند. در بخش اول اقلیم عربی را که شامل جزیره عرب و سرزمینهای عراق،

اقور، شام، مصر و مغرب است توصیف می‌نماید و در بخش دوم سرزمین ایران یعنی خاوران، دیلم، رحاب، کوهستان، خوزستان، فارس، کرمان و سند را شرح می‌دهد. در انتهای کتاب نیز فهرست راهنما آمده است.

/ ان /

(۲)

۷. استراتژی و تحولات ژئopolیتیک پس از دوران جنگ سرد / ناصر ثقفی عامری. تهران: وزارت امورخارجه، دفتر مطالعات سیاسی وین‌المللی، ۱۳۷۳، ۲۲۹، VII ص.

اثر فوق شامل مجموعه مقالاتی است که دو خصوصیت مشترک دارند. اول آنکه با ملاحظه تحولات عمدۀ در صحنه بین‌المللی در دوره پس از جنگ سرد و دوم آنکه با تأکید بر نکات و مسائل مورد علاقه ایران و به طور کلی کشورهای جهان سوم نوشته شده‌اند. موضوع این مقالات عبارتند از استراتژی در فرایند تحول، رهیافت‌های استراتژی ملی در محیط جدید بین‌المللی، امنیت خلیج فارس و ابعاد جهانی آن، نفت از دیدگاه استراتژیک، روندهای تسلیحاتی در دوران پس از جنگ سرد، موقعیت جدید ژئopolیتیک ایران، اقیانوس هند: چالشها و موقعیتها جدید، جنوب افریقا و افریقای جنوبی در دوران تحول، طرح صلح امریکا برای منطقه خاورمیانه، امنیت ملی: جمهوریهای آسیای میانه و قفقاز - جمهوری اسلامی ایران، نظم نوین در سازمان ملل متعدد، دیدگاه‌های شمال - جنوب، نقش جدید برای سازمان ملل متعدد.

/ اب /

(۳)

۸. اصول و روش‌های برنامه‌ریزی ناحیه‌ای / حسین آسايش. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، نه، ۱۸۹ ص.

این اثر مقدمه‌ای است بر اصول و روش‌های برنامه‌ریزی ناحیه‌ای که در سه بخش این موضوع بررسی می‌شود: در بخش اول، مباحث مقدماتی؛ در بخش دوم، مباحث اصلی شامل مفهوم برنامه‌ریزی ناحیه‌ای، سابقه و ضرورت برنامه‌ریزی ناحیه‌ای در جهان و نیز اصول و روش‌های برنامه‌ریزی ناحیه‌ای و در بخش سوم روش تحلیل جمعیت در برنامه‌ریزی ناحیه‌ای و روش‌های تعیین مکان بهینه.

/ اس /

(۲)

۹. اصول و روش‌های طراحی شهری و فضاهای مسکونی در ایران / محمود توسلی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری، ۱۳۶۷، ۷۲ ص.

محتوای اثر فوق مبحث دسترسی را در بر می‌گیرد. بخش اول اصول هندسی و ترسیمی

۶ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

طراحی دسترسی بخش‌های شهری در گسترش‌های پیشنهادی را که با تغیراتی از منابع غربی اخذ شده است توضیح می‌دهد. در مواردی می‌توان از این قواعد در طراحی دسترسیهای بخش قدیمی ایران استفاده کرد. در بخش دوم قواعد و ضوابط طراحی بخصوص دسترسی در بخش قدیمی طرح و چند نمونه از غرب با توضیحات کوتاه آمده است. سرانجام در انتهای کتاب چکیده مطالعات طراحی شهری در بخش فرسوده و شهر قدیمی یزد به عنوان نمونه آمده است تا روشی برای شرایط ایران مدون شود. کتاب همچنین شامل کتابنامه است.

(۳و۲)/ان

۱۰. اصول و عمران ناحیه‌ای / محمد جعفر زمردیان. [بی‌جا]: محمد جعفر زمردیان، ۱۳۶۴ ص. ۲۹۹.

برای زیست بهتر، بشر باید به این دو اصل توجه کند: ۱) استفاده مطلوب و منطقی از منابع انسانی و طبیعی در جهت عمران و آمایش و ایجاد عدالت اجتماعی، ۲) تنسیق محیط طبیعی برای جلوگیری از انهدام آن و در نتیجه گریز از فناپذیری زیست بشری. برای حصول به این دو اصل باید از دانش‌های مختلفی استفاده کرد که مرتبط کردن این دانشها باهم به عهده جغرافیدان است؛ بنابراین موضوعات مورد بحث در اثر فوق یعنی اصول عمران ناحیه‌ای، برنامه‌ریزی اقتصادی - اجتماعی - ارزیابی طرحها که از دیدگاه جغرافیا بررسی شده‌اند در این امر به ما کمک می‌کنند. کتاب همچنین شامل کتابنامه است.

(۲)/اب

۱۱. اصول و مبانی برنامه‌ریزی منطقه‌ای / حسن معصومی اشکوری. رشت: سازمان برنامه و بودجه استان گیلان، ۱۳۷۷، ۳۳۶ ص.

محتوا اثر فوق مبحث برنامه‌ریزی را در بر می‌گیرد و شامل سه بخش است. در بخش اول برای بیان توسعه، فضای و برنامه‌ریزی، مباحث دیدگاه‌هایی درباره رشد و توسعه، فضاهای برنامه‌ریزی و برنامه‌ریزی فضایی، تعریف انواع برنامه‌ریزی و برنامه‌ریزی منطقه‌ای آمده است. در بخش دوم روش‌شناسی و تکنیک‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای تشریح شده و در بخش سوم سابقه برنامه‌ریزی منطقه‌ای در ایران و جهان بتفصیل بررسی گردیده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲)/اب

۱۲. اصول و مبانی جغرافیایی جمعیت / مسعود مهدوی. تهران: قومس، ۱۳۷۳، ۴۸۴ ص.

اثر فوق دو بحث عمدۀ را بیان می‌کند: ۱) بسیاری از اصول، دیدگاهها و نظریاتی را که درباره جغرافیای جمعیت مطرح است و ۲) مطالب مبنایی که برای هر دانشجوی جغرافیای جمعیت، شناخت و آگاهی از آنها لازم است. از این رو کتاب شامل مباحث تعریف جغرافیای جمعیت، اطلاعات جمعیتی، پراکندگی جهانی جمعیت، تراکم و پراکندگی جمعیت، شهرنشینی، الگوهای ترکیب جمعیت، ولادت و باروری، مرگ و میر، مهاجرت و رشد جمعیت است. قسمت اعظم کتاب ترجمه کتاب جغرافیای جمعیت نوشته جان ای. کلارک است.

/ب/

(۲)

۱۳. الاعلاق النفیسه /احمد بن عمر بن رسته؛ ترجمه حسین قره‌چانلو. تهران: امیرکیر، ۱۳۶۵، ۳۵۰ ص.

این اثر درباره جغرافیا و تاریخ است. یکی از کتابهای نادر کهن است که ساختمان و تزیینات درونی و بیرونی کعبه و مسجد پامبر (ص) و نیز موقعیت جغرافیایی آنها را در قرن سوم هجری با دقت بیان می‌کند. همچنین در این اثر اقسام عجیب گیاهی و حیوانی و بناهای معروف باستانی، دریاها و رودها و هفت اقلیم با شهرهای معروف آن توصیف شده است. اقوام ساکن در اتحاد شوروی و مناطق مجاور آن، وجود دینهای کهن ایران در میان قبایل عرب جاهلی از دیگر مباحث کتاب است. در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۱۴. اقتصاد ایران /عبدالرضا افتخاری ... [و دیگران]. تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۱، ۹۶۷ ص.

در این اثر برای بررسی اقتصاد ایران ابتدا سابقه تاریخی کشور و ویژگیهای طبیعی بررسی و سپس وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشور و بخش کشاورزی نقد و ارزیابی می‌شود. در بررسی وضعیت بخش صنعت و معدن به ساختار صنعت در کشور توجه شده است. خدمات و بازرگانی کشور (داخلی و خارجی) با توجه به سیاستهای دولت در این زمینه و ترسیم تراز بازرگانی کشور از دیگر مباحث مورد بررسی است. این بررسی اولین گام در این زمینه است. در آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۱۵. اقتصاد ایران: ۱۹۷۰ - ۱۹۰۰ / جولیان باری یر؛ ترجمه مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی. تهران: مؤسسه حسابرسی سازمان صنایع ملی، سازمان برنامه و

مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی، ۱۳۶۳، ۴۶ ص.

این اثر منحصراً به تحولات اقتصادی می‌پردازد و تنها رخدادهای واقعی اقتصادی را بیان می‌کند. از این رو مباحث کتاب عبارتند از اقتصاد ایران در آستانه قرن بیستم، منابع انسانی، ساختار و رشد اقتصادی، سیاستهای پولی و مالی، دولت و اقتصاد، تجارت و پرداختهای خارجی، کشاورزی، جنگلداری و شیلات، معادن و صنعت نفت، صنایع، حمل و نقل و ارتباطات، سایر بخش‌های زیربنایی، بانکداری و خدمات، اقتصاد ایران در دهه ۱۳۵۰. در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

/ب/

(۳۲)

۱۶. اقتصاد جهانی غلات / اوبر فرانسو؛ ترجمه محمود مصاحب. تهران: مرکز مطالعات برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی، ۱۳۷۳، ۱۲۳ ص.

این اثر درباره گندم و غلات فرعی، به استثنای برنج، بحث می‌کند. از این رو موضوعات کتاب عبارتند از تولید و تجارت جهانی غلات، تعادل ناپایدار تولید بین‌المللی غلات، سیاست مشترک زراعی در مورد غلات، سازمان اقتصادی تولید غلات در فرانسه، سیاست غلات در ایالات متحده امریکا، عدم کارآیی بازار کنونی غلات، تأثیرات اقتصادی سیاستهای زراعی، بازارهای مدت‌دار، الگوهای جدید اقتصادی، دورنمای آینده و نتیجه. ارقام ذکر شده در کتاب از نشریات شورای بین‌المللی گندم، دفتر ملی بین‌حرفه‌ای و وزارت کشاورزی ایالات متحده امریکا گرفته شده‌اند. در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳۲)

۱۷. اقتصاد روستایی / حسین آسایش. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، ح، ۲۰۹ ص.

هدف این اثر شناساندن مسائل اقتصاد روستایی است که در دو بخش بررسی شده است: بخش اول، مبانی اقتصاد که شامل موضوعات مبانی و مفاهیم اقتصاد روستایی، مسائل اقتصادی و بازرگانی، روستا به عنوان کانون کار، روستا و سهم آن در تأمین مواد غذایی است. بخش دوم، بنيانهای اقتصادی روستا از نظر عوامل مؤثر در بنيانهای اقتصاد روستا، کشاورزی، نظامهای بهره‌برداری و شیوه‌های تولید کشاورزی، دیدگاه اقتصادی زمین، آب، سرمایه، ماشین آلات کشاورزی، نیروی انسانی، دامداری، دامپروری، صنایع روستایی.

/س/

(۲)

۱۸. اقتصاد سیاسی شهرنشینی / پل سینجر؛ ترجمه مهدی کاظمی ییدهندی، فرج حسامیان.
تهران: نشر ایران، ۱۳۵۸، ۱۹۸ ص.

هدف این اثر ارائه تحلیلی همه جانبه از پویش شهرنشینی بخصوص در کشورهای توسعه نیافته است و شامل مجموعه مقالاتی است که عبارتند از مهاجرتهای داخلی: ملاحظات تئوریک درباره مطالعه مهاجرت، شهرنشینی وابستگی و حاشیه‌نشینی در امریکای لاتین، شهر و روستا در تاریخ امریکای لاتین و شهرنشینی و توسعه: نمونه سائوپائولو، اقتصاد شهری، جوانب اقتصادی برنامه‌ریزی متروپلیتان.

(۳۰) /ن/

۱۹. اقتصاد کشاورزی / محمد بخشوده، احمد اکبری. کرمان: دانشگاه شهید باهنر، ۱۳۷۱، ۴۷۳ ص.

هدف این اثر بررسی اقتصاد کشاورزی است و مباحث آن عبارتند از بخش اول، کلیات؛ بخش دوم، اقتصاد تولید محصولات کشاورزی، هزینه‌های تولید، کارآبی، تعیین مقدار مطلوب نهاده و محصول، تعیین مقادیر مطلوب نهاده و ستاده، قیمت و مقدار در بازار رقابت ناقص؛ بخش سوم، عرضه، تقاضا، تعادل بازار، کشش تقاضا و عرضه و بخش چهارم، سیاستهای حمایت از تولید کنندگان و مصرف کنندگان. در آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) /ن/

۲۰. اقتصاد کشاورزی / غلامرضا سلطانی، بهاءالدین نجفی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۲، ۴۱۲ ص.

این اثر بخش کشاورزی ایران را از نظر اهمیت آن در اقتصاد ایران بررسی می‌کند و مباحث آن عبارتند از اقتصاد تولید کشاورزی، استفاده از توابع تولید در تحلیل اقتصادی، طرح و بودجه‌بندی مزرعه، کاربرد روش بودجه‌بندی در ایران، طرح و اندازه واحد کشاورزی، سیستم زمینداری و مالکیت، عرضه محصولات کشاورزی، مصرف و تقاضا برای محصولات کشاورزی، کاربرد تکنولوژی در کشاورزی، سیاست کشاورزی، سیاست و قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی، کشاورزی و تجارت بین‌المللی. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) /ن/

۱۱. اقتصاد کشاورزی و تعاون / مهریار صدرالاشرافی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۵، پنج، ۲۵۸ ص.

اثر فوق در برگیرنده مطالبی درباره اصول اقتصاد، اقتصاد کشاورزی و تعاون است و در بخش اول، اقتصاد کشاورزی از نظر رابطه علم اقتصاد با سایر علوم، عوامل تولید، تقاضا و تعادل مصرف کننده، هدف اصلی در اقتصاد کشاورزی، نهادهای تولید، اصل تولید در کشاورزی، کاربرد تکنولوژی در کشاورزی بررسی می‌شود. در بخش دوم، موضوع تعاون در قالب انواع شرکتهای تعاونی و تعاوینهای سنتی در ایران، اتحادیه‌های تعاونی مطرح می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳۶) / ب/

۱۲. اقتصاد کوچ نشینان / رحیم مشیری، نصرالله مولا یی هشجین. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، ل، ۱۶۷۶ ص.

هدف اثر فوق آشنایی با ارکان عمدۀ اقتصاد کوچ نشینان و بررسی یک نمونه از اقتصاد کوچ نشینان مهم ایران به نام ایل بختیاری است. از این رو ابتدا درباره موقع و مشخصات طبیعی ایران در ارتباط با کوچ و اقتصاد کوچ نشینی، معرفی کوچ نشینان ایران و پراکندگی جغرافیایی آنها، تعاریف، مفاهیم و روش مطالعه اقتصاد کوچ نشینی طرح می‌شود؛ سپس نقش اقتصادی کوچ در بین کوچ نشینان، دامداری، کشاورزی، صنایع دستی، فعالیت‌های متفرقه و نقش اقتصادی هریک، روابط اقتصادی کوچ نشینان و یک‌جانشینان، راه حل‌های بهبود اقتصاد کوچ نشینان ایران بررسی می‌شود.

(۲) / س/

۱۳. اقتصاد نفت / عبدالناصر همتی. تهران: سروش، انتشارات سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۴، ۲۳۸ ص.

هدف اثر فوق بررسی اقتصاد نفت در جهان است و از این رو ابتدا مروری بر نظریه‌های قیمت‌گذاری نفت دارد. اوپک و قیمت‌گذاری نفت، تقاضای نفت، عرضه کنندگان غیر اوپک، برآورد تابع تقاضای نفت، برآورد تابع عرضه نفت کشورهای غیر اوپک و الگوی قیمت نفت از مباحث این کتاب هستند. دو ضمیمه انتهای کتاب مروری مختصر بر نظریه‌های بهره‌برداری بهینه در اقتصاد منابع پایان پذیر شامل مباحث وضعیت رقابتی و انحصاری، الگوی انحصار چندگانه، تکنولوژی جایگزین منبع پایان پذیر، بسط الگو و نظریه کنترل و نیز منابع آماری دارد. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳۶) / ب/

۴۴. انتقال تکنولوژی و صنعتی کردن کشورهای در حال توسعه: چگونگی انتقال در واحدهای تولیدی / محمد تقی شهیدی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۱، ۲۳۷ ص.

در بخش اول این اثر، انتقال تکنولوژی به کشورهای در حال توسعه از نظر تأثیر فیزیکی آن و تحول تکنولوژیک، تحول عاملهای کار و سرمایه، تغییر ساختار تولیدی، تأثیر مالی، متأثر نمودن منابع مالی توسط انتقال فنی بررسی می‌شود. در بخش دوم جغرافیای سیاسی انتقال فنی از نظر اهرمهای اصلی و محدودیتهای انتقال، دلیل توسل به تکنولوژیهای خارجی، وابستگی و تسلط فنی تحلیل می‌شود و در بخش سوم نیز چگونگی انتقال تکنولوژی در ایران بررسی می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳۰۲)/ب

۴۵. اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیا (جلد اول) / حسین شکوری. تهران: گیاتاشناسی، ۱۳۷۵، ۳۵۵ ص.

در این اثر سعی شده است آخرین تحولات فلسفه جغرافیا و فراز و فرود همه دیدگاههای جغرافیایی بدون یکسونگری و با صداقت تمام تا حدامکان نشان داده شود. از این رو مباحث فلسفه پارادیم و جغرافیا، عوامل اجتماعی و تفکرات جغرافیایی، مفاهیم نو در جغرافیای نو، تحلیلی بر تعاریف جغرافیا، بازساخت جغرافیایی، مفهوم کلیدی در تحلیلهای جغرافیایی، جبر محیطی امپریالیسم و امکان‌گرایی، مکان و فضا، جغرافیای ناحیه‌ای نو در این کتاب مطرح می‌شود. در انتهای هر فصل منابع و در انتهای کتاب فهرست نامها آمده است.

(۳۰۲)/س

۴۶. انسان، جامعه و محیط‌زیست / اعضاء آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، انتیتو جغرافیا؛ ترجمه صلاح الدین محلاتی. تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲، ۴۰۰ ص.

هدف این اثر بررسی نحوه رابطه انسان با محیط طبیعی پیرامون خویش است و مباحث مورد بحث عبارتند از کنشهای متقابل انسان، جامعه و محیط‌زیست در عصر شکل‌پذیری جوامع قبل از سرمایه‌داری و در دوران سرمایه‌داری، تجارت اتحاد شوروی در مورد بهره‌برداری از منابع طبیعی و بازسازی محیط‌زیست، کنش متقابل انسان، جامعه و محیط‌زیست در دنیای معاصر، انسان، جامعه و محیط‌زیست و جنبه اجتماعی- اقتصادی مسأله. در آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳۰۲)/ن

۴۷. اوضاع اقتصادی و اجتماعی استان فارس: جوامع عشايری / مرکز انفورماتیک و مطالعات توسعه برنامه‌ریزی. شیراز: مرکز انفورماتیک و مطالعات توسعه - برنامه‌ریزی، ۱۳۷۲، هفت، ۱۴۸ ص.

در این اثر ویژگیهای کلاسیک و کنونی جامعه عشايری بررسی می‌شود. شرایط اقتصادی - اجتماعی این جامعه و چگونگی ارتباط آن با جامعه بزرگ، محدودیتهای آن مانند عوامل فرهنگی و چگونگی دسترسی به تسهیلات زندگی، عوامل اقتصادی از نظر پیشینه آن، محدودیتهای اقتصادی، تأثیر نیروی انسانی در حال گذر جامعه عشايری بر اقتصاد منطقه، تأثیر شرایط حاکم در شیوه بهره‌برداری از مراتع بر اقتصاد منطقه، امکانات و قابلیتها مانند نیروی انسانی، شیوه تولید اقتصادی و زندگی اجتماعی از مباحث کتاب هستند. درباره طراحی و سیاستگذاری در زمینه برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی - اجتماعی نیز توضیح داده شده و در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

(۳) / ل

۴۸. ایل باصری / فردیک بارت؛ ترجمه کاظم ودیعی. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دفتر منوگرافی دانشگاه تهران، ۱۳۴۳، ۱۵۹ ص.

مؤلف اثر فوق، ایل باصری را از دیدگاه حوزه انسان‌شناسی انگلیسی بررسی کرده است و به مباحثی چون تاریخ، اکولوژی و اقتصاد، واحدهای خانگی و خانواده‌ای، اردو، ایل و تیره، ریاست، ایل کولی وابسته، روابط خارجی، مراحل اقتصادی و دموگرافیک، اشکال سازمان کوچ‌نشینی در جنوب ایران می‌پردازد. سرانجام زندگی روحانی ایل باصری توضیح داده شده و در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

(۴) / ن

۴۹. ایل پاپی: کوچ‌نشینان شمال غرب ایران / کارل گونار فیلبرگ؛ ترجمه اصغر کریمی. تهران: فرهنگسرای، ۱۳۶۹، ۳۰۴ ص.

هدف این اثر بررسی ایل پاپی است. در بخش اول، جغرافیای طبیعی محل زندگی این ایل یعنی دشت صالح آباد، کولمحک و گرامیر، فلات نزدیک به قلعه کپی که شامل منطقه‌ای در حد فاصل آب سی روم و قلعه کپی، دره آب سی روم، آب سزار و سرزمین بختیاری، دره‌های کشور و گردنه گردنه‌گردنه نوشیون، چنار کال و ترس و گریت و نیز مسائل آب و هوا و پوشش گیاهی است، بررسی می‌شود. در بخش دوم، زندگی اقتصادی و فرهنگ مادی و در بخش سوم، فرهنگ اجتماعی و معنوی ایل بررسی می‌گردد. در

انهای کتاب کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳)

۳۰. ایل ناشناخته: پژوهشی در کوه‌نشینان سرخی فارس / عبدالله شهبازی. تهران: نشر نی: ۱۳۶۵، ۴۰۴ ص.

مؤلف ابتدا تعاریف، پیشینه ایلات و عشاير در جهان و ایران، سازمان سیاسی، وضع کنونی ایلات و عشاير ایران و نیز ایلات و عشاير فارس را بررسی می‌کند، سپس به تکنگاری ایل سرخی یعنی آشنايی با موقعیت جغرافیایی و طبیعی راهها و مسائل انسانی؛ وضع عمومی، سازمان اجتماعی، ایل و کوچ، اقتصاد، عشاير و شهرگرایی، فرهنگ و گویش ایل می‌پردازد. دوران کشمکش ایل، قدرتهای محلی، مبارزه با تجاوز انگلیس، مبارزه علیه استبداد رضاشاه، از سقوط رضاشاه تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، قیام سالهای ۱۳۴۲ – ۱۳۴۱ عشاير فارس، استاد محترمانه عملیات آریانا علیه قیام را نیز بررسی می‌کند. در آخر کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ل/

(۳)

۳۱. ایلها و طایفه‌های عشايری کرد ایران: مشتمل بر اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگ ملی /علی میرنیا. تهران: نسل دانش، ۱۳۶۵، ۱۹۹ ص.

در این اثر ایلات و طایفه‌های کرد ایران بررسی شده‌اند. این ایلات و طایفه‌ها بیشتر در کردستان، گیلان، مازندران و خراسان ساکن هستند؛ در ضمن در سایر مناطق ایران نیز به‌طور پراکنده وجود دارند. مباحث اثر فوق عبارتند از حدود جغرافیایی و موقعیت طبیعی قلمرو کردها، وضع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، آموزش و پرورش و ورزشهای سنتی چون کشتی چوخا، سوارکاری و اسبدوانی. در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۳۲. بختیاریها: عشاير کوه‌نشین ایران در پویه تاریخ / دیتRAMAN؛ ترجمه محسن محسنیان. مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی، ۱۳۶۹، ۲۰۴ ص.

در اثر فوق تحولات اجتماعی - اقتصادی ایل بختیاری بررسی شده است، ابتدا مقدمه‌ای از ایل نشینی و اهمیت آن، حدود، هدف و مشکلات تحقیق و انتخاب واژه‌ها آمده و سپس به ویژگیهای طبیعی، جغرافیایی و زراعت بختیاری و مبدأ تاریخی و نیز ویژگیهای جمعیتی، سیاست و تراکم اشاره شده است. در مبحث اقتصادی، نحوه بهره‌برداری از

۱۴ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

زمین، اهمیت اقتصادی بختیاری، تغییرهای ساختاری و امکانات رشد و پذیرش محیط بررسی می‌شود. سرانجام مباحث مطرح شده جمعبندی می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ل/

۳۳. بررسی مسائل اقتصاد روستایی منطقه بیابانی شرق کاشان / ذیع الله خواجه کرمی، پرویز کردوانی. تهران: دانشگاه تهران، مرکز تحقیقات مناطق کویری و بیابانی ایران ایستگاه پژوهش کاشان، ۱۳۵۶، و ۳۷۹ ص.

هدف از نگارش این اثر، تهیه گزارشی از نحوه فعالیتهای اقتصادی روستاهای منطقه بیابانی شرق کاشان است. تحلیل اقتصادی این روستاهای درباره سالهای زراعی ۱۳۲۸-۱۳۳۴، ۱۳۳۳-۱۳۳۴ است تا زمینه‌ای درباره چگونگی تحولات این منطقه برای فعالیتهای اقتصادی در چهارچوب مسائل اقتصاد روستایی منطقه حاصل شود و نیز بتوان مقام منابع مختلف اقتصاد روستایی را در ترکیب منابع و مخارج و نیز شکل هزینه‌های نهایی خانوارها را در ساختمان کل هزینه‌ها به دست آورد. برای مشخص شدن درآمدهای حاصله و کانالهای مصرف آن، مسائل کارگری و پیشه‌وری و درآمدها و هزینه‌های این بخش از فعالیتها و نیز هزینه‌های نهایی خانوارها و منابع و مخارج آنها در نظر گرفته شده است.

(۲) / ن/

۳۴. برنامه‌ریزی توسعه: مدلها و روشها / مایکل تودارو؛ ترجمه عباس عرب‌مازار. تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۷۰، ۱۷۷ ص.

هدف اصلی اثر، آشنایی با مدل‌های رایج اقتصادی برنامه‌ریزی توسعه در کشورهای فقیر است. هدف بعدی این است که با حل قدم به قدم مسائل فرضی برنامه‌ریزی، «فرایندهای فکری» موجود در تدوین برنامه توسعه شناخته شود. در اینجا بیشتر بر تدوین برنامه و نه اجرای آن تأکید شده است و مباحث کتاب عبارتند از سرعت بخشیدن به حرکت رشد اقتصادی، تحلیل داده - ستاده، تحلیل داده - ستاده و برنامه‌ریزی مرکزی اقتصادی، برنامه‌ریزی تعمیم‌یافته توسعه و برنامه‌ریزی جامع توسعه.

(۳و۲) / ب/

۳۵. برنامه‌ریزی در سطح محلی و توسعه روستایی: راهبردهای جایگزین (مجموعه مقالات) / مؤسسه توسعه آسیا و اقیانوسیه وابسته به سازمان ملل. بانکوک؛ ترجمه عباس

مخبر. تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۵، ۲۹۸ ص.

این اثر حاصل دو گردهمایی کارشناسی است که اسکاپ و مؤسسه توسعه آسیا و اقیانوسیه برگزار کرده‌اند. در گردهمایی اول درباره راهبردهای توسعه جانشین برای نظامهای اقتصادی عمدتاً کشاورزی منطقه آسیا و اقیانوسیه بحث شد که رهنمودهای مناسبی را به همراه داشت. گردهمایی دوم ویژه برنامه‌ریزی در سطح محلی بود که برای توسعه یکپارچه روستایی تأکید داشت. بنابراین کتاب مستقیماً به مسائل مندرج در برنامه‌ریزی توسعه مردمگرا می‌پردازد و مسائل مفهومی و علمی یک راهبرد توسعه جانشین را با تأکید بر مشارکت مردم و برنامه‌ریزی در سطح محلی در کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه بررسی می‌کند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳۰۲) / ا/

۳۶. برنامه‌ریزی شهری در ایران / غلامحسین مجتبه‌زاده. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، ۵، ۲۱۰ ص.

هدف این اثر شناساندن عوامل مؤثر در تغییرات طبیعی و انسانی شهر است و اینکه اصول، ابزار و روشهای برنامه‌ریزی شهری چه تأثیری در هدایت و کنترل رشد شهرها دارد و مباحثت کتاب عبارتند از موضوعات شهر درگذر زمان، برنامه‌ریزی شهری در دوره جدید، برنامه‌ریزی شهری و طرح‌ریزی شهری در دوره اخیر و جدید، روشهای تهیی طرحهای شهری در ایران و تهیی الگوهای توسعه شهری.

(۲) / اس/

۳۷. برنامه‌ریزی مهاجرتهای داخلی / سلی فیندلی؛ ترجمه عبدالعلی لهسائی‌زاده. شیراز: نوید، ۱۳۷۲، ۳۱۹ ص.

اثر فوق پاسخگوی نیازهای سیاستگذاران است تا مسائل و خطمشی‌های مربوط به مهاجرت داخلی را درک کنند. این اثر نتایج تحقیقات موجود در زمینه مهاجرت داخلی و عوامل مربوط به آن را به عنوان اساسی برای تحقیق درباره خط مشی‌ها و ابزارهایی که سیاستگذاران کشورهای توسعه نیافته برای تأثیرگذاری بر مهاجرت به کارگرفته‌اند یا می‌توانند به کار گیرند، فهرست وار ذکر می‌کند. مباحثت کتاب فوق عبارتند از پیش نیازهای برنامه‌ریزی مهاجرت داخلی، عوامل تعیین کننده و زمینه‌های مهاجرت داخلی، اثرات مهاجرت، مهاجرت، شهرنشینی و باروری، خطمشی‌ها و برنامه‌های مؤثر بر

مهاجرت داخلی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ب/

۳۸. برنامه‌ریزی و تجزیه و تحلیل تصمیم‌گیری‌های صنعتی / محمدعلی سوхکیان. تهران: جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۲، ۷۰۵ ص.

اثر فوق مسائلی را که یک مدیر صنعتی با آن روبه‌رو خواهد بود در بر می‌گیرد و مباحث آن عبارتند از مقدمه‌ای بر احتمال، توزیعهای احتمال، مقدمه‌ای بر تئوری تصمیم؛ تئوری تصمیم، برنامه‌ریزی خطی، حل مسائل برنامه‌ریزی خطی به روش سیمپلکس، سایر مباحث مسائل برنامه‌ریزی خطی، مسائل حمل و نقل، برنامه‌ریزی خطی با شرط عدد صحیح بودن متغیرهای تصمیم، مسائل تخصیص، برنامه‌ریزی دینامیک، کاربرد توزیع نرمال در تئوری تصمیم، مطلوبیت و تصمیم‌گیری، تئوری مقابله، برنامه‌ریزی پروژه.

(۳و۲) / ب/

۳۹. البلدان / احمد بن اسحاق یعقوبی؛ ترجمه محمدابراهیم آیتی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۳، ۲۱۲ ص.

این اثر شامل نام کشورها، استانها و نواحی است و در هر کشوری اسمی شهرها، نواحی و اقلیم آنها و نیز در هر منطقه‌ای اسمی قبایل عرب و طوابیف عجمی که در آن سکونت گزیده‌اند و بر آن غالب آمده‌اند، میزان مسافت میان سرزمینها و شهرها، اسمی فرماندهان سپاهیان اسلام که آن نواحی را فتح کرده‌اند، تاریخ فتح آنها، مبالغ خراج، اسمی دشت، کوهستان، بیابان و دریا، میزان شدت گرما و سرما، اسمی آبهای روان و آبهای آشامیدنی ذکر شده است.

(۳و۲) / ن/

۴۰. بنه: نظامهای زراعی سنتی در ایران / جواد صفی‌نژاد. تهران: امیرکییر، ۱۳۶۸، دوازده، ۳۷۲ ص.

مؤلف ابتدا در مقدمه درباره استاد بنه‌های روستای گلستانه و استناد بنه‌های خالصه و موقوفه، دلیل تشکیل بنه و علت از بین رفتن آن و تعریف بنه یا صحراء توضیح می‌دهد، سپس درباره بنه در ایران در چهار بخش، ۱) نظامهای زراعی سنتی (بنه‌ها) قبل از اصلاحات ارضی، ۲) نظامهای زراعی سنتی (بنه‌ها) بعد از اصلاحات ارضی، ۳) نظامهای زراعی سنتی (بنه‌ها) در نقاط مختلف ایران و ۴) پرسش و پاسخ درباره بنه‌ها بحث می‌کند.

(۳و۲) / ن/

۴۱. بینش اسلامی و پدیده‌های جغرافیایی: مقدمه‌ای بر جغرافیای سرزمینهای اسلامی / عباس سعیدی رضوانی. مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۶۸، ۲۳۲ ص.

مؤلف از دیدگاه جغرافیایی، ویژگیهای مکانی را در پیوند با بینش اسلامی تحلیل می‌کند و برای تحلیل حقایق جغرافیایی در طول سده‌ها، از روایات و شواهد تاریخی بهره می‌گیرد. از این رو موضوعات مورد بررسی وی عبارتند از بستر جغرافیایی بینش اسلامی، پدیده‌های جغرافیایی برانگیخته از بینش اسلامی، نفوذ بینش اسلامی دریافت شهرها و عمران و هنر و دورانهای پویایی و ایستایی بینش اسلامی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳) / ن

۴۲. پژوهشی در شناخت ایلها و طایفه‌های عشایر خراسان و نقش سیاسی رؤسای ایلها برگ در امور کشور و روابط آنها با حکومت و استعمارگران / علی میرنیا. تهران: نسل دانش، ۱۳۶۹، ۲۸۱ ص.

مؤلف در پنج بخش ایلها و طایفه‌های عشایری خراسان را بررسی می‌کند که عبارتند از ۱) معرفی کوتاهی (به ترتیب حروف الفبا) از محل اسکان، علت اسکان و نوع اشتغال ایلها و عشایر ترک خراسان، ۲) ایلها و طایفه‌های کردخراسان، ۳) طایفه‌های عشایری عرب، ۴) طایفه‌های مختلف خراسان و ۵) فرهنگ مردم عشایر خراسان از نظر اعتقادات، مراسم، نوع لباسهای مردان و زنان ترک، ترکمن، تیموری، کرد و بلوج و جشنها و نوع ورزش. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۴) / ن

۴۳. پژوهشی در مساکن روستایی منطقه بیابانی شرق کاشان ابوزیدآباد و روستاهای منظومه آن / فاطمه بهفروز. تهران: دانشگاه تهران، مرکز تحقیقات مناطق کویری و بیابانی ایران، ۱۳۵۶، شش، ۱۰۸ ص.

مباحث مطرح شده در این اثر عبارتند از مشخصات عمومی، موقع جغرافیایی روستاهای منظومه ابوزیدآباد، شرایطی اقلیمی، نژاد، زبان و مذهب، شغل‌های عمده و درآمد سالانه خانوار، سیمای دهات و خصوصیات عمده مساکن، شکل ظاهری ساختمانها، وسعت مساکن، شبوهای معماری در دهات نمونه ابوزیدآباد، منابع تأمین سوخت منازل، تأسیسات اجتماعی و تسهیلات زندگی، بهداشتی، آموزشی و فرهنگی، برق، پست و

۱۸ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

ارتباطات، بهداشت انسان و محیط مسکونی، طرز بهره‌برداری از آب، اماکن عمومی، نقشه و بافت روستاهای توسعه و گسترش اخیر آنها. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۴۴. تاریخ اقتصادی ایران / چارلز عیسوی؛ ترجمه یعقوب آژند. تهران، نشر گستره، ۱۳۶۹، ۶۵۳ ص.

این اثر مجموعه‌ای از مقالات منتخب و قطعاتی از استاد، گزارشها و کتبی است که جنبه‌های مختلف اقتصاد ایران را بررسی می‌کند. استاد گزارشها، مسائل اقتصادی دو قرن را در بر می‌گیرد و همه آنها از زبانهای انگلیسی، روسی، فارسی، فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی، عربی، ارمنی و هلندی گرفته شده است. از این رو مباحث اثر فوق عبارتند از موضوعات دور نمای جغرافیایی و تاریخی، معرفی عمومی ایران ۱۹۱۴ - ۱۸۰۰ م، ساخت اجتماعی، تجارت خارجی، حمل و نقل، کشاورزی، صنعت، نفت، مالیه و مالیه عمومی، اقتصادیات ایران ۱۹۷۰ - ۱۹۱۴ م، پول رایج، اوزان و مقیاسها.

/ن/

(۳و۲)

۴۵. تاریخ اکتشافات جغرافیایی: از آغاز تاریخ تا دوره معاصر / میکائیل اوریان اولسن؛ ترجمه رضا مشایخی. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۱، ۷۱۸ ص.

مطلوب مورد بحث در اثر فوق عبارتند از تمدنها و رابطه یونانیان و رومیها و اعراب با جغرافیا، مسافت‌ها و اکتشافات جغرافیایی، مسافت و اکتشافات جغرافیایی کلمب و مسافت مازلان به دور کرده زمین، کشفهای سواحل امریکای شمالی، سفر به قطب، مسافت اسپانیولیها و هلندیها و بوگنویل و کوک، کشف سیبری، مسافت دوم کوک، مسافت روسها، اکتشافات جغرافیایی در آفریقا، کشفهای جدید در اقیانوس کبیر، اولین مسافت در اقیانوس منجمد جنوبی، اکتشافات داخلی آفریقا در اواسط قرن نوزدهم، مسافرت‌های اکتشافی در قطب شمال، آخرین مسافت در دریای منجمد جنوبی و کشف قطب جنوب.

/ن/

(۲)

۴۶. تاریخچه جغرافیا در تمدن اسلامی / فرانس تشنر، احمد مقبول؛ ترجمه محمد حسن گنجی، عبدالحسین آذرنگ. تهران: بنیاد دائرة المعارف اسلامی، ۱۳۷۵، ۹۷ ص.

اثر حاضر در دو بخش نقش جغرافیا را در تمدن اسلام بررسی می‌کند که عبارتند از

بخش اول، اصطلاح جغرافیا و استنباط مسلمانان از آن، دوره‌های پیش از اسلام و اوایل اسلام، انتقال دانش جغرافیایی هند و ایران و یونان، دوره کلاسیک (قرن سوم-پنجم)، دوره تلفیق (قرن ششم-دهم) و جغرافیدانان عثمانی. بخش دوم، نقشه‌های جغرافیایی بری و بحری ترکان و نقشه‌های جغرافیایی اعراب از اقیانوس هند.

(۲)/

۴۷. تاریخچه و وضعیت شهرکهای صنعتی ایران: سازمان و برنامه‌های آتنی شرکت شهرکهای صنعتی ایران / شرکت شهرکهای صنعتی ایران. تهران: شرکت شهرکهای صنعتی ایران، ۱۳۶۴، ۱۴۵ ص.

اثر حاضر تاریخچه نواحی صنعتی را در ایران از نظر سال و نحوه تأسیس و نیز اساسنامه سازمان نواحی صنعتی از سی سال پیش تا پس از انقلاب اسلامی با در نظر گرفتن تغییرات آن بررسی می‌کند. مطالب مورد بحث به طور کلی عبارتند از وضعیت شهرکهای صنعتی کشور در حال بهره‌برداری، مراحل انجام و پیشرفت کار شهرکهای صنعتی، سازمان، دیدگاه گروههای تخصصی مانند طرح و برنامه، معماری و شهرسازی، تأسیسات و برق، گزارش مالی و برنامه‌های آتنی نواحی صنعتی در ایران. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۴۸. تاریخ شکل شهر تا انقلاب صنعتی / موریس جیمز، ادوین جیمز؛ ترجمه راضیه رضازاده. تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۸، ۴۴۷، ۴۴۷ ص.

مؤلف در این اثر درباره شهرهای نخستین، دولت شهرهای یونانی، روم و امپراتوری، شهرهای قرون وسطی، رنسانس: الگوی جدید ایتالیایی، شهرهای فرانسه در سده‌های شانزدهم و هیجدهم، مروری بر شهرنشینی در اروپا و انگلیس از سده شانزدهم تا نیمه نوزدهم و شهرنشینی در امریکا توضیح می‌دهد. وی سپس سابقه شهرنشینی را در کشورهای چین، ژاپن، مکزیک، امریکای مرکزی، پرو و ماندالای هندی بررسی کرده و نظریه توابسیدین، چین‌جکبز را در این خصوص می‌آورد. در این اثر نقشه‌های شهرها نیز باهم مقایسه شده‌اند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۴۹. تاریخ علم جغرافیا / علی اصغر نظری. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۵، ۵، ۱۵۹ ص.

مؤلف در این اثر تاریخ علم جغرافیا را از ابتدای پدایش آن در جهان تا کنون و در یونان

۲۰ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

و روم و در دوران قرون وسطی و رنسانس بررسی کرده و درباره جغرافیای جدید در کشورهای مختلف بحث می‌کند.

(۲) / س/

۵۰. تحلیل جغرافیایی / اولیویه دولفوس؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: نشر نیکا، ۱۳۷۳، ۱۵۰ ص.

در این اثر، تحلیل جغرافیایی از دیدگاه علمی که به طرح مسائل اساسی توجه کند بررسی می‌شود و مباحث کلی کتاب عبارتند از توصیف منظره و مورفوژی پدیده‌ها و حدود آنها، ساختهای جغرافیایی یعنی مفهوم ساخت در جغرافیا، تعیین قلمرو و ارگانیسم و طبقه‌بندی زیستی، سطوح ممتاز در تحلیل جغرافیایی و متعارف و غیر متعارف بودن مشکلها و همگرایی آنها، نظامها، شبکه‌ها و عملکردها. در انتهای تمايزات فضایی برای حدود تراکم آستانه‌ها تعیین و زمان، الگوها و جغرافیا نیز بررسی می‌شود.

(۲) / ن/

۵۱. تحلیل جمعیت‌شناسی / حبیب‌الله زنجانی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۶، هفت، ۲۷۶ ص.

در این اثر مفاهیم، نگرشها و روشهای تحلیل جمعیت و اطلاعات پایه‌ای لازم به صورت موضوعی آمده و از طرح روشهای خاص تحلیلی خودداری شده است. به طور کلی مباحث اثر فوق عبارتند از: بخش اول، مطالب کلی تحلیل جمعیت و نیز تحلیل جمعیت، بازسازی و مقایسه داده‌ها؛ بخش دوم، رویدادهای جمعیتی یعنی شناخت و تبیین مرگ و میر، جدولها، الگوها و مدل‌های مرگ و میر، ازدواج، باروری، مهاجرت؛ بخش سوم، مدل‌ها و پیش‌بینیهای جمعیتی، مدل‌های ساخت و تحلیل جمعیت، پیش‌بینیهای جمعیتی و روشهای مختلف آن. در انتهای کتاب نیز کابنامه آمده است.

(۲) / س/

۵۲. تحلیل و کاربرد جمعیت‌شناسی / محمد تقی شیخی. تهران: اشرفی، ۱۳۷۱، ۲۵۶ ص.

اثر فوق علاوه بر ارائه روشهای مختلف سنجدش متغیرهای جمعیت، حاوی شاخصهای فراوانی درباره جمعیت ایران و سایر کشورهای است؛ از این رو مباحث جمعیت‌شناسی، منابع جمع‌آوری اطلاعات جمعیتی، توزیع و ترکیب جمعیت، مقایسه چند توزیع جمعیتی مشابه، اندازه‌گیری هندسی و قایع جمعیتی، روشهای مقدماتی تحلیل زاد و ولد و باروری، روشهای مقدماتی تحلیل مرگ، میزانهای مهاجرت، ازدواج و طلاق، تغییرات و رشد

کتابخانه علوم تربیتی و روانشناسی

10051590000444

کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی ۲۱

جمعیت، جمعیت شناسی ایران بررسی شده‌اند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.
(۲)/

۵۳. تذکره جغرافیای تاریخی ایران / واسیلی ولادیمیروویچ بارتولد؛ ترجمه حمزه سردادر. تهران: توس، ۱۳۵۸، و، XV، ح، ۲۵۹ ص.

این اثر بنا به گفته مترجم، تذکرۀ مختصری است در جغرافیای ایران و شرح نسبتاً مفصلی در ادوار مختلف مرکز حیات تاریخی ایران دارد که با مطالعه آن امکان تشخیص درجه ارتباط حیات تاریخی با اوضاع جغرافیایی ایران به وجود می‌آید. در این اثر مؤلف ابتدا درباره مقام ایران و ایرانیان و تمدن ایران در تاریخ دنیا بحث می‌کند، سپس درباره هرات و جریان هریرود، مسیرهایی که از مرود به هرات می‌رود، اشغال شمال ایران از طرف آدینها، ری و همدان، کرمان و مکران، فارس، اصفهان، لرستان، خوزستان، کردستان، بین‌النهرین، آذربایجان، ارمنستان، گیلان و مازندران توضیح می‌دهد.

(۲)/

۵۴. ترجمه مختصرالبلدان / احمدبن محمدبن فقیه؛ ترجمه ح. مسعود [مستعار]. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۹، بیست و پنج، ۳۰۱ ص.

این اثر مشتمل است بر موقعیت جغرافیایی و انسانی نواحی فارس، شعب‌بوان، زومه‌های کردان در پارس، کرمان، کوهستان، کرمانشاهان، همدان، تبریز، ستایش آب سرد، ذکر وطن دوستی، شیرهمدان، نمکزار فراحان، مناره‌سنگ، نشان ذکر کالاهای شهر، کوشک بهرام‌گور و گورآمور، نهاوند، اصفهان، نیاوندوری، قزوین و زنجان وابهرا، آذربایجان، ارمنستان، خراسان و طبرستان. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/

۵۵. ترکمنهای ایران / محمدرضا یگدلی. تهران: پاسارگاد، ۱۳۶۹، ۵۴۶ ص.

مؤلف در این اثر به تک‌نگاری ترکمنهای ایران پرداخته است. وی ابتدا به بررسی ویژگیهای طبیعی استان مازندران مانند موقعیت جغرافیایی و طبیعی، انواع ماهیها، نوع صید در بحر خزر و نیز مالکیت ارضی، معادن، محصولات باغی گرگان و ترکمن صحرا و طیورداری می‌پردازد، سپس ویژگیهای انسانی ایل ترکمن را مانند طوایف و ویژگیهای جمعیتی، فرهنگ و نقش مذهب در ایل ذکر می‌کند و سرانجام ورزش و آداب و رسوم ایل را بررسی می‌کند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/

۵۶. توانهای محیطی ایران: زمینه‌های جغرافیایی طرح جامع سرزمین / محمد تقی رهنمايي. تهران: وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، ۱۳۷۱، هفده، ۳۳۶، ۵۲ ص.

مؤلف در این اثر به بررسی توانهای محیطی کشور یعنی سازنده طبیعت و محیط آن بسندگرده است و موضوعات مورد بررسی عبارتند از ویژگیهای کلی ساخت و سیمای محیط طبیعی ایران، اشکال و پراکندگی ناهمواریها در ایران، مطالعات آب و هوایی، منابع و شبکه آبها، خاک، پوشش گیاهی، منابع طبیعی حیوانی، جمعبندی کلی از سیمای طبیعی محیط جغرافیایی ایران در حال حاضر، تنوع اشغال فضایی و فرایندهای آتی در تحولات سیمای طبیعی محیط جغرافیایی ایران. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.
ان / (۲)

۵۷. توسعه روستا شهری: به سوی راهبرد جدید برنامه‌ریزی منطقه‌ای در آسیا / جان رمبرت پیتر فریدمن، مایک داگلاس؛ ترجمه عزیز کیاوند. تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۳، ۱۰۲ ص.

هدف اثر حاضر پیشنهاد چهارچوب برنامه‌ریزی فضایی برای مدل صنعتی شدن - در حال پیدایش - است. این بحث به دو قسمت اصلی تقسیم می‌شود. در قسمت اول، مؤلف پیامدهای راهبرد صنعتی شدن را در شش کشور آسیا ارزیابی می‌کند. در قسمت دوم مسئله چهارچوب برنامه‌ریزی فضایی برای اجرای راهبرد جدید مطرح می‌شود. در این بحث پس از بیان پاره‌ای از خصوصیات ساختاری چهارچوب چنین سیاستی که هدف آن در هم آمیختن شرایط زندگانی شهر و روستاست، تجربه‌های مربوط به شش کشور تحلیل می‌شود و نتیجه گیری می‌کند که تلاشهای کنونی برای پاسخگویی به یک تعهد سیاسی در سطوح بالا برای سیاست توسعه ملی درون‌نگر و روستا پایه به وجود آید.
ان / (۳و۲)

۵۸. توسعه منطقه‌ای: روشهای نو (مجموعه مقالات) ویرایش آ.ال. مابوگونج، آر. پی میسرا؛ ترجمه عباس مخبر. تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۸، ۲۹۲ ص.

مقالات‌های ارائه شده در این اثر براساس موضوع به چهار فصل تقسیم شده‌اند: ۱) ملاحظات نظری: توسعه از بالا به پایین، توسعه با توجه به اهمیت خاص مردم، دگرگونی فنی و توزیع در آمد در توسعه منطقه‌ای، سرمایه و مهاجرت، ۲) تجربه‌هایی از کشورهای

توسعه یافته: وابستگی و توسعه منطقه‌ای، صنعتی کردن و سیاست توسعه منطقه‌ای،^(۳) تجربه‌هایی از کشورهای در حال توسعه: کشاورزی و توسعه در برزیل، تخصیص آمایشی منابع و توسعه منطقه‌ای در نیجریه، دگرگویی در راهبردهای توسعه روستایی و^(۴) نتایج: توسعه منطقه‌ای.

/ب/

(۳و۲)

۵۹. توسعه و ترویج روستایی / اسماعیل شهبازی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۲، یست و یک، ۴۶۱، ۱۵ ص.

مؤلف در این اثر برای توضیح توسعه و ترویج روستایی مباحث عمران و فرهنگ روستایی، تحلیل و تطبیق مکتب آموزشی ترویج، دیدگاهها، اصول و استراتژیهای توسعه، رهیافت‌ها، سازماندهی، رهبری محلی، سرپرستی یا رهبری اداری، کیفیات عوامل، پیوندها و روابط، ارتباطات و روش‌های آموزشی، برنامه‌ریزی و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی و ترویج توسعه روستایی را مطرح می‌کند. اهمیت ترویج تکنولوژی مناسب و مبانی اشاعه آن در فرایند توسعه روستایی و آموزش، مباحث بعدی کتاب هستند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۶۰. جامعه روستایی و نیازهای آن: پژوهشی در ۳۲ روستای برگزیده استان یزد / فرامرز رفیع‌پور. تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۴، ۳۶۰ ص.

اثر فوق روش تحقیقی برای شناخت جامعه روستایی و نیازهای آن ارائه می‌دهد. برای این هدف ابتدا مؤلف مسأله مورد تحقیق را طرح و زمینه تئوریکی آن را بیان می‌کند، سپس به کار و نتایج به دست آمده می‌پردازد. آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۶۱. جامعه‌شناسی و آینده‌نگری جمعیت ایران / امیر آشفته‌تهرانی. اصفهان: دانشگاه اصفهان، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۴، ۵۵۹ ص.

هدف اثر فوق بررسی ویژگیهای جمعیتی و دورنمایی جمعیت در دهه‌های آینده و شناخت ابعاد آن با توجه به گروههای سنی و جنسی است. مؤلف پس از بیان طرح کلیات، مباحث کتاب را با این عنوانها مطرح می‌کند: نگره دانشمندان درباره جمعیت، باروری و فرزندزاگی از دیدگاه کیش‌های گوناگون، خانواده کوچکترین یگان تمرکز جمعیت، جمعیت یک پدیده پویا، آینده‌نگری جمعیت ایران از ۱۳۵۵ تا ۱۳۸۰

خورشیدی، بررسی روند افزایش جمعیت و نرخهای زیستی. در آخر کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) /ن

۶۲. جغرافیا از قدیم تا امروز /حسین خلیلی‌فر. تهران: مؤسسه مطبوعاتی احمد علمی، ۱۳۴۰، هفت، ۱۸۷ ص.

این اثر در برگیرنده مطالب جغرافیا در دنیای قدیم، گردشها و اکتشافات قدیم جغرافیایی، مهمترین سفرنامه‌های قرون وسطی مانند نرمانها و سفرهایی چون مارکوپولو، اکتشافات دریایی مهم قرون ۱۵ و ۱۶ میلادی، سفرهای بزرگ دریایی، اندازه‌گیری زمین در قرن هیجده، اکتشافات جغرافیایی در خشکیهای کره‌زمین در دوره معاصر، اوضاع طبیعی قطب شمال و جنوب، جغرافیای جدید و مکتبهای جغرافیایی، علم جغرافیا و علوم نزدیک به آن، استقلال علم جغرافیا و تفسیر و روش علم جغرافیاست. در انتهای کتاب نیز فهرست سیاحان و مکتشفان و نامها و کتابنامه آمده است.

(۲) /ن

۶۳. جغرافیا ترکیبی نو /پیتر هاگت؛ ترجمه شاپور گودرزی نژاد. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۳، ۲ جلد.

این کتاب در دو جلد ترجمه شده است و مطالب مورد بررسی آن عبارتند از جلد اول، چالش محیطی یعنی محیط به صورت اکوسیستم، محیط کره‌زمین، تغییرات محیط، ناپایداریها و بلاحا، پاسخ اکولوژیک انسان از نظر جمعیت، فشار بر اکوسیستم، حفاظت منابع طبیعی و نقش ما در تغییر چهره زمین. جلد دوم، موزائیک ناحیه‌ای یعنی انشقاق فرهنگی، نواحی فرهنگی دنیا، انتشار فضایی، سلسله مراتب ناحیه‌ای یعنی شهرنشینی، سلسله مراتب شهرها، دنیای درون شهر، دنیای آن سوی شهر، کشمکشهای بین ناحیه‌ای. در خاتمه نیز وظیفه مادرآینده به عنوان پیشگامان فضا و زمان و جستاری در جغرافیا تحلیل شده است.

(۲) /س

۶۴. جغرافیا نخست در خدمت جنگ /ایو لاکست؛ ترجمه ابوالحسن سروقدم. مشهد: آستان قدس رضوی و معاونت فرهنگی، ۱۳۶۷، ۱۵۲ ص.

مؤلف برای بیان کاربرد علم جغرافیا ابتدا جغرافیای تاریک و مبهم معلمان را تا

درخشنش جغرافیا بیان می‌کند، سپس تبیین جایگاه و موقعیت ناحیه و نادیده گرفتن مسئله مهم مقیاسها را می‌آورد. مباحثت بعدی اثر فوق عبارتند از مرحله مقدماتی در نحوه مطالعات جغرافیایی، ناتوانیهای علمی جغرافیای دانشگاهی، نفی طرح وحدت جغرافیا، فقدان جدل عیان جغرافیدانها، عقاید مارکس، مشکلات تحلیلی مارکسیستی جغرافیا، آغاز جغرافیای مارکسیستی، از رشد جغرافیای کاربردی تا جغرافیای نوین، تسلط قدرت حاکم بر تحقیقات جغرافیایی و جامعه، توانایی اندیشیدن به فضای انجام عملیاتی با کارآیی بیشتر، ترسیم نمودار تحلیل پدیده‌های فضای دیفرانسیل در مقیاسهای مختلف، از نقد نقشه‌ها تا نقشه‌های انتقادی.

(۳۰۲) / ف /

۵۶. جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری کرمان / علی زنگی آبادی. [بی‌جا]: مرکز کرمان‌شناسی، ۱۳۷۰ ۲ جلد.

اثر فوق در دو جلد برنامه‌ریزی شهری را در بافت قدیم و بازار شهر کرمان بررسی می‌کند؛ از این رو مباحثت کتاب به ترتیب عبارتند از جلد اول، مروری کوتاه بر جغرافیای شهر کرمان و رشد شهرنشینی و گسترش فیزیکی آن، نگاهی گذرا بر جغرافیای تاریخی آن، ویژگیهای کالبدی بافت قدیمی شهر و روند تحولات آن، سیمای فیزیکی بافت قدیم و ضرورت برنامه‌ریزی برای احیاء آن، عناصر امنیتی - دفاعی و عملکرد آنها در شهر قدیم - ساختار فضایی و ویژگیهای بنیادی کاروانسراها و برنامه‌ریزی برای احیای آنها و جلد دوم، روابط فضایی و عملکردهای بازار و عناصر کالبدی، تأثیر عوامل جغرافیایی بر بازار، بازارهای شرقی - غربی و شمالی - جنوبی، موقعیت و عملکرد تجاری بازار کرمان و توزیع مغازه‌های آن، نتیجه گیری برنامه‌ریزی شهری و سازماندهی بافت قدیم و بازار و عناصر کالبدی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ب /

۶۶. جغرافیا و روش تحقیق در آن / جهانگیر صوفی. تهران: دهدخدا، ۱۳۴۸، ۴۷ ص.

در این اثر ابتدا علم جغرافیا و تقسیمات آن به صورت مباحثت تعریف، تقسیمات، جغرافیای اقتصادی، انسانی و طبیعی آمده است و سپس تحولات علم جغرافیا در دوران قدیم، قرون وسطی و رنسانس، دوره جدید تا عصر همبلت و ریتر، جغرافیای علمی جدید پس از همبلت و ریتر، روش تحقیق در علم جغرافیا از نظر علیت، تعمیم، ارتباط و

تحول بررسی شده و در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۶۷. جغرافیا و ساخت شهرکرمان / احمد پوراحمد. تهران: مؤسسه انتشارات جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، ۱۳۷۰، ۲۶ ص.

مؤلف پس از بیان روش و طرح کلی تحقیق به کلیه عناصر و ویژگیهای شهرکرمان اعم از خصوصیات فیزیکی و طبیعی، عوامل تاریخی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مذهبی، کالبدی وغیره در ارتباط متقابل باهم پرداخته است تا از مجموع آنها ساخت شهرکرمان پس از ظهور اسلام روشن شود. برای درک بهتر ساختار شهری کرمان، به تحولاتی که در دوران جدید اتفاق افتاده و سبب تغییر ساخت شهرکرمان از یک شهرستی اسلامی به شهر جدید شده، به طور مقایسه‌ای توجه شده است و ساخت فعلی شهرکرمان با تکیه بر عوامل اقتصادی، اجتماعی به تفکیک حوزه‌های اجتماعی ذکر گردیده است.

/ن/

(۲)

۶۸. جغرافیا و سیاستهای ارضی / مارک دوفومیه؛ ترجمه علی پورفیکوهی. مشهد: نشر نیکا، ۱۳۷۲، ۱۴۱ ص.

این اثر جنبه‌های مختلف اصلاحات ارضی را بررسی می‌کند. برای این هدف ابتدا نظامهای ارضی و توسعه اقتصادی بررسی و سپس سیاستهای برانگیزندۀ وجود تمايز در بهره‌برداریهای کشاورزی متکی بر بازار و ترویج کشاورزی تحلیل می‌شود. در ادامه، مباحث اصلاحات ارضی در امریکای لاتین، شرق دور، جنوب و جنوب غرب آسیا، اروپا و اروپای شرقی، اصلاحات ارضی و بسیجهای دهقانی، اشتراکی کردن کشاورزی به اصول، ایجاد تعاوینهای تولیدی، توسعه تدریجی مزارع دولتی، مجموعه‌های کشاورزی - صنعتی و برنامه‌ریزی متمرکز در کشاورزی مطرح می‌شود.

/ن/

(۳و۲)

۶۹. جغرافیا و شهرشناسی / یدالله فرید. تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۶۸، ید، ۶۰ ص.

در این اثر مؤلف رابطه بین جغرافیا و شهرشناسی را از نظر تعاریف و دیدگاهها، بررسی شهر در محدوده طبیعی و ناحیه‌ای، طرح و نقشه و ساختار شهری، بافت اکولوژیکی شهر، توسعه و واژه‌شناسی ارگانیسم شهری، جمعیت، نقش و کار و متابولیسم شهری، سیمای زندگی اجتماعی در شهر، حد مناسب شهری و تراکم آن، شهر و ناحیه، طبقه‌بندی شهرها بر حسب سیستمهای اقتصادی و اجتماعی تحلیل کرده و در انتهای

کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۷۰. جغرافیا و صنعت توریسم /علی اصغر رضوانی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، یازده، ۲۲۵ ص.

هدف این اثر آشنایی با صنعت توریسم و ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن است؛ از این رو موضوعات جغرافیای توریستی، رشد تکاملی صنعت توریسم و ارزش‌های آن، عوامل محیطی و جغرافیای توریستی، نظام کاربریها و فعالیتهای خدماتی - رفاهی صنعت توریسم، کانونها و قطبهای عمدۀ توریستی و اثرات زیست‌محیطی آن و صنعت توریسم در ایران در این اثر بررسی می‌شود.

/س/

(۲)

۷۱. جغرافیای اجتماعی شهرها: اکولوژی اجتماعی شهر /حسین شکوبی. تهران: جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، بخش فرهنگی، واحد فوق برنامه، ۱۳۶۵، ۲۲۸ ص.

مؤلف در این اثر تلاش می‌کند تا کمبودهای جامعه شهری را در رابطه با ساخت فیزیکی شهرها نشان دهد و ساخت فیزیکی شهرها را منطبق و سازگار با شرایط اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شهرها کند؛ از این رو موضوعات مفاهیم و سابقه کار در اکولوژی شهری، جدایی گزینی اکولوژیکی، گتوهای شهری و جداگزینی اکولوژیکی، اکولوژی تطبیقی و آسیب‌شناسی شهری، شرایط اقتصادی و برنامه‌ریزی و اکولوژی شهری، ساخت اکولوژیکی شهرهای اسلامی، آینده شهرها و توسعه شهری را بررسی می‌کند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳)

۷۲. جغرافیای اقتصادی ایران /فتح الله سعادت، امیر هوشنگ امینی. تهران: دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، ۱۳۵۰، ۴۷۹ ص.

مؤلف در این اثر برای بیان جغرافیای ایران ابتدا درباره کلیات جغرافیای طبیعی و انسانی کشور توضیح می‌دهد؛ سپس به ارزشیابی منابع طبیعی و بالقوه کشور مانند آب، خاک، جنگل، مرتع، صید، شکار و منابع معدنی می‌پردازد. همچنین حاصل استفاده از نیروی انسانی و منابع طبیعی یعنی تولیدات کشور - تولیدات عمدۀ کشاورزی و دامپروری و تولیدات عمدۀ صنعتی بر حسب نواحی مختلف - نحوه استفاده از این تولیدات از طریق بازرگانی و حمل و نقل و راههای مواسلات را بررسی می‌کند. در آخر کتاب نیز کتابنامه

آمده است.

(۲)

۷۳. جغرافیای اقتصادی ایران / حسن مطیعی لنگرودی. مشهد: دانشگاه فردوسی، ۱۳۷۳.
۷۴. ص.

اثر حاضر در دو جلد تدوین شده که در حال حاضر تنها جلد اول آن چاپ شده است. هدف این اثر بررسی بخش‌های مختلف اقتصاد ایران در رابطه با مکان از دیدگاه جغرافیایی است؛ از این رو ابتدا اصول و مفاهیم جغرافیای اقتصادی و سپس موقعیت جغرافیایی ایران تشریح می‌شود. در بررسی جغرافیای جمعیت ایران موضوعاتی مختلف جمعیتی با توجه به آمارهای سال ۱۳۷۰ تحلیل می‌شود. در ادامه تاریخچه کشاورزی و اهمیت آن در اقتصاد ایران، خاک، آب، جنگل و مرتع، تولیدات کشاورزی، ارزش اقتصادی تولیدات کشاورزی، صادرات و واردات آن، قطب‌های کشاورزی و مسائل آن بتفصیل بررسی شده و در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)

۷۴. جغرافیای اقتصادی ایران (۲): صنعت، حمل و نقل، انرژی / حسین آسايش. تهران:
دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، ی، ۲۱۴ ص.

هدف این اثر قرار دادن منابع و اطلاعات بیشتر و قابل اعتماد در اختیار خوانندگان است و در عین حال تصویری از گذشته و حال و دورنمای آینده صنایع کشور و گسترش بنیانی آن در سالهای اخیر ارائه می‌دهد و موضوعات مورد بررسی عبارتند از اهمیت و جایگاه جغرافیای اقتصادی، ویژگیها و توانهای محیط طبیعی ایران از دیدگاه توسعه صنعتی، بررسی ساختار اقتصادی جمعیت ایران در بخش صنعت، انرژی و نیز حمل و نقل، انرژی و صنایع مربوط به آن، صنایع پتروشیمی، صنعت ذوب آهن و جغرافیای حمل و نقل ایران.

(۲)

۷۵. جغرافیای اقتصادی ایران (۱): کشاورزی / عبدالرضا فرجی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، ک، ۱۷۵ ص.

هدف این اثر آشنایی با تعریف جغرافیای اقتصادی و حیطه آن و نیز شناخت توان و ظرفیت ویژگیهای طبیعی، انسانی و منابع ایران است؛ از این رو موضوعات اهمیت و جایگاه جغرافیای اقتصادی ایران، ویژگیها و توانهای محیط طبیعی ایران از نقطه نظر

جغرافیای اقتصادی، بررسی ساختار اقتصادی جمعیت ایران در بخش کشاورزی، منابع طبیعی، جغرافیای کشاورزی، بررسی سیاستهای اعمال شده در بخش کشاورزی، مسائل، مشکلات و راه حل‌های بخش کشاورزی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

(۲) /س/

۷۶. جغرافیای اقتصادی (عمومی - کشاورزی) / منصور بدربی فر. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۳، ۱۶۲ ص.

هدف این اثر شناخت ماهیت جغرافیای اقتصادی، تبیین ویژگی و خصوصیتهای فعالیتهای اقتصادی و سیر تکوینی آنها از نظرگاه جغرافیا و نحوه بررسی فعالیتهای کشاورزی انسان در قالب جغرافیای اقتصادی است. اثر فوق موضوعات جغرافیای اقتصادی و سیر تکوینی آن، فعالیتهای اقتصادی و طبقه‌بندی آنها و جغرافیای کشاورزی را در بر می‌گیرد.

(۲) /س/

۷۷. جغرافیای انسانی / ماکس دروئو؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: رایزن، ۱۳۷۱، ۲ جلد. این اثر در دو جلد ترجمه شده است و مطالب آن عبارتند از جلد اول، مباحث جغرافیای متعارف و برداشت‌های نو، جغرافیای جمعیت و جغرافیای زراعی و جلد دوم، فعالیتهای غیر کشاورزی، حمل و نقل و شهر.

(۲) /ن/

۷۸. جغرافیای انسانی ایران / منصور بدربی فر. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، ۵، چهار، ۱۵۱ ص.

هدف این اثر شناسایی مفاهیم و بنیانهای جغرافیای انسانی ایران برای توجیه مسائل اجتماعی و نیز آشنایی بر روابط انسان با محیط با تکیه بر نمونه‌هایی از ایران است؛ از این رو ابتدا جغرافیا و سیر تکوینی آن و سپس جغرافیای انسانی ایران از نظر سیمای طبیعی و ویژگیهای اکولوژیکی، کوچ‌نشینی، زندگی و معیشت روستایی بتفصیل بررسی می‌شود.

(۲) /س/

۷۹. جغرافیای انسانی عمومی / کاظم و دیعی. تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۳۹، و، ۳۴۳ ص. مؤلف ابتدا از تعاریف و روش تحقیق برای طرح موضوع کتاب شروع می‌کند، سپس به چگونگی رابطه انسان با محیط و محیط با انسان از نظر انعطاف‌پذیری انسان نسبت به

محیط و برتری او در محیط می‌پردازد. مباحثت بعدی کتاب عبارتند از انواع معیشت و نیز نوع مساکن روستایی و شهری و نقش اداری و سازمانی در این مساکن، تراکم و جابجایی جمعیت، مرزهای سیاسی و تقسیمات اداری کشورها، نقش استعمار در نحوه حکومت مستعمرات، روش‌های توسعه طلبی اقتصادی و نقش اقتصادی دول توسعه طلب. در آخر کتاب فهرست نامها و کتابنامه آمده است.

(۲)/ن

۸۰. جغرافیای تاریخی خلیج فارس / پیروز مجتهدزاده. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۴ ص. ۷۲

هدف اثر فوق بررسی جغرافیای تاریخی خلیج فارس است و موضوعات مورد بررسی عبارتند از وجود تباین در حدود جغرافیایی بحر فارس، خلیج فارس از دید علمای اسلامی و عرب، زمینه و سابقه، فرضیات جغرافیایی علمای اسلامی و عرب، دریای بین قاره‌ای فارس در مدارک و آثار عربی، گرایش ترسیم جغرافیایی از حدود دریای پارس قدیم به حدود خلیج فارس امروز، وجود تباین میان بحرفارس و خلیج فارس از نظر علمای عرب در قرن حاضر و دلیل انتساب دریای جنوب ایران به سرزمین فارس از نظر علمای عرب. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳)/ن

۸۱. جغرافیای تاریخی سرزمین خوزستان / عباس میریان. تهران: مصطفوی، ۱۳۵۲، ز، ص. ۵۷۴

مؤلف پس از گفتاری درباره پیدایش علم جغرافیانویسی در قرون اسلامی و اقتباس جغرافی نویسی از یونان، به تاریخچه، نحوه آبیاری، ارتباطات هوایی، دریایی، رودخانه‌ای، راه آهن، شوسه و آثار تاریخی منطقه خوزستان می‌پردازد. وی همچنین درباره شهرهای عراق یعنی بصره و بغداد و اتفاقات سیاسی و نظامی و عهدنامه‌های بین ایران و عراق بحث می‌کند. در ادامه شهرهای خوزستان یعنی اهواز، شوشتر، مسرقان، شوش، جندی‌شاپور، دزفول، دشت میشان، هویزه، دهدشت، بهبهان، رامهرمز، گچساران، مسجد سلیمان و اینده را از نظر تاریخچه، حدود جغرافیایی، منابع معدنی، جنگلها و آثار باستانی بررسی می‌کند و درباره طوایف، تزاد، محصولات، مذاهب و آداب و رسوم این منطقه نیز توضیح می‌دهد. در آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ن

۸۲. جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی: بین النهرين، ایران و آسیای مرکزی از

زمان فتوحات مسلمین تا ایام تیمور / لسترنج گی؛ ترجمه محمود عرفان. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷، ۶۰۹ ص.

در این اثر سعی شده است تا اطلاعات و معلوماتی که در کتابهای جغرافی نویسان عرب، ایرانی و ترک درباره بین‌الهرين، ایران و آسیای مرکزی به طور پراکنده آمده است جمع آوری شود؛ از اين رو سرزمینهای عراق، جزیره، فرات علیا، روم یا آسیای صغیر، آذربایجان، گیلان و ایالات شمال باختり، ایالت جبال، خوزستان، فارس، کرمان، کوير لوت و مکران، سیستان، قهستان، قومس و طبرستان و گرگان، خراسان، ماوراءالنهر، خوارزم، سُند، ایالات رود سیحون بررسی شده است.

(۲) / ان

۸۳. جغرافیای تاریخی شمیران / منوچهر ستوده. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۱، ۲ جلد.

اثر حاضر درباره موقعیت، نوع مالکیت، محصولات و سایر مشخصات مناطق جغرافیایی شمیران است که این مناطق عبارتند از آجودانیه، احتسابیه، اختیاریه، ارغونیه، ارفیه، اراج، ازگل، اسدآباد، افسریه، اقدسیه، اکبرآباد، الهیه، امامزاده داود، امامزاده قاسم، امامیه، امانیه، امجدیه، امیرآباد، اوین، باغ اسماعیل، باغ اکبرآباد، باقلی-زار، باکک، بناتیه، بهجهت آباد، پس قلعه، پونک، تجریش، تیغستان، جعفرآباد، جلالیه، جماران، جوادیه، جوزدرخنک، چاله هرز، چاهک، چیدر، حدیقه، حسن آباد، حسین آباد، درحشمتیه، حصار، حصار بوعلی، حصار رضایک، حصارک، حکیمیه، خاک سفید، خلازیر، خوردین، دارآباد، داوودیه، دربند، دردشت، درکه، دروس، دره غمیش، دزاشیب، دوچناران، دوریست، دوشان تپه، رحمان آباد، رحمت آباد، رحیمه، رستم آباد، رضا آباد، مسیر آخرور، رندان، زارعیه، زرگنده، سالاریه، سرخه حصار، سعادت آباد، سلطنت آباد، سلیمانیه، سنگان، سولقان، سوهانک، سیدخندان، ضرابخانه، طرشت، عباس آباد، عشرت آباد، علی آباد، عیش آباد.

(۲) / ان

۸۴. جغرافیای تاریخی و تاریخ مفصل کرمانشاهان (باختران) / محمدعلی سلطانی. تهران: محمدعلی سلطانی، ۱۳۷۰، ۳ جلد.

این اثر در سه جلد چاپ شده است که موضوعات آنها به ترتیب عبارتند از جلد اول، جغرافیای تاریخی، طبیعی، وضعیت اقتصادی و سیاسی، صنایع و معادن، راهها، اوضاع

مرزی و حدود سرحدی کرمانشاهان، صنایع دستی، اخلاق و آداب و رسوم، زیان و گویش، فرهنگ و معارف، بهداشت و درمان، ارتباط عمومی و حمل و نقل؛ جلد دوم، ایلات و طوایف و خاندانهای شهری، حکمرانان کرمانشاهان، وقایع داخلی، نهضت مشروطیت، قیام سی تیر، کودتای ییست و هشت مرداد و جلد سوم، مباحث ادیان، مذاهب، علماء و عرفاء، خاندانهای مذهبی، فرق صوفیه، آل حق، اقلیتهای دینی و غیره. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ان

۸۵. جغرافیای تاریخی و سیاسی آسیای مرکزی / غلامرضا گلی زواره. قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳، ۳۶۸ ص.

اثر حاضر شامل مقالاتی است که مؤلف در مجله پادشاه اسلام در سالهای ۱۳۷۲ و ۱۳۷۳، آنها را به چاپ رسانده است. موضوعات بررسی شده در این اثر عبارتند از آسیای میانه و واحدهای مستقل سیاسی آن مانند ترکمنستان، تاجیکستان، ازبکستان، قراققالپاق و قرقیزستان، قفقاز و مناطق جغرافیایی آن از دیدگاه تاریخی، فرهنگی و سیاسی و گسترش اسلام در روسیه. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ان

۸۶. جغرافیای جمعیت / پیر ژرژ؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: نشرنیکا، ۱۳۷۱، ۱۲۸ ص.

مؤلف در این اثر جغرافیای جمعیت را در جهان بررسی می‌کند. برای این منظور وی ابتدا پراکندگی جمعیت را از نظر گونه گونی و اشغال نابرابر فضای قابل زیست، جمعیت و نابرابری در امر توسعه و صور استقرار جمعیت در ممالک صنعتی و کم رشد بررسی می‌کند؛ سپس چشم اندازها یعنی رشد طبیعی جمعیت و تحرک آن را توضیح می‌دهد. در آخر کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲)/اب

۸۷. جغرافیای جمعیت / یدالله فرید. تبریز: دانشگاه تبریز، مؤسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی، ۱۳۴۶، ۲۴۷ ص.

در این اثر جغرافیای جمعیت جهان بررسی می‌شود و موضوعات مورد بحث آن عبارتند از: مطالعه جغرافیایی مسائل دموکراتی، روابط جغرافیایی از نظر جغرافیای طبیعی و جمعیت، جغرافیای اقتصادی و جمعیت، ترکیب و اشکال حرف و مشاغل در جمعیتها، اشکال استقرار جایگزینی جمعیت از نظر آبادانی و سکنای جمعیت در ممالکی که

تفوق با اقتصاد کشاورزی است، عمران و سکنای جمعیت در ممالکی که اقتصاد صنعتی دارند، جابجایی جمعیتها، حرکت شدید محلی جمعیتها و مهاجرت. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ان

۸۸. جغرافیای جمعیت ایران / علی اصغر نظری. تهران: سازمان گستاخانی، ۱۳۶۸، ۴۴۰ ص.

هدف از نگارش این اثر تحلیل جغرافیایی جنبه‌هایی از جمعیت ایران براساس آمارهای معبر و موجود است. اثر حاضر در برگیرنده تحلیلهای آماری گذشته و سومین آماررسمی کشور (۱۳۵۵) و نیز داده‌های آماری (۱۳۶۵) می‌باشد. در این اثر سعی شده است تا با ارائه جدول (۳۵) و نقشه‌های (۷۷) مربوط از مطالب گوناگون جنبه عینی و تجسمی حاصل شود؛ زیرا بررسی مسائل گوناگون جمعیت در مراکز روستایی و شهری با نقشه‌های موضوعی برای خواننده بهتر است. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ب/ا

۸۹. جغرافیای جمعیت و کشورهای در حال توسعه / جان آی. کلارک؛ ترجمه هوشنگ بهرام ییگی. تهران: سحاب کتاب وابسته به مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۶۶، ۳۲۶ ص.

اثر حاضر مطالعه جنبه‌های متنوع جغرافیای جمعیت کشورهای در حال توسعه یعنی امریکای لاتین، افریقا، آسیای جنوب غربی، جنوبی، شرقی و جنوب شرقی و جهانی که آنها را از کشورهای پیشرفته متفاوت می‌دارد در بر می‌گیرد. تنوع زیاد محیط طبیعی، سنتهای فرهنگی و فعالیتهای اقتصادی سبب شده‌اند تا بر تنوع پدیده‌ها، فشارها و مشکلات جمعیت در سطح قاره‌ها و نیز در کشورها و مناطق بخصوصی تأکید زیادتری شود. مؤلف سعی کرده تا دریابد که چگونه موقعیت از یک منطقه مهم نسبت به یک منطقه مهم دیگر فرق می‌کند و این وضعیت طی زمان چگونه تغییر می‌یابد. در انتهای کتاب فهرست اماکن، نام اشخاص، جداول، نقشه‌ها و نمودارها آمده است.

(۲) / ان

۹۰. جغرافیای حافظ ابرو / عبدالله بن لطف الله حافظ ابرو؛ به کوشش مایل هروی. تهران: انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۹، چهل، ۱۶۲ ص.

این اثر به سه بخش بلوکات هرات، توابع و ولایات و حواشی و تعلیقات تقسیم می‌شود و موضوعات فرعی آن عبارتند از بلوکات هرات، گداره، انجیل، آنچنان، خیابان، توران، توپیان، غوروان و پاشنان، توابع و ولایات هرات، بلوک پروانه و هوادستک، بلوک کهبراق، بلوک ادوان و تیزان، کروخ، هرات رود، بادغیس، سرغالب، غور و غرجستان و ساخرا، تولک غرجستان، ولایت اسفزار، ولایت فوشنج، ولایت کوسویه و شافلان و ازاب، دریای خزر، ری، مملکت چین و کابل.

(۲)/ن

۹۱. جغرافیای حمل و نقل / علی محمودی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۲، ۵۵ ص. ۱۷۱.

این اثر با توجه به ضرورت گسترش تحلیلهای منطقه‌ای در ایران، بیشتر به معرفی تکنیکهای تحلیل عوامل مکانی و غیرمکانی ایجاد حرکت، تأثیر مسافت و هزینه‌های حاصل از آن در دفع حرکات، مناسبات میان نقاط و فرایافتهای آن در توزیع خطوط ارتباطی و مکان یابی واحدهای اقتصادی می‌پردازد و درباره تکنیک مطالعات و برنامه‌ریزی شبکه‌های حمل و نقل در فراگرد ساده‌ای بحث می‌کند. مجموع این مسائل با استفاده از نظریه‌های مختلف و کاربرد آنها در روش‌های آماری و ریاضی تکمیل شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ن

۹۲. جغرافیای روستایی ایران / مسعود مهدوی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، نه، ۲۰۰ ص.

هدف اثر فوق آشنایی با بینانهای جغرافیایی روستاهای ایران و عناصر تشکیل دهنده آن در مکان گزینی، شکل‌گیری و رشد آنها، پراکندگی روستاهای در سطح کشور و عوامل مؤثر در آنهاست و مباحث مطرح شده عبارتند از گذشته تاریخی و سیر تکوینی روستاهای ایران، ساختار اداری، اقتصادی و اجتماعی روستاهای را پیش از اصلاحات ارضی، نظامهای بهره‌برداری و اجتماعی، منابع آب، اصلاحات ارضی و دگرگونیهای بنیادی، جمعیت، فعالیتهای اقتصادی و سرانجام شکل‌گیری نهادهای انقلابی پس از پیروزی انقلاب اسلامی در روستاهای ایران.

(۲)/س

۹۳. جغرافیای روستایی (عمومی) / پریدخت فشارکی؛ تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۳، ۱۷۰ ص.

هدف این اثر شناخت دیدگاههای جغرافیای روستایی و عوامل طبیعی، انسانی و اقتصادی و موضوعات و مسائل روستایی است؛ از این رو موضوعات و تعاریف، مفاهیم و دیدگاههای جغرافیای روستایی، ملاکها و ضوابط تفکیک شهر و روستا، جمعیت‌زدایی روستایی و شهرگرایی روستا «صور عمده شهرگرایی روستا» در این اثر بررسی شده‌اند.

(۲) /س/

۹۴. جغرافیای زیستی /اصغر نیشابوری. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۴، ۱۵۹ ص.

اثر حاضر به تبع نگرشهای متاخر در جغرافیای زیستی با دیداکولوژیک و دید تحولی یا تکاملی تنظیم شده است. مؤلف نخست درباره تعریف و کاربرد جغرافیای زیستی بحث می‌کند، سپس به بررسی اکوسیستم، روند تولید و مصرف در اکوسیستم، چرخش مواد، اصول کلی در بررسی انتشار جانداران، رقابت، پدیده توالی و کلیماکس، تقسیم‌بندی‌های اقلیمی، شکل زیستی یا تیپ بیولوژیک، فورماتیونها یا انواع پوشش‌های گیاهی، نقش انسان در تغییر حوزه انتشار و مسیر تحول جانداران می‌پردازد. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) /ن/

۹۵. جغرافیای سیاسی تنگه هرمز: توسعه تدریجی نقش ایران دهه ۱۹۷۰ - ۱۹۸۰ /پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه محسن صغیرا. اصفهان: صغیرا، ۱۳۷۱، ۱۲۱ ص.

در این اثر ابتدا توسعه تدریجی نقش ایران در تنگه هرمز و سپس مالکیت ایران بر جزایر تنب کوچک و بزرگ و ابوموسی بررسی می‌شود. توسعه نظامی، ارتباط تنگه هرمز با کشورهای عمان، عربستان سعودی، پاکستان و عراق و توافقات مرزی ساحلی نیز از مباحث دیگر کتاب هستند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳و۲) /ف/

۹۶. جغرافیای سیاسی خاورمیانه و شمال افریقا /آلسدیر درایسلد، جرالد اچ. بلیک؛ ترجمه ذرہ میرحیدر (مهاجرانی). تهران: وزارت امورخارجه؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹، ۵، ۴۸۳ ص.

هدف این اثر تقویت درک پدیده‌های سیاسی خاورمیانه و شمال افریقا از دیدگاه فضایی و کمک به پرکردن شکاف کتابهای جغرافیای سیاسی منطقه است؛ از این رو ابتدا خاورمیانه و شمال افریقا و جایگاه جهانی آنها نشان داده می‌شود، سپس عنوانهای

«جداسازی» و «واحدسازی» که موضوعهای مرکزی و به هم مرتبط کتاب هستند، چهارچوبی برای سازمان یابی سیاسی فضا و فرایندهای فضایی سیاسی فراهم می‌کنند. در خاتمه دریاره مسائل حساس منطقه مانند نزاع بین اعراب و اسرائیل و ذخایر عظیم ثبیت شده نفت خاورمیانه و شمال افریقا بحث می‌شود.

/ب/

(۳۰۲)

۹۷. جغرافیای شهری / حسین شکویی. تبریز: مؤسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی، ۱۳۵۵، ۲ جلد.

این اثر در دو جلد تهیه شده است و مباحث مورد مطالعه به ترتیب عبارتند از جلد اول، کلیاتی درباره جغرافیای شهری، روند شهرنشینی و توسعه شهری، مشخصات شهرهای متropoliten جهانی، نقش وسائل ارتباطی، متابولیسم شهرها، بازارها به عنوان مهمترین قطب اقتصادی و اهمیت بخش مرکزی در شهرها، مشخصات حومه‌های شهری و جلد دوم، مباحث ساخت شهر، طرح و برنامه‌ریزی و شهر و زمینه‌ها و جامعه شهری، خصیصه‌های شهری در نواحی مختلف جغرافیایی، نگاهی گذرا به چهره و بافت شهرهای ایران. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۹۸. جغرافیای شهری افغانستان / اروین گروتس باخ؛ ترجمه محسن محسنیان. مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی، ۱۳۶۸، ۲۵۱ ص.

هدف اثر فوق بررسی اوضاع موجود و رشدی است که اخیراً در نظام شهرسازی و جاذبه‌های شهری افغانستان به چشم می‌خورد و همچنین این اثر تقسیم‌بندی، ساختار، نقش و مشکلات برنامه‌ریزی را در شهرهای افغانستان نشان می‌دهد. مؤلف در ادامه، امکانات تحقیق، هدف و روش آن، موضوعات جاذبه‌های شهری و شهرنشینی، بازار مرکز تجارت و اقتصاد جامعه شهری، مشکلات شهرسازی و برنامه‌های عمرانی شهری را در افغانستان بررسی می‌کند.

/ب/

(۲)

۹۹. جغرافیای شهری ایران / اصغر نظریان؛ ویرایش منصور بدربی‌فر. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، ض، ۲۰ ص.

هدف اثر فوق شناخت نظام شهر و شهرنشینی در ایران در قالبهای سیر تاریخی، پراکندگی جغرافیایی و تأثیر شرایط طبیعی در شکل‌گیری و مکان‌گزینی، تحولات

جمعیت شهرها، شبکه و سلسله مراتب شهری، ویژگیهای اقتصادی و کالبد آنهاست؛ از این رو موضوعات تاریخچه شهر و شهرنشینی در ایران، شهر و شهرنشینی در ارتباط با محیط طبیعی و ویژگیهای اقتصادی و کالبدی شهرهای ایران بررسی می شود.

(۲) / اس

۱۰۰. جغرافیای شهری (تجزیه و تحلیل مقدماتی) / جیمز جانسون؛ ترجمه گیتی اعتماد. تهران: دانشگاه ملی ایران، ۱۳۵۴، ۲۴۵ ص.

اثر حاضر روند شکل‌گیری و تغییرات شهرها را از بد و پیدایش تا عصر حاضر در دو بخش یعنی عوامل رشد شهری، جامعه شهری و شکل شهر بررسی کرده، سپس به مسائل اجتماعی - انسانی شهرها از نظر خصوصیات دموگرافیک و شغلی جمعیتهای شهری می‌پردازد. موقعیت فواصل اندازه سکونتگاههای شهری، مرکز شهر، حومه‌های مسکونی، نواحی صنعتی در شهرها، نظریه‌های مربوط به ساخت شهری، مشکل فیزیکی شهرها در ارتباط با مسائل اقتصادی - اجتماعی و انسانی از مباحث دیگر کتاب هستند. به طور کلی کتاب ضمن ارائه دیدگاه مؤلف درباره جغرافیای شهری، دیدگاه سایر جغرافیدانان را هم آورده است. در انتهای کتاب نیز فهرست اعلام آمده است.

(۲) / اب

۱۰۱. جغرافیای صنعتی دنیا / پیر ژرژ؛ ترجمه محمود هاتف. تهران: مترجم، ۱۳۷۰، ۱۲۴ ص.

مؤلف در این اثر پس از تعریف مبانی جغرافیای صنعتی، جغرافیای صنعتی دنیا را در سه بخش بررسی می‌کند. در بخش اول صنایع اروپای شمال غربی را در دو دسته عمده: (۱) صنایع جامعه اقتصادی اروپا و (۲) صنایع اروپایی خارج از جامعه اقتصادی اروپا بتفصیل بررسی می‌کند. صنعت ایتالیا، از استثمار مستعمراتی تا تغییر مسیر دوباره صنعتی و صنعت فرانسه از موضوعات دیگر این بخش است. مطالب بخش دوم به صنعت در کشورهای نورقیب اروپا یعنی امریکا، ژاپن و کشورهای جدید و بخش سوم به صنعتی شدن و صنایع اتحاد شوروی و جمهوریهای خلقی اختصاص دارد.

(۲) / اب

۱۰۲. جغرافیای کاربردی و مکتبهای جغرافیایی / حسین شکویی. مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۶۴، ۲۰۸ ص.

در تاریخ علم جغرافیا، تفکرات جغرافیای کاربردی، پایگاهی بس قدیم دارد و از همان

زمانها تفکرات جغرافیای کاربردی با تفکر منطقی و برهانی همراه بوده است. متفکران جغرافیای کاربردی بیش از سایر جغرافیدانان بر مکتبهای جغرافیایی تأکید می‌کنند، چرا که جغرافیای کاربردی، جغرافیای اندیشه‌ها، فکرها و ایدئولوژیهای زمان هاست؛ از این رو موضوعات سابقه کار، پیشگامان، تعاریف، مفاهیم و روشها و نیز نظریه پخش در جغرافیای کاربردی، جغرافیای کاربردی، نگرش سیستمی وامر توسعه، جغرافیای کاربردی و مکتبهای جغرافیایی در این اثر بررسی شده‌اند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.
/ن.

(۳۰۲)

۱۰۳. جغرافیای کشاورزی / جاسبر سینگ، اس. اس. دیلون؛ ترجمه سیاوش دهقانیان، عوض کوچکی و علی کلاهی اهری. مشهد: دانشگاه فردوسی، ۱۳۷۴، هفده، ۶۵۹ ص.
هدف این اثر بررسی جغرافیای کشاورزی است. در این اثر ابتدا جغرافیای کشاورزی و روش‌های مطالعات کشاورزی در جغرافی و سپس عوامل فیزیکی و غیرفیزیکی مؤثر بر الگوهای کشاورزی بیان می‌شود. در ادامه مباحث کتاب، منطقه‌بندی الگوهای کشاورزی از نظر مفاهیم و روشها، روش‌های منطقه‌بندی و تیپهای کشاورزی، سیستمهای کشاورزی جهان، مطالعات صحراوی و ارزیابی اراضی در جغرافی کشاورزی و مدلها در جغرافی کشاورزی معاصر تحلیل می‌شود. در پایان هر فصل نیز کتابنامه آمده است.
/ن

(۳۰۲)

۱۰۴. جغرافیای کوچ‌نشینی / رحیم مشیری. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۲، چهارده، ۴۴۷ ص.
هدف این اثر بررسی موضوعات مربوط به پدیده کوچ و معیشت کوچ‌نشینی است؛ از این روشمن بیان تعاریف و اصطلاحات کوچ‌نشینی، انواع و اشکال کوچ در مقیاس جهانی، کوچ‌نشینی در ایران و عوامل طبیعی، انسانی، تاریخی و اقتصادی به وجود آورنده این پدیده بیان می‌شود. دو ایل بزرگ کشور یعنی ترکمنها که نمونه‌ای از اقوام اسکان یافته هستند و بختیاریها که پر جمعیت‌ترین ایل متحرك به شمار می‌روند از نظر محدوده‌های طبیعی، تقسیم‌بندیهای داخلی، سیستم اداری، جمعیت و مسائل اقتصادی بررسی می‌شوند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.
/ن

(۲)

۱۰۵. جغرافیای نو / پل کلاوال؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: سیروس سهامی، ۱۳۷۳، ۱۶۲ ص.

مؤلف در این اثر می‌کوشد تصویری از جغرافیای نو که می‌تواند رهنمود شهروند سیاره ما باشد ارائه دهد. از این رو ابتدا رویه جغرافیای نو، روشها، مبانی تئوریک و انسان-جامعه و فضای را تعریف و سپس فنون و فضای مدل‌های اقتصادی، و نیز مدل‌های اجتماعی-سیاسی و طرح واژه‌هایی از سنتز را بررسی می‌کند. در خاتمه شهر و حومه آن، قابلیتهای ناحیه‌ای و سازماندهی سرزمین در میان ملت‌ها را تحلیل می‌کند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲)

۱۰۶. جمعیت ایران: و بستر جغرافیای آن / جعفر جوان. مشهد: دانشگاه فردوسی، ۱۳۶۷، پیست و هفت، ۲۱۴ ص.

هدف این اثر بررسی پدیده‌های جمعیتی و تحولات آن در سیر زمان بر بستر جغرافیایی خود و انکاس خصوصیات نواحی ناهمگن ایران روی جمعیت آن است. به همین منظور ابتدا جمعیت‌شناسی از نظر علمی و دورنمایی از جمعیت دنیا تعریف شده است. در ادامه موضوعات جمعیت ایران که عبارتند از ۱) خصوصیات جمعیتی: سابقه سرشماری و برآورد تعداد جمعیت در گذشته، تعداد و توزیع جغرافیایی و ترکیب جمعیت، آموزش سواد، جمعیت فعال و وضع اشتغال، ۲) حرکات جمعیت: حرکت زایشی، حرکت اجتماعی و تحرک مکانی، علل مهاجرتهای داخلی و مهاجرتهای خارجی و ۳) پیش‌بینی جمعیت در زمینه‌های مختلف بررسی می‌شود.

(۲)

۱۰۷. جمعیت و شهرنشینی در ایران: جمعیت ایران / حسیب‌الله زنجانی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، ۱۳۷۰، نه، ۲۲۲ ص.

در این اثر سعی شده است تا تغییرات جمعیت ایران در گذشته و موجبات تاریخی کاهش جمعیت از قبیل بیماریها، قحطیها، بلایای طبیعی و جنگها و پس از آن روند افزایش و جابجایی کنونی یعنی باروری و مهاجرت به طور مشروحی بررسی شود. این اثر علاوه بر کاربرد آن در برنامه‌ریزیهای ملی و منطقه‌ای می‌تواند به عنوان نمونه‌ای از تحقیقات علمی جمعیت‌شناسی مورد استفاده دانشگاهی واقع شود.

(۲)

۱۰۸. جهان سوم / ادمون ژرژ؛ ترجمه سیروس سهامی. تهران: چاپخش، ۱۳۷۳، ۱۹۱ ص. در این اثر واقعیت جهان سوم بر اساس نظریه‌های مبتنی بر عدم پذیرش و نظریاتی که

جهان سوم را واقعیتی کم اعتبار می‌پنداشتند، بررسی شده است. در ادامه جهان سوم در جستجوی هویت از نظر بحرانهای واژگان، ادراک، ایدئولوژیک و کیفی و جهان سوم در جستجوی نظمی نو از نظرگاههای داخلی و بین‌المللی بررسی می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ا/

۱۰۹. جهان نابرابر جغرافیای نابرابرها / پیر ژرژ؛ ترجمه فرزان خزانی. مشهد: نشر نیکا، ۱۳۷۰، ۱۳۸ ص.

این اثر طرحی از وضعیت مسأله، موضوعی برای بررسی و تأمل، شیوه‌ای از مطالعه و شاید هم فراخوانی به تمهید تصویری سیاسی از موضوع جغرافیای نابرابرها در جهان است. مؤلف در این اثر کشورهای صنعتی را از نظر کسب ثروت و ثروت به خطر افتاده بررسی می‌کند و سپس به حدود و اندازه‌ها و تحول قهقهایی فقر و نیز توزیع تازه‌ای از ثروت می‌پردازد. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ا/

۱۱۰. چهار سو: و نگرشی کوتاه بر تاریخ و جغرافیای تاریخی / حسین شهیدی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۵، ۲۹۴ ص.

هدف این اثر بررسی چهارسو از نظر واژه نامکها، سرودها، چامه‌ها و نوشته‌های پارسی، تازی و نیز پارسی میانه و اوستایی است، همچنین نگاهی کوتاه بر چند گزارش تاریخی درباره چهارسو دارد. جابجایی نامهای جغرافیایی مبحث بعدی است. مطالب کتاب بویژه در دو بخش پایانی آن (بخش‌های پنجم و ششم)، بر پایه نظریات اندیشمندان و دانشمندان استوار است. آخر کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ا/

۱۱۱. حاشیه‌نشینان شهری: خانه‌های ارزان قیمت و سیاست مسکن / حسین شکویی. تبریز: دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، مؤسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی، ۲۵۳۵، نوزده، ۲۱۳ ص.

مؤلف در این اثر در چهارفصل مناطق حاشیه‌نشین را بررسی می‌کند که به ترتیب عبارتند از فصل اول، ویژگیهای این مناطق از نظر علل، فرهنگ، تراکم جمعیت، شبکه اقتصادی، نقش سیاسی - اقتصادی، آموزش، مسائل بهداشتی و امراض، حاشیه‌نشینان و مشاغل بخش مرکزی شهرها؛ فصل دوم، عمران و نوسازی مناطق حاشیه‌نشین از نظر

مسئله مهاجرتهای روستایی و چاره اندیشی برای این مهاجرتها، عوامل مؤثر در برنامه‌های عمرانی؛ فصل سوم، برنامه‌ریزی اجتماعی مناطق حاشیه‌نشین، مسئله بیکاری، مشکلات تنظیم خانواده و عوامل مؤثر بر آن و فصل چهارم، خانه‌های ارزان قیمت و سیاست مسکن در این مناطق. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) / ن

۱۱۲. حاشیه‌نشینی / سعید زاهد زاهدانی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۶۹، ۹۵ ص.

مؤلف در این پژوهش ابتدا روش پژوهش را توصیف می‌کند، سپس بر اساس نظریه‌ای جدید به تحلیل حاشیه‌نشینی در ایران و عوامل به وجود آورنده آن می‌پردازد. برای بیان راه حلها آخرین راه حل‌های ارائه شده توسط کارشناسان را در نظام گذشته ایران نقد و بررسی می‌کند و راه حل جدیدی را بر اساس نظریه خویش عرضه می‌دارد. بیشتر داده‌های این پژوهش مربوط به پیش از انقلاب اسلامی است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن

۱۱۳. حدود العالم من المشرق الى المغرب / به کوشش منوچهر ستوده. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۰، ۱۰، ۲۵۵ ص.

این اثر به سال ۳۷۲ ه.ق تألیف شده که دریاب جغرافیای عمومی و مؤلف آن نامشخص است. سرفصلهای این اثر عبارتند از زمین و مقدار آبادانی، دریاها و جزیره‌ها، کوهها و رودها، بیابانها و ریگها، نواحی جهان یعنی چینستان، هندوستان، تبت، تغزغزو تatar، یغما، خرخیز، خلخ، چگل، کیماک، غوز، بجنگاک، خفچاخ، مجقری، خراسان و ماوراء النهر و حدود آنها، سند، کرمان، پارس، خوزستان، جبال، دیلمان، عراق، آذرباذگان، ارمینیه، اران، عرب، شام، مصر، مغرب، اندلس، روم، صقلاب، روس، بلغاراندرونی، مروات، بجنگاک، خزران، سریر، برآذاس و نندر، ناحیه زنگستان، جبهه، بجه، نوبه و سودان. در انتهای کتاب نیز فهرست نامهای جغرافیایی، اشخاص، القاب و عنوانی وغیره آمده است.

(۲) / ن

۱۱۴. حقوق شهری و قوانین شهرسازی / فضل الله هاشمی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و نوسازی، ۱۳۷۱، ۸۶ ص.

این اثر در نهایت اختصار و سادگی، خواننده را با مبانی حقوقی، ضوابط و مقررات

شهرسازی آشنا می‌کند و مؤلف ابتدا شناخت کلی شهر و شهرداری از دیدگاه علم حقوق و سپس تفکیک و آماده‌سازی اراضی و منطقه‌بندی شهرها را بررسی می‌کند. صدور پروانه و نظارت ساختمانی، گذریندی شهرها و نقشه‌رسمی، نوسازی و بهسازی شهرها از موضوعات عمدۀ شهرسازی مورد بررسی در کتاب هستند.

(۳۲) / ا/

۱۱۵. حکومت، سیاست و عشاير: از قاجاریه تا کنون / عزیز کیاوند. تهران: انتشارات عشايری، ۱۳۶۸، ۲۰۸ ص.

در این اثر مؤلف می‌کوشد تا سیاست و انگیزه حکومتهای قاجار و پهلوی را درباره ایلات و نخستین دهۀ استقرار جمهوری اسلامی را در میان آنها دریابد. منطقه مورد بررسی بخشی از دامنه‌های شمالی البرز، از گل‌وگاه تا ترکمن صحرا و از آنجا تا شرق مراوه تپه است. مرکز بیشتر روی سرزمینهای ایلی زاگرس میانی است، زیرا عشاير منطقه زاگرس مانند بختیاریها، قشقایها و عشاير کوه گلو (کهگیلویه) به علت جمیعت نسبتاً زیاد و نزدیکی به پایتخت و مرکز شهری مهمی چون شیراز مرکز توجه حکومتها بوده‌اند و سیاست عشايری هر حکومتی برپایه ملاحظات مربوط به این جماعت‌ها شکل می‌گرفت و به سراسر کشور تعمیم داده می‌شد. در انتهای کتاب نیز کتاب‌نامه آمده است.

(۳۲) / ل/

۱۱۶. خدمات مسلمانان به جغرافیا / احمد نفیس. مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۶۷، ۱۸۴ ص.

هدف این اثر معرفی خدمات مسلمانان به جغرافیاست و سر فصلهای آن عبارتند از مبادی جغرافیای اسلامی، جغرافیدانان و آثار آنها، تحقیق ما للهند اثر بیرونی، جغرافیای ریاضی، ترسیم نقشه و تأثیر جغرافیای مسلمانان بر غرب. در انتهای کتاب هم کتاب‌نامه آمده است.

(۳۲) / ن/

۱۱۷. خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز / محمدرضا حافظ‌نیا؛ ویرایش غلامحسین غلامحسین‌زاده. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۱، پانزده، ۵۳۶ ص.

هدف این اثر بررسی اهمیت خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز به دلیل وجود نفت است و مباحث آن عبارتند از ارتباط مسائل منطقه خلیج فارس با تنگه هرمز و

وضعیت اقتصادی - اجتماعی - سیاسی و امنیتی آن، اهداف قدرتهای جهانی، موقعیت و مشخصات طبیعی و حدود تنگه هرمز و جزایر پیرامون آن، جغرافیای تاریخی تنگه، نقش ارتباطی - اقتصادی آن، سیاستها و طرحها و اقدامات دولتهای منطقه خلیج فارس، جایگاه تنگه هرمز در حقوق بین الملل دریاها، توجه به تنگه هرمز از نظر سیاسی و نظامی و جنبه‌های ژئو استراتژیک تنگه و نگرش استراتژیهای بحری و بری به آن. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ن

۱۱۸. درآمدی بر روشها و فنون میدانی جغرافیا / جان اف. لوئیسبری، فرانک تی. آلدربیچ؛ ترجمه بهلول علیجانی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۱، دوازده، ۲۵۲ ص.

در این اثر سعی شده است تا چگونگی روشها و مهارتهای میدانی جغرافیایی بررسی شود. مؤلف در این اثر ابتدا ماهیت، ابعاد، اهداف، نقشه‌های پایه در کارهای میدانی جغرافیا را بررسی می‌کند و سپس نقشه‌های پایه در کارهای میدانی را توضیح می‌دهد. روش‌های اندازه‌گیری، ابزار و مهارتهای نقشه برداری، تهیه اطلاعات درباره ویژگیهای نامرئی، روش‌های نمونه‌برداری مناسب برای مطالعه میدانی جغرافیا و طرح تحقیق میدانی از مباحث دیگر کتاب هستند. در انتهای کتاب نیز پیوستها آمده است.

(۲)/ن

۱۱۹. درآمدی به اقتصاد شهری / سعید عابدین درکوش؛ ویرایش آذرمیدخت جلیل‌نیا. تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۲، هفت، ۲۴۴ ص.

این اثر، درآمدی بر اقتصاد شهری با هدف آشنایی با مسائل اقتصادی شهرها از لحاظ نظری و کاربردی است. از آنجاکه زمینه‌های نظری اقتصاد شهری بسیار وسیع و کاربرد آن در جوامع شهری متفاوت است، در این اثر سعی شده نظریه‌های پایه که برای شناخت متغیرهای اقتصاد شهری در تحلیلهای مختلف لازم است ارائه شود؛ از این رو ابتدا شهر به عنوان یک کل در نظر گرفته شده و مسائل مربوط به ساختار، رشد و اندازه آن بررسی شده است؛ سپس به بررسی مسائل درون شهرها می‌پردازد.

(۳)/ب

۱۲۰. دیدگاههای نو در جغرافیای شهری (جلداول) / حسین شکویی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۳، بیست و دو، ۵۶۸ ص.

در این اثر سعی شده است که بیشتر نظریه‌های اجتماعی و اقتصادی با توجه به ساختهای شهری مطرح شود و سرفصلهای آن عبارتند از جغرافیای شهری و ابعاد اجتماعی- اقتصادی آن، سیر تکوینی جغرافیای شهری، شهر و مفاهیم شهری، مکتبهای جغرافیایی شهری در دوره‌های تاریخی، مادرشهرها، منطقه‌بندی و مورفولوژی شهری، وابستگی‌های فضایی و روابط شهر و روستا، سیستمهای شهری، تمرکز زدایی و سیستمهای سکونتگاهی، نظریه‌های اجتماعی و شهرگرایی و ساخت اکولوژیک شهر. در آخر کتاب نیز فهرست واژگان و منابع و مأخذ آمده است.

(۳۰۲) / ن/

۱۲۱. راهنمای جمعیت شهرهای ایران: ۱۳۷۰ - ۱۳۳۵ / حبیب‌الله زنجانی، فریدون رحمانی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری، ۱۳۶۸، ۵، ۲۷۳ ص.

اثر حاضر راهنمای مختصر و مفیدی است که ضمن ایجاد آشنایی با مبانی اطلاعات جمعیتی ایران، ارقام جمعیت کلیه شهرهای کشور را از سی سال پیش یعنی قبل از سرشماری ۱۳۶۵ و پیش‌بینی آن را تا سال ۱۳۷۰ به دست می‌دهد. مؤلف موضوعات انتخاب میزانهای رشد جمعیت شهرها، فهرست شهرها، جمعیت آنها، توزیع شهرهای کشور در طبقات جمعیتی بر حسب تقسیمات کشوری در سرشماریهای عمومی نفوس و مسکن، تغییرات جمعیت، میزانهای رشد سالانه جمعیت شهرها در سرشماری ۶۵ و میزان رشد سالانه جمعیت کشور در فاصله سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۶۵ را بر حسب طبقات جمعیتی و پیش‌بینی مقدماتی جمعیت شهرهای کشور در فواصل یکساله از سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۰ را بر حسب طبقات جمعیتی توضیح می‌دهد.

(۳۰۲) / ن/

۱۲۲. روابط متقابل شهر و روستا با تأکید بر ایران / علی اصغر رضوانی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، ۱، ۱۹۸ ص.

هدف این اثر آشنایی با مفاهیم، پدیده‌های شهرنشینی و روستانشینی در گذشته و روابط بین شهر و روستاست و موضوعات مورد بحث عبارتند از تعاریف و مفاهیم شهر و روستا، شهرنشینی و روستانشینی ایران در ادوار تاریخی، مبانی نظری روابط شهر و روستا و عوامل مؤثر در برقراری این روابط در ایران و بنیانهای روابط شهر و روستا در ایران.

(۲) / س/

۱۲۳. روش بررسی و شناخت کلی ایلات و عشایر / پرویز ورجاوند. تهران: مؤسسه

مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۳۴۴، ۱۳، ۲۷۶ ص.

مؤلف در این اثر درباره اهمیت لزوم بررسیهای علمی در جوامع عشایری بحث می‌کند. سپس به بحث کلی درباره نومادیزم و گونه‌های آن در کشورهای مختلف و ایران می‌پردازد. در ادامه موضوع یکجاذبیت کردن ایلات، روش بررسی جوامع چادرنشین و ایلات و عشایر و روش تهیه منوگرافی از یک ایل را توضیح می‌دهد. در انتها بررسی فردیک بارت را به عنوان نمونه‌ای از یک بررسی علمی درباره وضع چادرنشینان و ایلات مطرح می‌کند. این پژوهش منطقه وسیعی از آسیای جنوب غربی را در بر می‌گیرد.
(۲)/

۱۴۴. روش تحقیق در جغرافیا / باقر آیتی. تهران: مؤسسه جغرافیایی و انتشارات ارشاد، ۱۳۷۴، ۵۷ ص.

این اثر روش تحقیق و روش شناسایی علم بویژه دانش جغرافیا را بررسی می‌کند و سرفصلهای آن عبارتند از اصول جغرافیا از نظر سیاره‌ای، نظر داشتن به انسان، عدم جبر مطلق، جغرافیای ناحیه‌ای، روشهای مطالعاتی، روش جغرافیای انسانی، دیدگاهها و شیوه‌های گوناگون تحقیقات در دانش جغرافیا، شیوه‌های مختلف تحقیق، تحقیقات مستقل، منابع تحقیق در جغرافیا، مراحل مختلف تحقیق، اهمیت انتخاب موضوع، گردآوری اطلاعات، طبقه‌بندی و تحلیل اطلاعات، فنون و شیوه‌های تحقیق، فنون استادی - کتابخانه‌ای، مشاهده و ارائه یافته‌های تحقیق. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/

۱۴۵. روشهای تحلیل جمعیت / ا. اچ. پولارد، یوسف فرحت، وجی. ان. پولارد؛ ترجمه ه. آق... [و دیگران]. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۶۵، ک، ۲۵۸ ص.

این اثر به عنوان مقدمه‌ای بر تکنیکهای جمعیتی است و مباحث مورد مطالعه عبارتند از منابع آمارهای جمعیتی، پاره‌ای از شاخصهای اساسی جمعیتی، جدول عمر، موارد استفاده از مدل‌های جمعیت ایستا، مرگ و میر، باروری، جمعیتهای پایدار و مدل‌های جمعیت، برآوردها و پیش‌بینی‌ها، بررسیهای نمونه‌ای جمعیتی، جداول چند بعدی کاهشی، آزمایش دقت و درستی داده‌های جمعیتی، تخمین میزانهای جمعیتی از داده‌های ناقص.

(۳)/

۱۴۶. روند شکل‌گیری شهر و مراکز مذهبی در ایران / حسین سلطانزاده. تهران: آگاه، ۱۳۶۲، ۲۲۷ ص.

روند شکل‌گیری شهر و مراکز مذهبی در ایران را می‌توان به سه عهد تقسیم کرد: عهداول از آغاز اسکان آریاییها تا ورود مسلمانان، عهد دوم از ابتدای ورود مسلمانان و عهد سوم از ابتدای روی کار آمدن رژیم پهلوی، در این اثر موارد اول و دوم به صورتی بسیار مختصر بررسی می‌شود تا بتواند مقدمه‌ای برای شناخت عمیق شهرسازی ایران محسوب شود و راه حل‌های مناسبی برای مشکلات فعلی و زمینه برنامه‌ریزی برای آینده ایجاد گردد. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) / ن/

۱۴۷. رهنمودهایی برای برنامه‌ریزی توسعه: رویه‌ها، روشها و فنون / سازمان ملل متحد، بخش همکاری فنی برای توسعه؛ ترجمه محمد هونم. تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی-اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۸، ۲۳۲ ص.

مطالب این اثر براساس نیازهای آن دسته از کشورهای در حال توسعه تنظیم شده است که در مراحل آغازین تجربه برنامه‌ریزی توسعه گام برمی‌دارند. همچنین به گونه‌ای تدوین شده که برای دوره‌های کارآموزی کارگزاران سطح مبانی و کارشناسانی که در برنامه‌ریزی توسعه و مراحل مختلف آن، اعم از تهیه، اجرا و ارزشیابی دخالت دارند، به کار آید. اثر حاضر به جنبه‌های عمومی کارکردهای برنامه‌ریزی مرکزی در فرایند برنامه‌ریزی می‌پردازد و رهنمودهایی دربار روشها، فنون و رویه‌ها ارائه می‌دهد، مانند زیر ساخت برای برنامه‌ریزی، تهیه برنامه، اجرای برنامه و ارزشیابی عملکرد. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ب/

۱۴۸. زمینه‌های غالب در جغرافیای انسانی / فاطمه بهفروز. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۴، ۵۵، ۴۱۹ ص.

در این اثر ابتدا مفاهیم پایه‌ای در جغرافیای انسانی تعریف شده و سپس انسانهای اولیه و تمدن‌های قدیمی، نژادها و قومیتهای گوناگون، زیانهای متدال و سرانجام ادیان اعمده جهان توضیح داده شده است. خصوصیات و الگوهای جمعیتی جهان، جغرافیای سیاسی از نظر سازماندهی سیاسی فضای، سکونت گزینی روستا، ساختارها و سیستمهای شهری، حمل و نقل و شبکه ارتباطات از دیگر مباحث هستند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ن/

۱۲۹. ژئواستراتژی / عزت الله عزتی؛ ویرایش محسن مدیر شانه‌چی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۳، یازده، ۲۰۷ ص.

در این اثر کلیات و تعاریف ژئواستراتژی، جغرافیا و استراتژی، استراتژی جنگ‌های رهایی‌بخش و نقش عوامل جغرافیایی بیان شده است و در ادامه مباحث زیر مطرح می‌شوند: ژئواستراتژی روسیه و امریکا، جغرافیای استراتژیک، ژئوپولیتیک جنگ هسته‌ای، ویژگیهای نظامی - استراتژیک جنگ هوایی و دریایی و زمینی و نیز نقش عوامل جغرافیایی در استراتژیهای نظامی، لجستیک و تأثیر آن بر تفکرات استراتژیک و نیز نیروهای واکنش سریع و نقش عوامل جغرافیایی در پیدایش آن. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۴) /ن

۱۳۰. ژئوپولیتیک / عزت الله عزتی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۱، دوازده، ۱۹۹ ص.

در این اثر علت وجودی تفکرات ژئوپولیتیکی قرن بیستم بررسی شده و عقاید افرادی چون اسپاکمن، هاووس هوفر و ماهان به عنوان نمونه آمده است. عوامل مؤثر (ثبت و متغیر) در ژئوپولیتیک، ویژگیهای ژئوپولیتیکی فدراسیون روسیه، مشخصات ژئوپولیتیکی ایالات متحده امریکا یعنی برتری ژئوپولیتیکی، پیوندهای ژئوپولیتیکی اروپا و امریکا، نقش ژئوپولیتیکی امریکا در جهان، ضعفها و سیاستهای ژئوپولیتیکی امریکا و روسیه و مشخصات ژئوپولیتیکی جهان اسلام از مباحث مهم کتاب هستند. در انتهای کتاب کتابنامه نیز آمده است.

(۳و۲) /ن

۱۳۱. ژئوپولیتیک اقلیتها / پیر ژرژ؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: واقفی، ۱۳۷۴، ۱۳۴ ص.

در این اثر مسئله اقلیتها که اکنون در چشم‌انداز جهانی جایگاه ویژه‌ای دارد تحلیل شده است. چگونگی پیدایش اقلیتها و تصویری از آن یعنی خاستگاه، فضای اقلیتها، آگاهی نسبت به واقعیت در اقلیت‌بودن، شرایط فردی و قوانین جمعی، گرایش‌های ناحیه، اقلیتهای تاریخی، دیاسپوراهای یهودی، چینی، ارمنی، لبنانی و نیز پناهندگان و کارگران مهاجر، اقلیتها و فضا از مباحث مهم کتاب هستند.

(۳و۲) /ن

۱۳۲. ساختار سازمان ایلات و شیوه معیشت عشایر آذربایجان غربی / ابراهیم اسکندری نیا.
انزلی: انزلی، ۱۳۶۶، ۴۴۸ ص.

در این اثر پس از طرح کلیات، برای بررسی ویژگی اقتصادی یعنی شیوه معیشت و نیز ویژگی اجتماعی یعنی ساختار اجتماعی، به مسائل جامعه توجه و درباره عشایر و توسعه بحث شده است. در ویژگی تاریخی، سوابق تاریخی ایلات و عشایر، وضع کنونی عشایر مختلف، عشایر تاریخی استان آذربایجان غربی و رویدادهای تاریخی دیگر شرح داده شده و رده‌های کوچرو و عشایر کوچنده، شناسایی دقیق و اطلاعات لازم درباره نفوس و احشام و تقویم کوچ، مسیر کوچ و مناطق ییلاق و قشلاق، گسترش سازماندهی و توزیع عشایر در منطقه بررسی شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳) / ل/

۱۳۳. ساختارهای اجتماعی عشایر بویراحمد: (۱۳۶۴ - ۱۳۰۰ ه.ش) / هیبت الله غفاری.
تهران: نشرنی، ۱۳۶۸، ۲ جلد.

اثر حاضر یعنی جلد اول کتاب درباره ساختارهای اقتصادی اجتماعی عشایر بویراحمد طی قرن اخیر است و جلد دوم هنوز منتشر نشده است. هدف اصلی این اثر فراهم آوردن زمینه‌ای برای مطالعه مباحث اقتصادی بوده و به همین دلیل به ساختارهای اجتماعی بیش از ساختارهای اقتصادی توجه شده است. این مجلد علاوه بر تعریف مفاهیم مهمی چون ایل و عشایر به بررسی دگرگونی تاریخی در ساختارهای اجتماعی عشایر بویراحمد مانند سازمان ایلی، گروههای خویشاوندی و خانواده، مال، قشر بنده ساخت قدرت و مسائل کوچ و اسکان در یک دوره چهارده ساله نیز می‌پردازد. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن/

۱۳۴. ساخت شهر و معماری در اقلیم گرم و خشک ایران / محمود توسلی. تهران: رشدیه (چاپخانه)، ۱۳۶۰، ۱۶۰ ص.

هدف این اثر بررسی تأثیر عوامل تاریخی و عوامل آب و هوایی بر سازمان فضایی شهرها و مجموعه‌های روستایی و همچنین معماری نواحی گرم و خشک - که منطقه وسیعی را در ایران در بر می‌گیرد - و نحوه برخورد با مسائل شهری و روستایی است. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) / ب/

۱۳۵. سازمان ملل متحد مسؤولیت حفظ و امنیت بین‌المللی / ناصر ثقفی عامری. تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۰، ۵، ۲۵۹ ص.

در این اثر به منظور بررسی پایگاه و نقش سازمان ملل متحد در روابط بین‌المللی با توجه به شرایط کنونی و آینده جهان بویژه از دیدگاه استقرار صلح و امنیت بین‌المللی، پس از طرح تشکیلات سازمان ملل، موضوعات خلع سلاح - صلح و امنیت بین‌المللی، اقدام برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، سازمان ملل متحد و تحولات جهان مطرح شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/اف

(۳)

۱۳۶. سرخس دیروز و امروز: پژوهشی در جغرافیای تاریخی و انسانی سرخس / عباس سعیدی. تهران: توسعه، ۱۳۵۴، ۵، ۲۳۰ ص.

در این اثر گذشته و حال سرخس بتفصیل بیان شده است. در مطالعه وضع جغرافیایی سرخس امروز، کوشش شده که انواع طرز معيشت و شیوه بهره‌برداری در ناحیه سرخس مشخص و مشخصات هرنوع تیپ بیان شود. در ضمن مطالعه جغرافیایی برای پیشرفت ناحیه پیشنهادهایی نیز داده شده است. در ادامه، تحول جمعیت‌پذیری سرخس و روستاهای آن در پنج گروه مختلف یعنی حاشیه تجن، شمال و شمال شرقی سرخس، مغرب سرخس، حاشیه کشف رود و نواحی داخلی، از نظر سابقه سکونت، ویژگیهای قومی و زبانی و نوسانات جمعیتی بررسی می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ال

(۲)

۱۳۷. سفرنامه ابن حوقل: ایران در صورة الارض / محمد بن حوقل بن حوقل؛ ترجمه جعفر شعار. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۶، ۴۳۲ ص.

در این اثر دریای فارس، مداین، خوزستان، فارس، کرمان، ارمنیه و آذربایجان و اران، جبال، دیلم و طبرستان، دریای خزر، بیابان خراسان، فارس، سیستان، خراسان، ماوراء النهر و بعضی از نقاط مختلف بررسی شده است. هر چند مطالب کتاب بیشتر در زمینه جغرافیاست، مؤلف در موارد لازم از شرح حال بزرگان، پادشاهان، امrai شهرها، توانگران، نیکوکاران و صاحبان مذاهب و نیز از بیان وقایع مهم تاریخی و اجتماعی و اشاره به زیانها و لهجه‌هایی که میان اقوام گوناگون متداول بوده، غفلت نکرده است. در انتهای کتاب فهرست نامهای جغرافیایی، نامهای کسان، فهرست

۵۰ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

نامهای اقوام و سلسله‌ها وغیره آمده است.

(۲)

۱۴۸. سیر اندیشه در قلمرو جغرافیای انسانی / یدالله فربد. تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۶۶

بیست و دو، ۳۶۸ ص.

در این اثر مؤلف سعی کرده است که چگونگی و روند تفکرات جغرافیدانان را در جغرافیای انسانی از ابتدا تاکنون بررسی کند. بر این اساس کتاب به دو بخش عمده یعنی جغرافیای انسانی کلاسیک و جغرافیای انسانی نوین تقسیم می‌شود. و مباحث آن عبارتند از جبرگرایی و مکتب اختیار در جغرافیای انسانی، زایش و روند تفکرات جدید در جغرافیای انسانی در کشورهای انگلیسی زبان از زمان لوئیز ممفورد تا پیتر هاگت، چگونگی مکتب جغرافیا در اتحاد جماهیر شوروی سابق، جغرافیای پیشرو و فال در کشورهای فرانسوی زبان و جغرافیای عملی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳) /

۱۴۹. سیری در تاریخ سیاسی - اجتماعی ترکمنها / امین الله گلی. تهران: نشر علم، ۱۳۶۶

۳۵۹ ص.

در این اثر سیر تاریخی ترکمنها تا سال ۱۳۰۵ شمسی از نظر جغرافیای تاریخی و انسانی مناطق ترکمن نشین، سیر تاریخی ترکمنها از آغاز تا پیدایش دولت ترکمنها، مناطق مسکونی و طوابیف ترکمنها براساس آمارهای ارائه شده از سیاحان بررسی می‌شود. فرهنگ معنوی آنها مانند زبان و ادبیات، اعتقادات دینی و سنتهای اجتماعی، فرهنگ مادی ترکمنها شامل تاریخ‌نگاری، مکان زندگی، تقسیم طوابیف و آداب، سنت، فرهنگ و تمدن آنها نیز توضیح داده می‌شود. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) /

۱۴۰. سیری در قلمرو بختیاری و قلمرو عشاير لومی خوزستان / سراوشن هنری لا یارد ... [و دیگران]؛ ترجمه و حواشی سهраб امیری. تهران: فرهنگسرا (یساولی)، [بی تا]، ۲۹۶ ص.

بخش اصلی این اثر را یادداشتهای لا یارد تشکیل می‌دهد. وی ضمن بررسی اوضاع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و نظامی منطقه، تعداد خانوار هر طایفه و عشیره و منبع مالیات و منابع دیوانی، اقاماتگاه تابستانه، زمستانه، بیلاق، قشلاق و محل تعلیف احشام طوابیف کوچ رو ایل بختیاری را با دقت مشخص می‌کند. غیر از یادداشتهای لا یارد،

قسمتها بی از سفرنامه های استاک و بیشوب و دو مقاله از لینچ و سر آرنولد ویلسون در رابطه با ایل بختیاری در این کتاب درج شده است.

/ن/

(۲)

۱۴۱. سیمای شهر /کوین لینچ؛ ترجمه منوچهر مزینی. تهران: دانشگاه ملی ایران، ۱۳۵۵
بیست و پنج، ۳۲۱ ص.

مؤلف ابتدا سیمای محیط و به عنوان نمونه سیمای سه شهر را تعریف می کند، سپس عوامل سازنده سیمای شهر که بر اساس معیارها و مشاهدات مؤلف می باشد و هسته اصلی اثر را تشکیل می دهد بیان می کند. در شکل شهر ۱۰ معیاری که هر طرح باید واجد آن باشد و رابطه ای که باید بین ناظر و سیمای شهر وجود داشته باشد توضیح داده شده است. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۱۴۲. سیه چادرها: تحقیقی از زندگی مردم ایل قشقایی / منوچهر کیانی. تهران: سعید نو، ۱۳۷۱، ۵۰۷ ص.

مؤلف در این اثر سعی دارد تصویری از موقعیت جغرافیایی و طبیعی، انواع مراتع (بیلاق، قشلاق و میان بند) و نحوه مالکیت آن، پوشش گیاهی، دام و دامپوری، فرآورده های شیر و طرز تهیه آنها، نگهداری اسب، اوضاع اقتصادی و طبقاتی، لباس زنان و مردان، خصوصیات کوچ، اوضاع سیاسی و اجتماعی، فرهنگ و اعتقادات، آداب و رسوم و مراسمها، انواع ورزش و سرگرمیها، انسانه ها، ضرب المثلها، آهنگها و موسیقی ایل قشقایی که گروههایی از جوامع مختلف عشاير و مرزنشینان کشور هستند ارائه دهد. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۱۴۳. شهر در گذر زمان / ماکس ویر؛ ترجمه شیوا (منصوره) کاویانی. تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۹، ۲۹۶ ص.

در این اثر سعی شده است تا شهر از ابتدا و نیز در دورانهای مختلف تا پایان دوره قرون وسطی از نظر ماهیت اجتماعی - اقتصادی - سیاسی بررسی شود که مباحثی چون، شهر باختری، شهر اشرافی در دوران باستان و سده های میانه، شهر توده مردم (بلیها)، دمکراسی دوران باستان و قرون وسطی را در برگرفته است.

/ن/

(۳و۲)

۱۴۴. شهرگرایی و شهرنشینی در کشورهای روبه توسعه / جرالد ویلیام بریز؛ ترجمه اسدالله معزی. تهران: وزارت آبادانی و مسکن طرحها و برسیها، دفتر مطالعات و معیارهای ساختمانی، ۱۳۵۱، ۲۳۱ ص.

در این اثر سعی شده است تا روند شهرنشینی در کشورهای روبه توسعه بررسی شود و مطالب مورد بحث عبارتند از حدود و میزان سرعت شهرنشینی، نقش شهر، انواع و خصوصیات شهرنشینی، تنوع و شکل شهرها در کشورهای روبه توسعه و نیز ساکنین آنها و گسترش شهر در کشورهایی که سریع توسعه می‌یابند. در خاتمه نیز در زمینه آینده این شهرها بحث شده است. در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

(۳۰۲) / ن/

۱۴۵. شهرنشینی در ایران / فخر حسامیان، گیتی اعتماد، و محمد رضا حائری. تهران: آگاه، ۱۳۶۳، ۲۱۴ ص.

هدف این اثر بررسی روند شهرنشینی در ایران از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۵۵ است و این روند در چند مرحله تحلیل می‌شود: ۱) شهرنشینی بطیء از نظر مدرنیزاسیون و یکپارچگی بازارهای داخلی و آغاز تحول شهری، وقهه در روند مدرنیزاسیون، کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ و ادامه روند مدرنیزاسیون، ۲) خصلت یابی شهرنشینی بطیء از نظر رابطه شهر و روستا در سالهای ۱۳۴۰ - ۱۳۰۰، ۳) شهرنشینی سریع از نظر اصلاحات ارضی و برنامه‌های عمرانی و ۴) شهر و روستا از نظر خصلت یابی شهرنشینی سریع.

(۲) / ن/

۱۴۶. شهرنشینی در خاورمیانه / وینسنت فرانسیس کاستللو؛ ترجمه پرویز پیران. عبدالعلی رضایی. تهران: نشر نی، ۱۳۶۸، ۲۲۱ ص.

هدف این اثر بررسی چگونگی زندگی شهری خاورمیانه در پرتو شهرنشینی فیزیکی و اجتماعی معاصر است و مطالب بررسی شده عبارتند از محیط طبیعی و جامعه به عنوان بستر زندگی شهر، جامعه شهری ماقبل صنعتی، توسعه شهری معاصر، مهاجرت از روستا به شهر و سازگاری اجتماعی. در خاتمه به موضوعات مشاغل و قشریندی اجتماعی و شکل و ساختار شهری نیز پرداخته شده و در انتهای کتاب کتابنامه آمده است.

(۳۰۲) / ب/

۱۴۷. شهر و روستا / ڈان برناشاریہ؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: نشر نیکا، ۱۳۷۳، ۴۱ ص.

اثر حاضر به موضوع مناسبات متقابل شهر و روستا و گونه گونی آن در مقیاس جهانی نظر دارد. مؤلف در این اثر نگاهی به سراسر جهان سوم دارد و در طرح مسائل اغلب از بورگونی و استان نیوز آغاز می کند و سپس به فرانسه می پردازد. در ادامه، مناسبات جمعیتی اقتصادی و عملکردی را توضیح می دهد و برای تدارک مقدمات لازم برای تدوین یک تیپ شناسی و بیان گونه گونی وضعیتهای کنونی، نابرابریهای اقتصادی یا اجتماعی - اقتصادی موجود را ذکر می کند. در آخر کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۱۴۸. شهرهای ایران: در روزگار پاریزان و ساسانیان / نیتاویکتورونا پیگولوسکایا؛ ترجمه عایت الله رضا. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷، ۵۴۰ ص.

مؤلف در این اثر شهرهای ایران را از نظر اوضاع اقتصادی و اجتماعی در عصر ملوك الطوايفي پاریزان یا دوران وحدت ایران در روزگار ساسانیان و ظهور شهرهای نوبنیاد مقایسه و مطالبی درباره تقسیمات ارضی و دولتی ایران ارائه می کند. وی ضمن بررسی مجموعه های حقوقی و دیگر استناد و مدارک، وضع خانواده در ایران را بیان می کند. مطالب دیگر اثر فوق عبارتند از دستکرها و پیشرفت صنعت و بازارگانی و چگونگی معاملات و مبادلات در ایران عهد ساسانی، جنبش مزدکیان و مقایسه آن با نهضت مانویان، وضع مسیحیان ساکن ایرانشهر، جنبشهای مذهبی سده سوم میلادی و اعیاد دینی ایرانیان. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ب/

(۲)

۱۴۹. شهرهای جدید: فرهنگی جدید در شهرنشینی: گزارش و مقالاتی از سمتار شهرهای جدید: مهرماه ۱۳۶۸ / تهران: شرکت عمران شهرهای جدید، ۱۳۶۹، ۱۹۷ ص.

اثر حاضر شامل مجموعه مقالاتی درباره شهرهای جدید است و در اینجا برای رعایت اختصار به ذکر چند عنوان مقاله اکتفا می شود: شهرنشینی و مسائل آن، نظام شهر و شهرسازی در ایران با تأکید بر شهرهای جدید، جایگاه شهرهای جدید در نظام شهری ایران، تجارت مربوط به احداث شهرهای جدید، جمعیت شناسی شهرهای جدید، عوامل زیست محیطی در شهرهای جدید و روشی برای پیش بینی اشتغال در سکونتگاههای شهری جدید.

/ب/

(۲)

۱۵۰. طراحی شهری در بافت قدیم یزد / محمود توسلی ... [و دیگران]. تهران:

وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، ۱۳۶۸، ۱۶۱ ص.

اثر فوق دستاورد هشت گزارش است که مؤلف در آنها به مطالعه، طراحی و برخورد با مسائل بخش تاریخی شهر یزد می‌پردازد. نگاه این مطالعه به بافت قدیمی نه تنها به صورت کالبدی آن، به کل محیطی است که در بردارنده ارزش‌های فرهنگی و در عین حال مسائل اجتماعی و اقتصادی است. از این رو در این اثر پیشنهاد می‌شود سیاست‌هایی اتخاذ شود که در عین حفظ ارزش‌های فرهنگی بافت تاریخی بتواند سطح فعالیت در بخش قدیمی را ارتقا دهد و نیز محیط کالبدی مناسبی برای اینگونه فعالیتها فراهم آورد. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ب/

۱۵۱. عشایر لرستان / رضا خدادابخشی. قم: دارالنشر اسلام قم، ۱۳۷۱، ۲۴۷ ص.
هدف این اثر بررسی زندگی عشایر لرستان است و موضوعات مورد مطالعه عبارتند از زیان، وجه تسمیه، تاریخ، مبارزات، موقعیت جغرافیایی، نقش این عشایر در انقلاب اسلامی، مهاجرت، نحوه کوچ، وضعیت سواد، آداب و رسوم، وضعیت اقتصادی و نقش سلاح در زندگی این ایل.

(۲)/ن/

۱۵۲. عشایر مرکزی ایران / جواد صفائی‌نژاد. تهران: امیرکییر، ۱۳۶۸، ییست و سه، ۷۳۶ ص.
اثر فوق پس از تعریف جامعه عشایر ایران به تعریف عشایر فارس و سپس ایلات بختیاری و کهگیلویه می‌پردازد. موضوعات تاریخ و تقسیمات تاریخی، مناطق سردسیر و گرم‌سیر، اقتصادخانوار، درآمدهای مستمر و غیرمستمر دوره خان خانی، ساختهای گروهی سنتی، وضع خوارک، زندگی اجتماعی، اوزان و مقادیر، تعاوینها و همیاریهای عشایری ایل ایلات، تاریخ معاصر ایل طبیی برای شناخت این منطقه و آشنایی با فرهنگ سنتی عشایری آنها نیز شرح داده می‌شود. در انتهای نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲)/ن/

۱۵۳. فارابی و سیر شهر و ندی در ایران / محمد منصور فلامکی. تهران: نشر نقره، ۱۳۶۷، ۲۷۶ ص.

مؤلف در این اثر سعی کرده است ابتدا تصویری از فضای تحرک اجتماعی امروز و جنبه‌های مختلف شهر، آزادی حرکت و اندیشه ارائه دهد. وی سپس عوامل محیطی

امروز، فضای تحرک اجتماعی از نظر فارابی با عنوان مدینه فاضله، شهر آرمانی در ایران باستان، نظریه اسلام در این خصوص براساس نامه مولاعلی بن ابی طالب (ع) به مالک اشتر، نظریه خواجه نظام الملک ورشید الدین «خمل الله همدانی و شاه عباس صفوی و زمان فارابی و پس از وی را بررسی می‌کند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲)/ب/

۱۵۴. فتوح البلدان / احمد بن یحیی البلاذری؛ ترجمه محمد توکل. تهران: نشر نقره، ۱۳۶۷
چهل و پنج، ۷۸۷ ص.

این اثر بر حسب بلاد مختلف تنظیم شده است و تاریخ این بلاد از نخستین زمانهای تصرف هریک از آنها شروع و غالباً تا عصر مؤلف ادامه دارد. این اثر، سیره‌نویسی یا کتاب مغایر نیست تا منحصراً به واقعی زمان پیامبر اسلام یا شخصیت معینی مربوط شود، بلکه مجموعه کامل تاریخ جهان اسلام در قرنهای هفتمن، هشتمن و قسمتی از قرن نهم میلادی است و به یک بلد یا کشور معین اختصاص ندارد. در ضمن یک کتاب طبقات یا تاریخ انساب به شمار نمی‌رود.

(۲)/ن/

۱۵۵. فرهنگ بختیاری / عبدالله خسروی. تهران: فرهنگسرا، ۱۳۶۸، ج، ۴۹۴ ص.
مؤلف در این اثر درباره سیمای طبیعی و جغرافیای انسانی قلمرو بختیاری، سیمای باستانی، تاریخی و تبار ایل، ساخت اجتماعی و سیاسی، معیشت، تولید و منابع اقتصادی توضیح می‌دهد و سپس به فرهنگ ایل بختیاری از نظر دین، اعتقادات و باورها، ادبیات بومی، مثلها و زیانزدهای متداول، شاعران، واژه‌نامه، شناسایی شهرها و مناطق محدوده و همچوar می‌پردازد.

(۲)/ل/

۱۵۶. فضای شهری در بافت‌های تاریخی ایران / حسین سلطان‌زاده. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، با همکاری شهرداری تهران، ۱۳۷۲، ۲۱۵ ص.

آنچه در این اثر آمده بر پایه مطالعه متون، مشاهده بسیاری از طرحها و تصاویر قدیمی موجود از فضاهای شهری و مشاهدات عینی مؤلف استوار است. موضوعات مورد بررسی در اثر حاضر عبارتند از: راهها، میدانها، دروازه‌ها، فضاهای ورودی بناهای معماری و معماری شهری، فضای مجاور پلها و رودخانه‌های درون شهری.

(۲)/ن/

۱۵۶ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

۱۵۷. فضای جغرافیایی / اولیویه دولفوس؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: نشر نیکا، ۱۳۶۹، ۱۷۶ ص.

مؤلف در این اثر ابتدا خصوصیات فضای جغرافیایی، مانند موقعیت مکانی فضا، فضای متغیر، همگنی فضاهای جغرافیایی و مفهوم مقیاس در انطباق با فضای جغرافیا را تعریف می‌کند و سپس به بررسی رابطه انسان و فضاهای جغرافیایی و تأثیر متقابل انسان و محیط می‌پردازد. در ادامه پراکندگی‌های انسانی در محیط‌های مختلف، تعریف فضای روستایی و شهری، قلمرو و نفوذ شهرها در محیط اطراف خود، فضای ناحیه‌ای و انواع سازماندهی فضای جغرافیایی را بررسی می‌کند.

(۲) / ب/

۱۵۸. فقر و روستا: مجموعه مقالات / ادرس جزایر ... [و دیگران]؛ ترجمه ابراهیم زاهد عقری، زهره کسانی. تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی، ۱۳۷۳، ۴۳۲ ص.

اثر حاضر در دو بخش تدوین شده است. بخش اول ترجمه بخش سوم کتاب وضعیت فقر مناطق روستایی است که درباره شناسایی گروههای آسیب‌پذیر و نحوه برخورد با بروز و گسترش فقر مناطق روستایی در چهارده کشور جهان سوم بحث می‌کند و راههایی را برای کاهش و جلوگیری از بروز و گسترش فقر ارائه می‌دهد. بخش دوم نیز ترجمه فصل اول کتاب راهنمای کاهش فقر است و کشورها را برای برنامه‌ریزی و اجرای مطالعاتی از این دست راهنمایی می‌کند. این بخش به فرایند تحول رهیافت بانک جهانی در زمینه فقرزدایی می‌پردازد و در واقع یک گزارش راهنمای در زمینه مطالعات مربوط به فقر است.

(۳و۲) / ن/

۱۵۹. فلسفه جغرافیا / حسین شکویی. تهران: سازمان جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۷۱، ۳۲۵ ص.

محیط در جغرافیا به دو مفهوم محیط اجتماعی و محیط طبیعی دلالت می‌کند؛ بدین ترتیب می‌توان گفت که فلسفه جغرافیا از جهان‌بینی خاص و از روابط جوامع انسانی و شرایط محیطی، پیوند واقعیت پدیده‌ها با یکدیگر برای آشنایی با وحدت و تجانس ناحیه‌ای و سرانجام اصول و قوانین حاکم بر روابط انسان و محیط سخن می‌گوید و موضوعات اثر حاضر عبارتند از جغرافیا و مفاهیم جغرافیایی، مفاهیم جغرافیای

ناحیه‌ای، مفهوم فرهنگ در جغرافیا، سهم عوامل محیط طبیعی و فرهنگ انسانی در علم جغرافیا، مفاهیم و مکتبهای جغرافیای انسانی، جامعه انسانی و عوامل محیط طبیعی. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲) / ن/

۱۶۰. فنون کوچ نشینان بختیاری / ژان پیر دیگار؛ ترجمه اصغر کریمی. مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی، ۱۳۶۹، ۳۱۰ ص.

در این اثر زمینه‌های عمومی عمل فنی مانند سازمان اجتماعی، کوچ نشینی و بهره‌برداری از محیط زیست و کوچ نشینان و یکجانشینی، دامداری، کشاورزی، شکار و ماهیگیری، گردآوری نبات و معادن، فنون ساخت ابزار و صنایع دستی، حمل و نقل، مساکن، خوراک، پوشان، جمعبندی مقدماتی از واحدهای اندازه‌گیری و وزن و نیز مطالعه ترکیب دو گله گوسفند در سالهای ۱۳۴۹ - ۱۳۵۰ بررسی شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن/

۱۶۱. قدیمی ترین جغرافیدانان مسلمان / قمر غفاری. دهلی نو: رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰، ط، ۷۹ ص.

اثر حاضر احوال و آثار مشاهیری را که در تاریخ اسلام سهم مهمی داشته‌اند به اختصار بیان می‌کند. مؤلف ابتدا مبانی علم جغرافیای پیش از اسلام را شرح می‌دهد و سپس جغرافیا در میان مسلمانان و گسترش علم جغرافیا در جهان اسلام را تعریف می‌کند. در ادامه آکتشافات جغرافیایی که از طریق اطلاعات بازرگانان و جهانگردان و دریانوران عرب و ایرانی به دست آمده و نیز اقدامات ابن خردابه و پیروان او، مسعودی، ابوزید حسن سیرافی، سندباد، مسعود و ابن فضلان، اصطخری و ابن حوقل بتفصیل شرح داده شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن/

۱۶۲. قوم لر: پژوهشی درباره پیوستگی قومی و پراکندگی جغرافیایی لرها ایران / سکندر امان‌اللهی بهاروند. تهران: آگاه، ۱۳۷۰، ۲۷۰، ص.

اثر حاضر درباره وجه تسمیه، اصل و نسب جغرافیای تاریخی، تقسیم‌بندی و پراکندگی جغرافیایی لرها شرح مختصری دارد. در این اثر لرها با در نظر گرفتن وضع زبان به دو گروه خاوری و باختری تقسیم شده‌اند که مرز طبیعی بین این دو، رود دز است. گروه

خاوری، بختیاریها، لرهای کهگیلویه - بویر احمد، ممسنی و لرهای مناطق دیگر چون خوزستان، فارس، بوشهر، هرمزگان و کرمان را در بر می‌گیرد. گروه باختری در منطقه وسیعی بین رود دز در شرق و مرزهای عراق در غرب ساکن هستند و شامل لکها، لرهای لرستان و نهادوند، سیلاخور، بروجرد، تویسرکان، ملایر، ایلام و شمال خوزستان هستند. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳) / ان

۱۶۳. کاربرد جغرافیا: در روش تحقیق شهر و روستا / یدالله فرید. تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۷۱، ۲۵۹ ص.

در این اثر کاربرد جغرافیا در روش تحقیق شهری از نظر محدوده طبیعی و ناحیه‌ای، بافت و شکل یابی، رشد و توسعه شهر در ادوار تاریخی، روش تحقیق نقش و کاز شهری، روش تحقیق تجهیزات، مصروفها و رفاه جامعه شهری، تولید، توزیع، روش تحقیق در سکونتگاهها و محلات، محلات حاشیه‌نشین، آلونک نشین، حلبی آبادها و نیز روابط شهر، ناحیه و منطقه نفوذ شهر، کاربرد جغرافیا در سازمان شهرداری و شهرسازی بررسی شده است. کاربرد جغرافیا در روش تحقیق روستا از نظر پژوهش در محیط روستا با روش «آندره فل» و نیز پژوهش در واحدهای بهره‌برداری روستا، تولیدات و عوامل تولید و عمران روستایی موضوعات دیگر مورد بحث در این کتاب هستند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ان

۱۶۴. کاربرد شاخصهای اجتماعی - اقتصادی در برنامه‌ریزی توسعه / ترجمه هرمز شهدادی. تهران: وزارت برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۷، ۵۵۸ ص.

اثر حاضر شامل مجموعه مقالاتی است که در آن ابتدا ساختن شاخصهای اجتماعی آمده و سپس کاربرد شاخصهای اجتماعی در برنامه‌ریزی توسعه، شاخصهای اجتماعی - اقتصادی برای برنامه‌ریزی توسعه بررسی شده است. تجربه فرانسویان در برنامه‌ریزی اجتماعی، جنبه‌هایی از توزیع درآمد و ثروت در کنیا، چهار شاخص توزیع در زامبیا، شاخصهای سرزمه‌نی و برنامه‌ریزی ملی، طرح برای مدل سازی اجتماعی از دیدگاه آین روش از دیگر مباحث کتاب هستند. در انتهای هر مقاله نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) / ب

۱۶۵. کانونهای بحران در خلیج فارس / اصغر جعفری ولدانی. تهران: کیهان، ۱۳۷۱
چهارده، ۳۹۳ ص.

اثر حاضر در برگیرنده مجموعه مقالاتی است که به دو بخش تقسیم می‌شود. بخش اول مربوط به ایران و عراق و شامل روابط ایران و عراق از آتش‌بس تا پذیرش مجدد عهدنامه ۱۹۷۵، نگرشی به عهدنامه ۱۹۷۵، اهداف عراق از تجاوز به ایران، طرح‌های تجزیه خوزستان، اهمیت استراتژیکی اروندرود و پیشینه تاریخی آن، طرح تغییر مسیر اروندرود و حقوق بین‌الملل و بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق است. بخش دوم مربوط به سایر کشورهای خلیج فارس و شامل اختلافات عراق با کویت و سوریه، ادعاهای ارضی عراق نسبت به کویت، عوامل مؤثر بر سیاست خارجی عراق در ارتباط با اشغال کویت، اختلافات ارضی و مرکزی بین دولتهای خلیج فارس و تأثیر آن بر امنیت منطقه است. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳۹۲)

۱۶۶. کتاب آگاه: مجموعه مقالات درباره ایران و خاورمیانه / تهران: آگاه، ۱۳۶۰
۳۵۰ ص.

این اثر شامل مجموعه مقالاتی است که در پنج محور کلی به بررسی وضعیت صنعت و مسائل اجتماعی در ایران و کشور مصر پرداخته است. موضوعات مورد بررسی عبارتند از ۱) مسائل کنونی ایران: شرکتهای چند ملیتی در صنایع ایران، تهران: دو یادداشت درباره تحول جمعیت و تحرک اجتماعی، نیازها از زبان آمار و ارقام. ۲) تاریخ و فرهنگ ایران: مراتب اجتماعی در دوران قاجاریه، کارگران ایران در اوخر قاجاریه. ۳) مسائل خاورمیانه: گروههای مبارز اسلامی در مصر، بحران سرمایه‌داری دولتی در مصر. ۴) نظرگاهها و روش‌شناسی: جایگاه اجتماعی روشنفکران، روش تحلیل محتوا. ۵) کتابشناسی، نقد و بررسی و معرفی کتاب: از طلبگی تا انقلاب و حکومت، تهیستان شهری و انقلاب ایران، معرفی چهارکتاب، کتابنامه انقلاب. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳۹۲)

۱۶۷. کشورها و مرزها در منطقه ژئopolیتیک خلیج فارس / پیروز مجتبیزاده؛ ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی نوری نائینی. تهران: وزارت امور خارجه؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۲، ۲۶۰ ص.

۶۰ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

در این اثر پیدایش کشورها و مرزهای آنها در منطقه خلیج فارس در دو بخش بررسی می‌شود. بخش اول نگاهی کلی به جغرافیای سیاسی مرزهای بین‌المللی در خلیج فارس از نظر نام خلیج فارس، منطقه خلیج فارس و نظام دگرگون شونده جهانی، اهمیت جهانی خلیج فارس، مرزهای دریایی در خلیج فارس، تاریخ و جغرافیای سیاسی جزایر تنب و ابوموسی دارد. در بخش دوم پیدایش کشورها و مرزها در این منطقه، مانند ایران، نقش ایران در خلیج فارس در نیمه دوم قرن بیستم، جغرافیای سیاسی شبه جزیره مستدام و عمان، تاریخ و جغرافیای سیاسی بحرین و قطر، پیدایش عربستان سعودی، کویت و عراق بررسی شود. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳۶۲) / ف

۱۶۸. کلیات جغرافیای انسانی / احمد مجتبی. اصفهان: مشعل، ۱۳۵۲، ۳۴۶ ص.

مباحث مورد مطالعه در این اثر عبارتند از ۱) سیر تکامل جغرافیای انسانی، گزارشات مارکوبولو، عصر اکتشافات، جغرافیا در اواسط قرن نوزدهم و بیستم، توسعه تخصصی در جغرافیای انسانی، کاریابی از طریق جغرافیای انسانی و طبیعی، نقش مؤثر رستنیها با نواحی اصلی و عوامل فیزیوگرافی. ۲) انسان و تمدن از نظر تکنیک، کشت گیاهان و اهلی کردن حیوانات. ۳) اجتماعات انسانی از نظر تجارت، زبان و مذهب. ۴) زندگی انسان در نواحی سرد قطبی، معتدل، کمریندگرم مداری، کمریند خشک و کوهستانی و ساحل. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن

۱۶۹. کلیات جغرافیای ایران / سیروس نسیاری. چاپخانه پاد، ۱۳۵۰، ۲۳۰ ص.

مؤلف در این اثر ابتدا مشخصات جغرافیای طبیعی ایران را مانند رودها، کوهها، بیابانها، دریاها، سواحل و جزایر توصیف و سپس اوضاع سیاسی ایران را از نظر سوابق تاریخی و مرزها، ایلات، نژاد، زبان، خط، دین و حکومت و در ادامه تقسیمات کشوری را از نظر ویژگیهای طبیعی و به طور مختصر ویژگیهای جمعیتی و اقتصادی بررسی می‌کند. در آخر نیز اوضاع اقتصادی ایران را از نظر کشاورزی، دامپروری و صنایع تحلیل می‌کند.

(۲) / ن

۱۷۰. کلیات قاره‌ها / رحیم مشیری. تهران: نشر قومس، ۱۳۷۴، ۳۸۳ ص.

در این اثر به ترتیب قاره‌های آسیا، اروپا، افریقا، امریکا، اقیانوسیه در رابطه با اوضاع جغرافیای طبیعی هریک شامل ناهمواریها، آب و هوا، شبکه آبها، خاک، پوشش گیاهی

و پراکندگی جغرافیایی حیوانات، جغرافیای انسانی، سوابق تاریخی، نژاد، زبان، حکومت، مذهب، انواع معيشت و جغرافیای اقتصادی شامل پراکندگی جغرافیای جمعیت، جغرافیای کشاورزی، منابع طبیعی، راهها و ارتباطات مورد مطالعه اجمالی قرار می‌گیرد.

(۲) / ب

۱۷۱. کوچنشینان در شمال خراسان / محمدحسین پاپلی بزدی؛ ترجمه اصغر کریمی. مشهد: آستان قدس رضوی و مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱، ۶۳۸ ص.

مؤلف در این اثر موقعیت طبیعی و انسانی کوچنشینان شمال خراسان را بررسی کرده است. نحوه پستی و بلندیها، چگونگی آب و هوا و نوع پوشش گیاهی مباحثی است که در بخش طبیعی عنوان می‌شود. در بخش انسانی، مشخصه‌های محله‌های کوچنشینان از دیدگاه‌های حقوقی - فضایی و شیوه‌های بهره‌برداری، مسکن با توجه به عوامل تعیین کننده آن، طبقه‌بندی کوچنشینی گروهها و زمان حرکت براساس محله زمستانی و تابستانی و مسافت بین این دو محله، منشأ نیمه کوچنشینان، وسایل حمل و نقل سنتی و جدید، دامداری و بعضی از ویژگیهای بازاری در مبحث روابط اجتماعی - اقتصادی و اسکان کردهای کوچنشین بیان شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳) / ن

۱۷۲. کوچنشینان در ایران: پژوهشی درباره عشایر و ایلات / سکندر امان‌اللهی بهاروند. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰، ۵۵، ۳۱۸ ص.

مؤلف پس از آنکه منشأ و نظریات مربوط به پیدایش زندگی کوچنشینی، پراکندگی کوچنشینان و مبانی اکولوژیکی کوچنشینی را بررسی می‌کند، تصویر کلی از وضع اقتصادی کوچنشینان ایران و چگونگی ویژگیهای اجتماعی آنها مانند همسرگرینی، خانواده، واحدهای اجتماعی فوق خانوار، قشریندی اجتماعی در گذشته و حال، تعلیم و تربیت و نیز اوضاع نظامی سیاسی کوچنشینان ایران ارائه می‌دهد. در انتهای چگونگی بحران زندگی کوچنشینی و مسائل عمرانی و رفاهی کوچنشینان بیان می‌شود. در انتهای کتاب نیز فهرست نام اشخاص، جایها، فهرست قبایل و طوایف و اصطلاحات خاص کوچنشینی و کتابنامه آمده است.

(۲) / ن

۱۷۳. کوفه: پیدایش شهر اسلامی / هشام جعیط؛ ترجمه ابوالحسن سروقدم. مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۷۲، ۴۴۲ ص.

این کتاب تاریخچه، پیدایش و تحولات شهر کوفه را به عنوان یک شهر اسلامی بررسی می‌کند؛ از این رو ابتدا فتح عراق از سوی اعراب و بنیان‌گذاری کوفه را شرح و سپس چشم‌انداز اولیه شهر، شرق‌شناسی و شهر اسلامی را توضیح می‌دهد. در ادامه تأثیرات و ریشه‌ها از بابل تا مکه، شهرسازی و اسکان، توسعه و تکامل کوفه و کوفه به عنوان نمونه اولیه شهر اسلامی بررسی می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲) / ن/

۱۷۴. گذر از کشاورزی سنتی / تودور شولتز؛ ترجمه محمد سعید نوری نائینی. تهران: رامین، ۱۳۶۷، ۲۱۰ ص.

مؤلف در این اثر ابتدا مشکلات موضوع مورد تحقیق را بیان می‌کند و سپس مشخصه‌ها و کارآیی تخصیص منابع در کشاورزی سنتی را نشان می‌دهد. وی در ادامه این مباحث را مطرح می‌کند: نظریه ارزش صفر برای کارگران کشاورزی، کاربرد نظریه قیمت جریانهای درآمدی، قیمت جریانهای درآمدی حاصل از کشاورزی سنتی، سودآوری سرمایه‌گذاری، اندازه بهره‌برداری، کنترل و انگیزه، نهادهای پنهان در تغییرات تکنولوژی، عرضه کنندگان عوامل تولید سودآور، کشاورزان، تقاضا کنندگان نهاده‌های نوین و سرمایه‌گذاری روی کشاورزان.

(۳) / ب/

۱۷۵. گرایش‌های تازه در جغرافیای سیاسی / جان روپرت ویکتور پرسکات؛ ترجمه درۀ میرحیدر (مهاجرانی)، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۸، ۱۲۷ ص.

این اثر در دو بخش تدوین شده است. بخش اول درباره حدود قلمرو جغرافیای سیاسی و روش‌هایی که باید محققان این رشته استفاده کنند، بحث می‌کند. بخش دوم درباره سه موضوعی که نظر جغرافیدانان سیاسی را در سالهای اخیر به خود جلب کرده است صحبت می‌کند. هرچند خطوط و مناطق مرزی، سالها کانون اصلی توجه در جغرافیای سیاسی بوده، در اینجا با استفاده از روش تحلیل رفتاری در جغرافیا بیان می‌شود، مانند جغرافیای انتخابات و سیاست عمومی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳) / ب/

۱۷۶. گنج شایگان یا اوضاع اقتصادی ایران / محمدعلی جمالزاده. دارالسلطنه برلین: اداره

کاوه، ۱۳۳۵، ۱۶، ص، ح، ۲۱۹ ص.

مؤلف ابتدا کلیاتی در خصوص ایران طرح می‌کند و سپس تجارت، واردات، صادرات، گمرک و راهها را بررسی می‌کند. وسائل حمل مال التجاره از اروپا به ایران و برعکس، معادن و صنعت، اصطلاحات و تشبثات، مالیه، بودجه دولت، اوزان، مقادیر و مسکوکات، پست و تلگراف و تلفن و زندگانی در طهران از مباحث دیگر کتاب هستند.
(۲)

۱۷۷. مالک و زارع در ایران / ان کاترین سواین فرد لمبтон؛ ترجمه متوجه امیری. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۹، ۸۳۶ ص.

مطالب مورد بررسی در اثر حاضر عبارتند از استیلای عرب، اداره کردن درآمدهای مملکتی، سلجوقیان و روش اعطای اقطاع، مغول و دست برداشتن آنان از سنت، نحوه رفتار حکومتهای صفویه، افشاریه، قاجاریه و نیز دوره مشروطیت در مورد مسائل روستایی، قانون مدنی، آبیاری، اوقاف، خالصه، عمدۀ مالکان، خرده مالکان و دیگر مالکان جزء، مناطق عشايری، زارع سهمبر و امنیت او از نظر زمینداری و زراعت، طرز تقسیم محصول و میزان مال الاجاره‌ها، خدمات اجباری و عوارض، پرداخت مzed خدمتگزاران محلی، گله‌ها و چراگاهها، مشکلات زراع، روش‌های کشاورزی، مشکلات زراع و دامداری و سطح زندگی او. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲)
ان/

۱۷۸. ماهیت و قلمرو علم جغرافیا (مجموعه سخنرانیها) / تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۱، هشت، ۸۷ ص.

این اثر در برگیرنده مجموعه سخنرانیهای صاحبنظران علم جغرافیا به ترتیب زیر است: دکتر محمدحسن گنجی، دکترحسین شکویی، دکتردزه میرحیدر، دکترفرج الله محمودی، دکتر مصطفی مؤمنی، دکترپریدخت فشارکی، دکترفیروز جمالی، دکترعلی محمودی، دکتر بهلول علیجانی، دکرحسن ضیاء توana، دکترکریم حسینزاده‌دلیر، محمد سلیمانی و یدالله کریمی پور.
(۳و۲)
ان/

۱۷۹. مبانی جغرافیای انسانی / جواد صفائیزاد. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۸، یست و یک، ۳۹۵ ص.

این اثر پژوهشی برای شناسایی جغرافیای انسانی ایران است که ابتدا مختصراً درباره

علم جغرافیا توضیح می‌دهد و سپس به بررسی زمین و مشخصات زمین در فضای و تأثیر هریک از این مشخصات در زندگی انسان و عکس العمل و سازشکاری انسان با آنها می‌پردازد. ناهمواریهای زمین از نظر ماهیت آن، پیوندهای ناگستینی انسان، ناهمواریهای زمین از نظر نوع زندگی و معیشت، شرح کوتاهی درباره ماهیت علمی عوامل آب و هوایی و خاکهای ایرن و بحث مفصلی درباره فعل و انفعال بین انسان و طبیعت از مباحث دیگر کتاب هستند. در اتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.
(۳و۲)/ان

۱۸۰. مبانی جغرافیای سیاسی / ذره میر حیدر (مهاجرانی). تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۳، شانزده، ۲۱۷ ص.

در این اثر ابتدا جغرافیای سیاسی تعریف و سپس سازمان یابی سیاسی فضای از نظر ریشه‌های نظام دولت، کالبد شکافی دولت و مرزهای سیاسی بین‌المللی بررسی می‌شود. همچنین در این کتاب تغییراتی که پس از فروپاشی شوروی و به استقلال رسیدن جمهوریهای پانزده گانه آن، تجزیه دولت فدرال یوگسلاوی و تولد پنج کشور مستقل به جای آن، وحدت اروپا و سایر تحولات شگرفی که طی سالهای ۹۰ و ۹۱ میلادی ایجاد شده، بررسی می‌شود. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.
(۲)/ان

۱۸۱. مبانی جمعیت‌شناسی / نعمت‌الله تقوی. تبریز: نیما، ۱۳۶۹، ۲۰۵ ص.

مباحث مورد مطالعه در این اثر عبارتند از انواع جمعیت، جمعیت‌شناسی، شاخه‌های جمعیت‌شناسی، سابقه مطالعات جمعیتی، روش‌های مطالعه جمعیت، سازمانها، منابع اطلاعات جمعیتی، ساخت و ترکیب جمعیت، خانواده و ازدواج، حرکات جمعیت، زاد و ولد، باروری، تجدید نسل، مرگ و میر و افزایش طبیعی جمعیت، شهرنشینی، مهاجرت و افزایش مطلق جمعیت، سیاستهای جمعیتی و نیز جمعیت‌شناسی و برنامه‌ریزی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.
(۳و۲)/ان

۱۸۲. مبانی جمعیت‌شناسی / اسدالله معزی. تهران: آواز نور، ۱۳۷۱، ۱۱۷ ص.

مطالب مورد بررسی در این اثر عبارتند از تاریخچه، تعاریف و حدود جمعیت‌شناسی، منابع و عقاید و نظریات جمعیتی، ساختمن جمعیت شامل توزیع جغرافیایی و سنی، جمعیت فعال و شاغل، ازدواج و خانواده، حرکات جمعیت شامل ولادت و باروری، مرگ و میر و مهاجرت، افزایش و پیش‌بینی جمعیت، حد متناسب جمعیت، جمعیت جهان و

ایران و آینده آن و سیاستهای جمعیتی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۱۸۳. مبانی شناخت روستا /زرتشت هوشور. تهران: اشرفی، ۱۳۵۷، ۱۳۶۲ ص.

در این اثر به نظر مؤلف برای مطالعات روستایی از دیدگاه جغرافیایی بایستی به ترتیب ذیل عمل کرد: از نواحی جغرافیایی نمونه‌گیری انجام داد؛ نقشه خوانی و روستایابی برروی نقشه، شناسایی راه، آب و هواشناسی، تقویم کار، ریخت شناسی زیستگاههای پراکنده و مجتمع را شناخت و سپس از روستاکروکی و پرسشنامه متناسب تهیه کرد. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۱۸۴. مبانی علم جغرافیا /علی اصغر نظری. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶، ح، ۱۲۵ ص.
دانشجویان با مطالعه مبانی علم جغرافیا با تأثیرگذاری انسان و محیط بر همدیگر آشنا شده و به تجزیه و تحلیل مسائل و مشکلات موجود قادر خواهند بود. از این رو در این اثر مؤلف ابتدا معنی، ماهیت، موقع و فضای جغرافیایی را تعریف می‌کند و سپس انسان و محیط جغرافیایی را شرح می‌دهد. ساخت و ویژگیهای محیط زمین، جمعیت و رشد آن و نیز حفاظت از منابع طبیعی از مطالب دیگر کتاب هستند.

/س/

(۲)

۱۸۵. متفکران اسلام /کارادووو؛ ترجمه احمد آرام. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۵۹، ۱۶۲ ص.

متن اصلی این اثر در پنج جلد تدوین شده ولی ترجمه فارسی آن یک جلد است. بخشی از این اثر که مورد نظر ماست به معرفی دانشمندان جغرافیا مانند ابوالیحان بیرونی، بطلمیوس، یعقوبی، دریانوردان و علم دریانوری ابن‌جبر، ابن‌بطوطه و جهانگر دان بزرگ اختصاص دارد.

/ن/

(۲)

۱۸۶. مجموعه کتاب آگاه: ایلات و عشاير /تهران: آگاه، ۱۳۶۲، ۴۱۹ ص.

این اثر شامل مجموعه مقالاتی درباره ایلات و عشاير ایران است. این مقالات بر پنج محور اصلی استوار است که عبارتند از ۱) ایران‌کنونی، ۲) تاریخ و فرهنگ ایران، ۳) خاورمیانه و همسایگان ایران، ۴) نظرها و روشها و ۵) کتابشناسی. مبحث ایران‌کنونی پنج مقاله، تاریخ و فرهنگ ایران سه مقاله، خاورمیانه و همسایگان ایران دو مقاله، نظرها و روشها

سه مقاله و کتابشناسی چهار مقاله ارائه شده که از صاحب نظران ایرانی و خارجی است.
(۳و۲)/ن

۱۸۷. مجموعه مباحث و روش‌های شهرسازی / محمد تقی رهنماei. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری، ۱۳۷۱، ۱۷۲ ص.

بستر جغرافیایی شهرها، بویژه خصوصیات محیطی که شهرها بر پهنه آن استقرار یافته‌اند، در کنار زمینه‌ها و سازندگی‌های دیگر شهر و شهرنشینی از جمله نکات حساس و مهم مباحث و روش‌های شهرسازی است. در این اثر برای توضیح این مباحث مطالب زیر ارائه شده‌اند: کلیات، مختصات، موقعیت و حدود جغرافیایی، پیکربندی و ساختمان زمین‌شناسی، مطالعات توپوگرافیک و آب و هوایی، منابع آب، خاک و پوشش‌گیاهی. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۲)/ن

۱۸۸. مختصری درباره حاشیه‌نشینان کرمانشاهان / محمد ناصر گلنام. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۱، ۱۷۵ ص.

مطالب این اثر بیشتر به موضوع وضعیت کلی شهر کرمانشاهان، شهرکها و زاغه‌نشینهای آن، خصوصیات کلی و تقسیم‌بندی حاشیه‌نشینها و آشنای مختصر با حاشیه‌نشینها اخلاق‌صراحت دارد. در این خصوص محلات دولت‌آباد، جعفرآباد و چشمۀ روستان توضیح داده و در ادامه این مطالب ارائه می‌شود: مهاجرت و مهاجرین، عوامل داخلی و خارجی در امر مهاجرت، علل مهاجرت، منشأ مهاجرین روستایی، جداول آماری به دست آمده از خانواده‌های نمونه مهاجر در کرمانشاهان، شرایط اجتماعی - اقتصادی مهاجرین روستایی، زمان مهاجرت و پیش‌بینی آنها برای آینده. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

(۲)/ن

۱۸۹. مدل‌ها در برنامه‌ریزی شهری: مقدمه‌ای بر کاربرد مدل‌های کمی در برنامه‌ریزی / کولین لی؛ ترجمه مصطفی عباس‌زادگان. تهران: جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، بخش فرهنگی، واحد فوق برنامه، جهاد دانشگاهی (دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا)، ۱۳۶۴، ۱۸۴ ص.

اثر حاضر مقدماتی است که آگاهانه به فرم‌های اصلی متداول‌ترین مدل‌های فضایی توجه می‌کند. همه مدل‌های مورد بررسی، مدل‌های پیش‌بینی‌کننده مکان فعالیتها در منطقه

شهری یا نحوه ارتباط میان فعالیتها براساس میزان تعیین شده فعالیتهاست. موضوعات مورد بررسی عبارتند از نقش مدلها در فرایند برنامه‌ریزی، اصول طراحی و کاربرد مدلها، مقدمات ریاضی، مدل‌های خطی، جاذبه‌ای ولاری، مدل‌های بهینه یاب.

(۳و۲) / ب

۱۹۰. مسالک و ممالک / ابراهیم بن محمد اصطخری؛ به کوشش ایرج افشار سیستانی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸، سی و هشت، ۳۵۶ ص.

این اثر از روی کتاب صور الاقالیم ابوزید سهل بلخی تألیف شده است. مؤلف سعی کرده که در این کتاب تصویری از موقعیت جغرافیایی القديم اولی با تقدیم، دریاها، دیار عرب، دریای پارس، مغرب، مصر در حد بلاد اسلام، شام، بحر روم و صورت آن، جزیره، عراق، حدود خوزستان، پارس، کرمان، سند و توابع آن، ارمنیه و ارzan، کوهستان، طبرستان و دیلم، دریای خزر، بیابان میان فارس و خراسان، سیستان و توابع آن، اقلیم خراسان و مواراء النهر ارائه دهد.

(۲) / ن

۱۹۱. المسالک والممالک / عیید الله بن عبدالله بن خردابه؛ ترجمه حسین قره‌چانلو. تهران: حسین قره‌چانلو، ۱۳۶۷، ۲۰۳ ص.

این اثر طبق معمول با اطلاعات مرسم جغرافیای ریاضی و وصف زمین و نظر بطل میوس آغاز می‌شود. مؤلف پس از فصلی کوتاه درباره جهت قبله در شهرها، قسمت مهمی از کتاب را به سواد عراق و تقسیمات اراضی و نوع خراج آنها اختصاص می‌دهد، سپس از ایران و پادشاهان آن، روم، ترک و چین یاد می‌کند. بخش اساسی کتاب درباره وصف راههای است. مؤلف به وصف بازرگانان روسی نیز می‌پردازد.

(۲) / ن

۱۹۲. مسائل ارضی و دهقانی: ایران و خاورمیانه / تهران: آگاه، ۱۳۶۱، ۴۶۵ ص.

این اثر شامل مجموعه مقالاتی است که به پنج بخش تقسیم می‌شود: ۱) ایران کنونی شامل دهقانان زمین و انقلاب، تحولات سی ساله یک ده در دشت قزوین، توزیع زمین و درآمد در آستانه اصلاحات ارضی، ماشینی شدن کشاورزی در ایران، دو یادداشت درباره کشاورزی تجاری در ایران و آمارهای روستایی و کشاورزی ایران. ۲) تاریخ و فرهنگ ایران شامل سرآغاز تجاری شدن کشاورزی در ایران و روستاییان ایران در اواخر قاجاریه. ۳) خاورمیانه شامل نگاهی به بحران کشاورزی در خاورمیانه، دهقانان

در خاورمیانه جدید، انقلاب و اصلاحات ارضی در مصر و دگرگونی نظام ارضی در الجزایر.^۴) نظرها و روشها شامل مفهوم دهقان و کشاورزی دهقانی.^۵) کتابشناسی شامل روستاهای ایران و انقلاب، انقلاب ارضی در جهان سوم و تقسیم محصول براساس عوامل پنجگانه تولید.

(۳۰) /ن/

۱۹۳. مطالعاتی درباره جغرافیای انسانی شمال ایران /گزاویه دپلانول؛ ترجمه سیروس سهامی. مشهد: دانشگاه فردوسی، ۱۳۵۸، ح، ۱۹۳ ص.

در این اثر ابتدا مساکن قلعه‌ای مطالعه می‌شود. مؤلف شرایط تکوینی و سیر تحولاتی این قبیل مساکن را در پایکوههای تهران با توجه به مسئله امنیت و نوع معیشت توضیح می‌دهد و نحوه انتساب آن را با شرایط موجود ارزیابی می‌کند. با مطالعه لاریجان، مؤلف دورنمایی از زندگی کشاورزی و دامداری دامنه‌های خشک البرز را به دست می‌دهد. در این اثر مطالعه جنبه‌های مختلف تحول زندگی روستایی در دامنه‌های مشرف به دریای مازندران به کلاردشت و دامنه‌های شمالی تخت سلیمان اختصاص می‌یابد. همچنین تصویر روشنی از سیمای شهر تهران در حدود سال ۱۹۵۷ و مشکلات آن نشان داده می‌شود.

(۳۰) /ن/

۱۹۴. مفهوم شهر (۱) و (۲)/گروه تحقیق و مطالعات شهری و منطقه‌ای مطالعات شهری و منطقه‌ای (۱). تهران: نشر ایران، ۱۳۵۸، ۲ جلد.

این اثر که شامل مجموعه مقالاتی است در دو جلد تدوین شده و سعی بر آن بوده تا مهمترین نظریاتی را که صاحب‌نظران سرشناس مکاتب گوناگون درباره پدیده شهر و شهرنشینی مطرح کرده‌اند گردآوری شود. مقالات عبارتند از تاریخچه مختصری از جامعه شناسی شهری مکتب شیکاگو، بینش دور کیم، بینش مارکس، کلان شهر و حیات ذهنی، شهر و سیاست، شهر و مازاد، شهرنشینی و طبقات اجتماعی، شهرگرایی: شیوه زندگی، رفتار انسانی در محیط شهری، بینش ماکس ویر، شهر مدرن و فلسفه شهر.

(۲) /ن/

۱۹۵. مقالاتی درباره شهر و شهرسازی /منوچهر مزینی. تهران: دانشگاه ملی ایران، ۱۳۵۰، ۵، ۴۲۴ ص.

این اثر شامل مجموعه مقالاتی است که به سه بخش تقسیم می‌شود. بخش اول: تأثیر

عوامل اقتصادی و اجتماعی بر شهر و شهرنشینی شامل ماهیت شهرها، نظریه‌ای درباره محل استقرار شهرها و جا و ناجایی در عرصه زندگی شهری. بخش دوم: ملاحظات انتقادی شامل شهر را نباید با یک اثر هنری اشناه کرد و طرح شهر. بخش سوم: مطالعه فرم توسعه شهرها و چند پیشنهاد برای بافت آنها شامل بررسی چند طرح در توسعه گران شهران و اندیشه‌هایی درباره فرمهای مجتمع.

(۳و۲) /ن/

۱۹۶. مقدمه‌ای بر اصول و روش‌های آماری در جغرافیا: آمار توصیفی / محمود مهدی نژاد. اصفهان: امیرکبیر، ۱۳۷۱، ۲۳۹ ص.

موضوع مورد بحث در این اثر بررسی اصول و روش‌های آمار توصیفی در علوم انسانی بویژه علم جغرافیا و همچنین نحوه ترسیم و شناخت و تفسیر نمودارهای آماری است؛ از این رو موضوعات تعاریف آمار و مراحل آمارگیری، اندازه‌های گرایش به مرکز، نسبتهای آماری، اندازه پراکندگی (میزان انحراف)، تهیه و ترسیم و تفسیر نمودارهای آماری، روش بررسیهای آماری در موضوعات جغرافیایی بررسی شده است. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

(۲) /ن/

۱۹۷. مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی توسعه روستایی / مصطفی ازکیا. تهران: اطلاعات، ۱۳۷۴ ۲۴۷ ص.

در اثر حاضر نظریه‌ها و مسائل مربوط به تحلیل روندهای توسعه روستایی در جهان سوم بویژه در ایران مطالعه می‌شود؛ از این رو مؤلف ابتدا دیدگاه‌های نظری متداول درباره توسعه و توسعه نیافتگی از نظر دیدگاه نوسازی، موانع اجتماعی و فرهنگی توسعه روستایی، شرایط ساختی و ملزمات توسعه، توسعه نیافتگی و نظریه وابستگی را بررسی و سپس دگرگونیهای اجتماعی با برنامه در روستا یعنی الگوهای توسعه و نیز انقلاب سبز را تحلیل می‌کند. در ادامه به بررسی توسعه روستایی از نظر اصلاحات ارضی و مراحل قانونی آن، اصلاحات ارضی و گروههای اجتماعی و روابط تولیدی و دگرگونیهای آن، اصلاحات ارضی و توسعه نیافتگی بخش دهقانی-کشاورزی ایران، اصلاحات ارضی و افزایش نابرابری در روستا می‌پردازد.

(۲) /ن/

۱۹۸. مقدمه‌ای بر جغرافیای انسانی ایران / کاظم و دیعی. تهران: دانشگاه تهران،

۱۳۴۹، هشت، ۴۰۰ ص.

مؤلف در این اثر برای بررسی جغرافیای انسانی ایران ابتدا به مشخصات طبیعی و اکولوژی ایران به عنوان بستر جغرافیایی ایران می‌پردازد و سپس انواع معیشت و سبک زندگی در ایران را چه در زندگی کوچ‌نشینی و چه در زندگی یکجانشینی بررسی می‌کند. در ادامه به نوع مسکن، ساخت و حرکات جمعیت، ارزشیابی اقتصادی، انواع معیشت، جغرافیای سیاسی، مرزهای سیاسی ایران بزرگ و منشأ جغرافیای نظام حکومت در ایران می‌پردازد. در انتها ضمن توضیح اداره و تقسیمات کشوری ایران نظریه‌ای درباره تقسیمات کشوری ارائه می‌دهد. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

(۲) / ان

۱۹۹. مقدمه‌ای بر جغرافیای جمعیت / ویلبر زلینسکی؛ ترجمه فیروز جمالی؛ ویرایش محمدکاظم یوسف پور. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۰، ۱۸۸ ص.

در این اثر جغرافیای جمعیت در قالب سه محور اساسی بررسی شده است که عبارتند از
 ۱) موضوع مورد مطالعه جغرافیدان جمعیت از نظر حدود و محتوا، توجه جغرافیدان جمعیت به انسان اندیشه ورز، مشکلات به دست آوردن و به کار بردن آمار و اطلاعات.
 ۲) توزیع جمعیت جهان از نظر تجربیات مقدماتی و اثر عوامل اقتصادی و فرهنگی.
 ۳) گونه شناسی مناطق جمعیتی از نظر روابط متقابل میان خصایص جمعیتی، شیوه‌ای فرهنگی برای منطقه‌بندی جمعیتها، سیر تکامل اجتماعی - اقتصادی انسان، مناطق جمعیتی و دنیای وسیعتر، موازنۀ مردم و منابع و مناطق جمعیت / منابع.

(۲) / ان

۲۰۰. مقدمه‌ای بر جغرافیای صنعتی / حسن قره‌نژاد. اصفهان: چاپخانه شفاقی، ۱۳۵۴، ۱۸۳ ص.

مطالب مورد بحث در این اثر عبارتند از جغرافیای صنعتی از نظر ماهیت و اصول عمله آن، صنایع کارگاهی و یدی و ابتدایی و مدرن، موادخام، شرایط صنایع مدرن و عوامل تعیین کننده محل صنایع، انرژی، انرژی اتمی و الکتریکی، حمل و نقل، تکنوجرافیا، تأثیر آب و هوا در ایجاد و توسعه صنایع، صنایع و شهر، عوامل مؤثر در توسعه صنایع مدرن، مناطق بزرگ صنعتی، صنایع آهن و فولاد، صنایع ذوب آهن در کشورهای امریکا، روسیه شوروی، فرانسه، انگلستان، ژاپن و ایران. در این کتاب

کتابنامه نیز آمده است.

/ن/

(۲)

۲۰۱. مقدمه‌ای بر شناخت ایلات و عشایر / عبدالنور شهبازی. تهران: نشرنی، ۱۳۶۹، ۱۴۴ ص.

اثر فوق به مسأله ایلات و عشایر می‌پردازد و اندیشه‌هایی را که درباره شناخت ایلات و عشایر است مطرح می‌کند. از این رو در مورد مسأله منشأ و وابستگی قومی طوایف ناشناخته کوهنشین خطه جنوبی فارس (از کوه مره تا لارستان) تحقیقی ارائه می‌دهد و در ادامه وضع کنونی ایلات و عشایر ایران را که بر مبنای نتایج مقدماتی نخستین سرشماری عشایر کوچنده کشور انجام گرفته است بررسی می‌کند. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۲۰۲. مقدمه‌ای بر شناخت ایلها، چادرنشینان و طوایف عشایری ایران / ایرج افشار سیستانی. [ب] [جا]: ایرج افشار سیستانی، ۱۳۶۶، ۲ جلد.

ویژگیهای ایلات جهان و ایران در دو بخش بررسی شده است. مؤلف در بخش ایلات جهان به موضوعاتی چون تاریخ ایلها، اتحادیه‌های بزرگ چادرنشینان و سیاستهای اسکان ایلها، جمعیت، مسکن، سایر ویژگیهای اجتماعی و تشکیلات سیاسی، اقتصاد و مسائل رفاهی کوچنشینان می‌پردازد. در بخش ایلات ایران، از ایلها و کوچنشینان استانهای آذربایجان شرقی، گیلان، آذربایجان غربی، زنجان، همدان، کردستان، باختران، ایلام، لرستان، خوزستان، چهارمحال بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، فارس، کرمان، سیستان و بلوچستان، خراسان، مازندران، سمنان، مرکزی و تهران بحث می‌کند. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

/ل/

(۲)

۲۰۳. مقدمه‌ای بر شهرهای بزرگ عربی-اسلامی در قرنهای ۱۰ تا ۱۲ هجری / آندره ریمون؛ ترجمه حسین سلطانزاده. تهران: حسین سلطانزاده، ۱۳۷۰، ۱۸۲ ص.

مؤلف در این اثر ابتدا به بررسی یکی از خصوصیات شهرهای دوره عثمانی یعنی تدارک و تأمین خدمات و تسهیلات عمومی شهری توسط اصناف و برخی دیگر از گروههای اجتماعی می‌پردازد. مؤلف اشاره می‌کند که در شهرهای عربی-اسلامی مانند شهرهای ایران، مرکز شهر بیشتر به فعالیتهای اقتصادی اختصاص داشت و شبکه بازار قلب

شهر بود. وی همچنین به برخی از ویژگیهای عناصر سازنده مرکز شهر یعنی راسته‌های بازار، دکانها، کاروانسراها و قیصریه‌ها اشاره می‌کند. در ادامه محله‌های مسکونی، انواع خانه، خصوصیات معماری و هنرهای مربوط به آن در ایالتهای گوناگون امپراتوری عثمانی، تأثیر پایتخت بر آنها و نیز نمونه‌هایی از آثار معماری آن ایالتها بررسی می‌شود. در انتها نیز کتابنامه آمده است.

(۱/)

۲۰۴. مقدمه‌ای بر مبانی برنامه‌ریزی شهری / اسماعیل شیعه؛ ویرایش غلامعلی شهریاری. تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۷۱، ۲۲۵ ص.

هدف این اثر بیشتر معرفی اصول مقدماتی برنامه‌ریزی شهری است و روابط عناصر مختلف مؤثر بر آن را نیز بررسی می‌کند؛ از این رو ابتدا مفهوم شهر و شهرسازی را مطرح و سپس تحولات شهرنشینی و شهرسازی را تعریف می‌کند. برنامه‌ریزی و انواع آن، روش مطالعه وضع موجود شهر، ارائه طرحها و راه حلها و الگوی برنامه‌ریزی و جایگزینی نیازمندیهای شهری، ضوابط توسعه زمین بر تأسیسات زیربنایی، تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی و طبیعی در طرحهای شهرسازی و نواحی مسکونی موضوعات بعدی مورد بررسی هستند. در این کتاب کتابنامه هم آمده است.

(۱/۲)

۲۰۵. مقدمه بر جامعه‌شناسی شهری / حسین ادبی. تهران: شبگیر، ۱۳۵۳، ۲۶۷ ص. در این اثر مسائل شهری از دیدگاه جامعه‌شناسی تجزیه و تحلیل شده است، از این رو ابتدا دیدگاه جامعه‌شناسی شهری و تعاریف مربوط به شهر و سپس شهرگرایی و شهرنشینی توضیح داده می‌شود. در ادامه عوامل موقعیتی شهرها، توسعه اکولوژیکی شهرها، پروسه‌های اکولوژیکی شهرها، زمینهای شهری، مسکن و زیباسازی شهرها، شهرهای غول آسا تعریف و در انتها به روش‌شناسی شهری پرداخته می‌شود. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

(۱/۲)

۲۰۶. مقدمه بر جغرافیای جهانگردی / حسین شکویی. تبریز: دانشگاه تبریز، مؤسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی، ۱۳۵۴، ۱۴۰ ص.

در این اثر ابتدا عوامل جغرافیایی و صنعت توریسم از نظر مسافرت‌های بازرگانی، مفهوم توریست در مطالعات جغرافیایی، حدود قلمرو، تحقیق، پژوهش‌های ناحیه‌ای و نیز عوامل طبیعی در جغرافیای جهانگردی بررسی شده است. پرکندگی جغرافیایی صنعت

توریسم از نظر توسعه شتاب زده آن، کانونهای جلب توریسم، بازار جهانی و صنعت توریسم و اهمیت صنعت توریسم در انگلستان، برنامه‌ریزی توریستی از نظر شرایط لازم آن، ساخت و محتوا، تنگناها، توریستها و فرهنگ مردم، مسأله مالیات، عوارض بر مسافرتهای هوایی، دریایی و زمینی، نتایج حاصل از وضع مالیات و عوارض از دیگر مباحث کتاب هستند. در این کتاب کتابنامه هم آمده است.

/ب/

(۲)

۲۰۷. مقدمه بر روستاشناسی ایران /کاظم ودیعی. تهران: دهدخدا، ۱۳۵۲، ۲۴۶ ص.

مؤلف در این اثر ابتدا حدود و هدف کار، ضرورت تاریخی و ویژگی و روش شناخت روستا را تعریف و سپس پیدایش روستا را از نظر تعریف و ضوابط و شناخت آن، تعداد جمعیت، اشتغال در بخش کشاورزی، علت و رابطه بین کوچ نشینی و یکجانشینی بیان می‌کند. وی در ادامه به مشخصات ظاهری روستا از نظر کمیت آب، نوع معیشت، سنن نژادی و بومی و شیوه بهره‌برداری از زمین و به بررسی نسق زراعی و مبانی اقتصاد روستایی، طبقه‌بندی روستاهای اصطلحات اراضی می‌پردازد. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۲۰۸. مقدمه بر روش تحقیق در جغرافیا و راهنمای مطالعات جغرافیایی و عمرانهای منطقه‌ای /کاظم ودیعی. تهران: دهدخدا، ۱۳۷۰، ۲۷۹ ص.

مؤلف در این اثر چگونگی روش تحقیق در جغرافیا را در دو بخش عمده مطرح کرده است: بخش اول کلیات جغرافیا از نظر تعریف، تقسیمات، موضوعات جغرافیا و ارکان تحقیق در جغرافیا و بخش دوم راهنمای تحقیق و مطالعات جغرافیایی و عمرانهای منطقه‌ای. در این بخش موضوعات و نحوه تحقیق از نظر طبیعی مانند خاک، آب و هوا، آب، بر جستگیها و ناهمواریها، پوشش گیاهی، حیوان و از نظر انسانی مانند جمعیت، اشتغالات کشاورزی و غیر کشاورزی در روستا، مساکن روستایی، فرهنگ و آداب و رسوم روستایی، بهره‌برداریهای زراعی، شهر، یک واحد یا بخش صنعتی و راههای ارتباطی بررسی می‌شود. در انتها نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۲۰۹. مقدمه بر روش تحقیق شهرهای ایران /یدالله فرید. تبریز: مؤسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی، ۱۳۴۹، ییست و پنچ، ۲۵۲ ص.

این اثر سه بخش دارد. در بخش‌های اول و دوم کلیات و اجزاء شهر بررسی شده است.

روش تهیه مونوگرافیهای شهری از دیدگاه علم جغرافیا و ارائه روش بررسی مختصات جغرافیایی و ارزش‌های ویژه هر شهر از مطالب این دو بخش هستند. در بخش سوم توزیع، تکامل، فعالیت جمعیت شهری و شهرهای ایران با علل و نتایج حاصل از چنین توزیعی بررسی و با استفاده از ضوابط جغرافیایی، جمعیت شهرهای ایران بر حسب ترکیب سنی و ساختمان شغلی و کار شهری گروه‌بندی شده‌اند. در این کتاب کتابنامه نیز آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۲۱۰. منابع و مأخذ جغرافیا در ایران / رحیم مشیری. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۳، ۱۶۶ ص.

در این اثر سعی شده است درباره کلیه موضوعات و انتشارات پیش از اسلام و پس از اسلام و همچنین جغرافیدانان غرب که درباره ایران مطالبی نوشته‌اند توصیفی به عمل آید. بحث اصلی کتاب حاضر انتشارات و منابع جغرافیدانان مسلمان قرن سوم تا یازدهم هجری است. به جغرافیدانان معاصر ایرانی که در زمینه‌های مختلف کتابهایی نوشته‌اند به طور فهرست وار اشاره شده و در انتها نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۲)

۲۱۱. موافع رشد سرمایه‌داری در ایران: دوره قاجاریه / احمد اشرف. تهران: زمینه، ۱۳۵۹، ۱۷۲ ص.

هدف اساسی در این اثر بررسی موافع تاریخی رشد سرمایه‌داری صنعتی جدید در کشور و نقشی است که جماعت بازاریان و بخصوص تجار بزرگ در سیر تحولات اقتصادی و اجتماعی جامعه ایرانی در اوایل قرن گذشته و اوایل قرن حاضر ایفا کرده‌اند. از این رو در این اثر موضوعات موقعیت تجار و اصناف در جامعه شهری، وضعیت نیمه استعماری و سرمایه‌داری غربی، رشد سرمایه‌داری تجاری در وضعیت نیمه استعماری، قیام بازاریان در برابر استبداد و استعمار بررسی شده است. در آخر نیز کتابنامه آمده است.

/ن/

(۳و۲)

۲۱۲. مهاجران توران زمین: شناخت اقوام صحراء‌گرد آسیای میانه و سرانجام آنها / نادر یيات. تهران: نشر ایرانشهر، ۱۳۷۰، ۴۶۸ ص.

موضوع اصلی این اثر درباره زندگی اجتماعی - سیاسی قبایل کوچرویی است که در سده‌های وسطی، پس از مدتی اقامت در آسیای میانه به سوی آسیای صغیر آمدند و مطالب مورد بررسی در آن عبارتند از سیری بر تمدن و شناخت اقوام ایرانی زیان در

توران زمین، احوال صحرانوردان آسیای مرکزی در سده‌های باستان و پیامد تشکیل دولتهای ترک زبان در آسیای میانه، اقوام ترک زبان غزو برآمدن امپراطوری سلجوقیان، سلاطین ترکمان در سرزمینهای غرب آسیا و سرانجام این اقوام، در انتها همچنین گزارش سفر به جمهوری تاجیکستان و جمهوری ازبکستان اتحاد جماهیر شوروی آمده است. در کتاب کتابنامه نیز آمده است.

(۲) / ن/

۲۱۳. مهاجرت، شهرنشینی و توسعه / آمار جیت سینگ اوبرای؛ فرهنگ ارشاد. تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، ۱۳۷۰، ۱۶۶ ص.

در این اثر نقش کوچ در توسعه روستایی و شهری در مباحثی چون کوچ‌نشینی در کشورهای در حال توسعه بیان می‌شود و در ادامه انواع و اندازه‌گیری پیامدهای کوچ، خطمشی‌ها و برنامه‌های مؤثر بر کوچ که در چندین کشور در حال توسعه در زمینه محدود کردن رشد مناطق شهری اجرا شده تجزیه و تحلیل می‌شود.

(۳) / ب/

۲۱۴. ناسیونالیسم در ایران / ریچارد کاتم؛ ترجمه احمد تدبیر. تهران: کویر، ۱۳۷۱، چهل و دو، ۴۵۷ ص.

مباحث مورد بررسی در این اثر عبارتند از زمینه ناسیونالیسم و مبنای منسجم و اجتماعی آن، ناسیونالیسم و ایلات و عشاير و اقلیتهای مذهبی، موضوعات گرایش‌های خاص منطقه‌ای، جنبش‌های جدا ای خواهانه، آذربایجان به عنوان ایالت یا ملت؟ ناسیونالیسم مذهبی و وحدت اسلامی، تکوین اسطوره ناسیونالیستی در بد و پیدایش امپریالیسم، رویارویی امپریالیسم و ناسیونالیسم، احیای اسطوره ناسیونالیستی از نظر امپریالیسم نو، پیدایش و زوال و پیروزی کم دوام ناسیونالیسم لیبرالی، ناسیونالیسم «(مثبت)» و دیکتاتوری سلطنتی، آینده ناسیونالیسم لیبرال. در انتهای هر فصل نیز کتابنامه آمده است.

(۴) / ن/

۲۱۵. نظامهای نظارت برای پروژه‌های توسعه کشاورزی و روستایی / اریک کلیتون؛ ترجمه قدرت الله معمارزاده. تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی، ۱۳۷۱، ۱۳۶ ص.

این اثر از انتشارات سازمان جهانی خواربار و کشاورزی در سال ۱۹۸۳ است که شامل

پنج مقاله از متخصصان توسعه کشاورزی و روستایی است. این اثر در دو بخش عمدۀ تنظیم شده است. در بخش اول ویژگیهای عملیاتی نظامهای نظارت کشاورزی از نظر مسائل مفهومی و عملی و نظامهای نظارتی برای پروژه‌های توسعه کشاورزی روستایی بیان و در بخش دوم طراحی یک نظام نظارت و ارزشیابی بررسی می‌شود. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) /ن/

۲۱۶. نظریات مهاجرت /عبدالعلی لهسائی زاده. شیراز، نوید، ۱۳۶۸، ۲۶۸ ص.

اثر فوق شامل یازده مقاله از نویسنده‌گان ایرانی و خارجی در زمینه مهاجرت است. عنایین مقالات عبارتند از دیدگاه‌های جامعه‌شناختی مهاجرت از روستا به شهر، برخی رهنمودهای نظری برای بنیانگذاری جامعه‌شناختی مهاجرت، یک نظریه مهاجرت، روشها و مدل‌های مهاجرت، دیدگاه سیاسی مهاجرت در غرب افریقا، ملاحظاتی در جهت ارائه یک نظریه عمومی مهاجرت در سرمایه‌داری متأخر، نگرشی سیستمی در مورد یک نظریه مهاجرت روستا - شهر، انطباق اقتصادی مهاجران بین‌المللی، یگانه‌سازی نظریات مهاجرتهای داخلی و بین‌المللی، عمران روستایی و تأثیر آن بر کاهش مهاجرت از روستا به شهر، نگاهی به عوامل ساختی در مهاجرت. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۳)

/ب/

۲۱۷. نظری اجمالی به شهرنشینی و شهرسازی در ایران /محمد یوسف کیانی. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۵، ۵۲۸ ص.

این اثر شامل مجموعه مقالاتی درباره شهرنشینی و شهرسازی است و دو بخش دارد. در بخش نخست شهرنشینی و شهرسازی از هزاره پنجم ق. م تا دوران اسلامی به طور اجمالی بررسی و در بخش دوم تعدادی از شهرهای متعلق به دوره‌های مختلف که با تحقیقات و کاوش‌های باستان‌شناسی تا حدودی شناخته شده‌اند معرفی می‌شوند، مانند جرجان، اصفهان، بم، قزوین، شیراز و تهران که به ترتیب معرف شهرسازی عهد سلجوقی، ایلخانی، صفوی و قاجار هستند.

(۲)

/ب/

۲۱۸. نظری به جغرافیای جمعیت /مهدی امانی. تهران: دانشگاه تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۳۴۷، ۱۶۸ ص.

این اثر دو بخش دارد و مطالب مورد بررسی بخشها عبارتند از بخش اول: عدم تساوی در اشغال سطح قابل زیست کردن زمین، استعمار جمعیت مناطق معتدل نیمکره جنوبی، توسعه نامساوی جمعیت، توزیع گروههای نژادی، فعالیت شغلی و سطح زندگی، مرگ و میر و آموزش و اشکال مختلف استقرار جمعیت در کشورهای صنعتی. بخش دوم: آمار و اطلاعات جدید درباره جمعیت کشورهای جهان در مورد آینده و افزایش جمعیت، داده‌ها و اطلاعات دموگرافیک کشورهای دارای میزان افزایش ضعیف جمعیت، توزیع جمعیت امریکای شمالی بر حسب گروههای سنی، اتحاد جماهیر شوروی، کشورهای دارای افزایش سریع جمعیت، مهاجرت جمعیت و انواع مهاجرتها براساس منابع آماری سازمان ملل متحد و بانک بین‌الملل ترمیم و توسعه.

(۳و۲) /ن/

۲۱۹. نفت، صنعت و توسعه: در کشورهای شورای همکاری خلیج فارس / اتفی کوبوسی؛ ترجمه گروه مترجمین نشر قومس زیر نظر دکتر همایون الهی. تهران: قومس، ۱۳۶۹، ۱۷۳ ص.

هدف این اثر ارزیابی امکان و توسعه کشورهای منطقه خلیج فارس در چهارچوب همکاری میان کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و نیز در حد وسیعتر در چهارچوب توسعه کشورهای عرب است. از این رو ابتدا اقتصاد کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و سپس نفت و گاز و بخش‌های غیرنفتی بررسی می‌شود. در این کتاب همچنین به موضوع توسعه کشاورزی در منطقه شورای همکاری خلیج فارس و صنعتی کردن نیز پرداخته شده است. در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲) /ب/

۲۲۰. نقش قبیله‌های اسکان یافته - کوچ نشینان ایران در دوران نوین / ولادیمیر ولادیمیرویچ تروبتسکوی؛ ترجمه سیروس ایزدی. تهران: ییگوند، ۱۳۵۸، ۶۲ ص.

در این اثر مؤلف سعی بر شناسایی و ریشه‌یابی نقش قبایل ایران در مسائل سیاسی و اقتصادی از دوران قاجار تا دوران پهلوی دارد. وی ابتدا بحث کوتاهی بر تاریخچه قدرت و تأثیر نظامی و سیاسی عشایر در ایران دارد و سپس به علت جابجایی اجباری عشایر و پس از آن به مسأله اسکان آنها می‌پردازد. نحوه مناسبات اجتماعی عشایر اسکان یافته، مداخله دولتهای اروپایی در زندگی سیاسی داخلی ایران نفوذ در عشایر و ایجاد اغتشاشهایی مانند قیام شیخ خزعل از دیگر موضوعاتی است که در این

کتاب بررسی شده است.

(۲)

/ن/

۲۲۱. نقشه‌ها و نمودارهای موضوعی در جغرافیای انسانی /علی اصغر رضوانی؛ ویرایش جمشید جداری عیوضی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، چهار، ۱۲۲ ص.
در این اثر اهمیت نقشه‌ها و نمودارهای موضوعی و نقش آنها در مطالعات جغرافیای انسانی و موارد استفاده آنها مطرح می‌شود. از این رو در آن ابتدا نقشه‌ها و نمودارهای موضوعی در جغرافیای انسانی و سپس کاربرد نقشه‌های موضوعی در علوم مختلف بررسی شده است.

(۲)

/س/

۲۲۲. نو شهرها /پیرمولن؛ ترجمه رضا قیصریه. تهران: نشر فضا، ۱۳۶۵، دوازده، ۳۳۹ ص.
این اثر مجموعه گزارشهایی را در بر می‌گیرد که نمایانگر تجربه‌های بیش از نیم قرن اروپا و امریکاست و مباحثت آن عبارتند از شهرسازی منطقه لندن و نوشهرها، شهرسازی و نوشهرها در پایتختهای اسکاندیناوی، طرح ریزی منطقه‌یی و نوشهرهای سرزمینهای پست ساحلی، سیاست فرانسوی برای نوشهرها، شهرسازی و نوشهرها در امریکا، طرح ریزی سرزمین و شهرهای جدید در لهستان، طرح ریزی سرزمین و نوشهرها در مجارستان و ارائه یک ستنتز در انتهای کتاب نیز کتابنامه آمده است.

(۳و۲)

/ب/

۲۲۳. وابستگی و شهرنشینی: مجموعه مقالات /ترجمه فرخ حسامیان. تهران: گروه مطالعات شهری و منطقه‌ای، ۱۳۵۸، ۱۵۷ ص.

در این اثر وابستگی و شهرنشینی در جهان سوم در دو مقاله آمده است. در مقاله اول موضوعات اشکال سلطه از نظر فعالیتهای بخش سوم عالی و سازمان یابی فضا، تنوع ساخت بخش سوم و نیز سازمان یابی فضا در کشورهای تحت سلطه و در مقاله دوم موضوع ملاحظات تئوریک درباره شهرنشینی در کشورهای تحت سلطه بررسی شده است.

(۳و۲)

/ن/

۲۲۴. وضعیت جهان /لستر راسل براون، کریستوفر فلاوین، و ساندرا باستل؛ ترجمه حمید طراوتی. تهران: آروین، ۱۳۷۲، ۴۱۴ ص.
در این اثر موضوع وضعیت محیط‌زیست جهان در موضوعات ذیل بررسی شده است:

انکار در دهه قاطعیت، حفاظت از تنوع حیات، پلی به سوی انرژی دوام پذیر، مقابله با زیاله‌های اتمی، اصلاح اقتصاد دام و طیور، استخراج معادن زمین، ایجاد مشاغل دائمی در کشورهای صنعتی، شکل دادن به شهرها و برپا کردن انقلاب زیست محیطی.
(۳)/ب

۲۲۵. وطن و سرزمین: و آثار حقوقی آن از دیدگاه فقه اسلامی یا جغرافیای سیاسی اسلام / عباسعلی عمید زنجانی. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۵، ۱۸۴ ص.
در این اثر ابتدا کلیاتی از موضوع مورد نظر و سپس موضوعات ذیل آمده است: کشور و میهن، پیامبر اسلام و سرزمینها و نظامهای قبیله‌ای، دارالاسلام و دارالحرب به عنوان دو وطن، مسلمین در سرزمین اسلامی به عنوان وطن اصلی و وطن انتخابی، اقامت اقلیتها در سرزمین اسلامی و مقررات ورود بیگانگان به سرزمین اسلامی. در انتهای کتاب هم کتابنامه آمده است.

(۲)/ن
۲۲۶. ویژگیهای تاریخی شهرنشینی در ایران دوره اسلامی / احمد اشرف. تهران: نامه علوم اجتماعی، ۱۳۵۳، ۵۶ ص.
شهرنشینی در ایران را می‌توان در دو دوران تاریخی بررسی کرد: یکی دوران باستان و دیگر دوران اسلامی. در این نوشته بیشتر به ویژگیهای کلی شهر اسلامی و همسانیهای آن توجه شده که در مناطق و دوره‌های مختلف میان شهرها وجود داشته است. در عین حال در هر مورد که تفاوت‌های زمانی و مکانی اهمیت خاصی داشته به آنها نیز اشاره شده است. موضوعات مورد بررسی در این اثر عبارتند از مفهوم شهر، بنیانگذاری، گسترش و زوال شهر و نیز سیما، بنیانهای زندگی شهری مانند دستگاه حکومت و مذهب و نیز انجمنهای صنفی و محلات شهر، رابطه شهر و ده و مفهوم مناطق شهری و تکوین شهر آبادان.

(۳)/ن
۲۲۷. ویژگیهای جغرافیایی کشورهای اسلامی / علی اصغر نظری؛ ویرایش منصور بدیری فر. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴، هشت، ۵، ۲۰۶ ص.
این اثر مجموعه اطلاعاتی است که در چهارچوب تفکرات و روشهای جغرافیایی، آشناییهایی را برای کشورهای اسلامی ممکن می‌سازد و جایگاه آنها را در جهان امروز روشن می‌کند؛ از این رو موضوعات مورد بررسی در آن عبارتند از موقعیت جغرافیایی

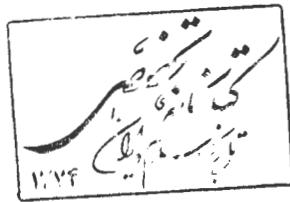
کشورهای اسلامی، پیدایش اسلام و گسترش تاریخی آن در جهان، نفوذ استعمار در جهان اسلام و تشکیل کشورهای اسلامی جدید، جایگاه جهان اسلام در نظریه‌های ژئopolیتیکی معاصر، تقسیم بندی جهان اسلام بر مبنای نقاط جغرافیایی و نیز بر مبنای خط‌مشیهای سیاسی - نظامی - اقتصادی و فرهنگی، ساختار و ویژگیهای اجتماعی - فرهنگی - اقتصادی - سیاسی جهان اسلام، مقایسه جهان اسلام با کشورهای پیشرفته صنعتی و دیگر کشورهای جهان سوم، نقش انقلاب اسلامی و جایگاه ایران اسلامی در جهان اسلام.

(۲) / س

۲۴۸. ویژگیهای جغرافیایی کشورهای توسعه یافته / علی اصغر نظری؛ ویرایش منصور بدربیان: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۵، یا، ۱۸۲ ص.

هدف اثر فوق آشنایی با ویژگیهای جغرافیایی کشورهای توسعه یافته جهان، عوامل به وجود آورنده شرایط توسعه و رفتارهای ناشی از توسعه یافتنگی آنها در جهان است؛ از این رو در این اثر مشخصات کلی، تعاریف و اصطلاحات، ویژگیهای زیست محیطی و انسانی مناطق توسعه یافته، مسائل زیست محیطی و سکونتگاهی (شهر - روستا) و رفاه اجتماعی و زمینه‌های اقتصادی بررسی شده است.

(۲) / س

نمايه موضوعی

جغرافيا - روستا و شهر	۱۲۲	اصلاحات ارضی	۱۹۲	
جغرافيا - شهر و روستا	۱۲۲	اقتصاد شهری	۲۲۳، ۱۹، ۱۸	
جغرافيا - مبانی	۱۸۴	اقتصاد کشاورزی	۶۸، ۲۱، ۲۰، ۱۹	
جغرافيا - منابع - ایران	۲۱۰	اقتصاد نفت	۲۳	
جغرافیای اسلام	۱۱۶، ۴۶، ۴۱، ۳۹، ۵، ۱	الگوهای اقتصادی	۱۸۹، ۳۸، ۳۴	
	۲۲۷، ۱۹۱، ۱۹۰، ۱۶۱، ۱۵۴	اوپاع اجتماعی	۱۶۶	
جغرافیای اقتصاد	۱۰۹، ۷۴، ۷۳، ۷۲	اوپاع اقتصادی	۴۴، ۳۳، ۱۷، ۱۵، ۱۴	
جغرافیای انسانی	۷۹، ۷۸، ۷۷، ۶۳، ۲۶		۲۱۱، ۱۷۶، ۱۶۶	
	۱۹۸، ۱۹۳، ۱۷۹، ۱۶۸، ۱۵۷، ۱۳۸، ۱۲۸	ایجاد شهرکها	۴۷	
جغرافیای تاریخی	۵۴، ۵۳، ۴۹، ۴۵، ۱۳	ایل شناسی	۱۲۳	
	۹۰، ۸۵، ۸۴، ۸۳، ۸۲، ۸۱، ۸۰	برنامه‌ریزی اقتصادی	۳۵، ۴	
	۵۲	برنامه‌ریزی توسعه	۱۶۴	
	۱۳۶، ۱۱۳، ۱۱۰	برنامه‌ریزی روستایی	۵۹	
جغرافیای جهان	۱۷۰	برنامه‌ریزی محیطی	۵۸، ۵۷، ۱۲، ۱۰، ۹	
جغرافیای جمعیت	۸۸، ۸۷، ۸۶، ۱۱		۲۲۲، ۲۰۴	
جغرافیای روستایی	۹۳، ۹۲، ۵۰	بوم‌شناسی انسانی	۱۵۷، ۷۱	
جغرافیای زیستی	۹۴	پژوهشگران مسلمان	۱۸۵	
جغرافیای سیاسی	۱۳۰، ۱۱۷، ۹۶، ۹۵، ۷	تاریخ اقتصادی	۲۲۴	
	۱۸۰، ۱۷۵، ۱۳۱	تکنولوژی	۲۴	
جغرافیای شهری	۱۲۰، ۹۹، ۹۸، ۶۷	توسعه روستایی	۱۹۷	
جغرافیای صنعتی	۲۰۰، ۱۰۱	تولیدات کشاورزی	۱۶	
جغرافیای طبیعی	۵۶	جامعه‌شناسی شهری	۱۰۷، ۱۰۶، ۷۱، ۵۹	
جغرافیای کشاورزی	۱۷۴، ۱۰۳، ۷۶، ۷۵		۱۲۰	
جغرافیای کوچ‌نشینی	۱۷۲، ۱۷۱، ۱۰۴	جامعه‌شناسی روستایی	۲۰۷، ۱۹۷، ۱۸۳	
جغرافیای نظامی	۱۲۹		جغرافیا	۱۶۹
جمعیت	۸۹، ۸۸، ۸۷، ۸۶			

- صلح ۱۳۵
- طرحهای توسعه ۲۱۵
- عشایر ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۲، ۱۳۹، ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۱۵، ۵۵، ۴۲، ۳۲، ۱۷۱، ۱۶۲، ۱۶۰، ۱۵۵، ۱۵۲، ۱۵۱، ۱۴۰، ۲۲۰، ۲۱۲، ۲۰۲، ۲۰۱، ۱۸۶، ۱۷۲
- قره روستایی ۱۵۸
- قاره‌ها ۱۷۰
- کشورهای توسعه یافته ۲۲۸
- کشورهای در حال توسعه ۲۲۳، ۱۷۴
- کشورهای در حال توسعه - روابط خارجی ۱۸۵، ۱۰۸
- مالکیت ارضی ۱۷۷
- محیط زیست ۲۶
- مدارس عشایری ۳
- مسکن روستایی ۴۳
- مکاتب جغرافیایی ۱۰۲، ۲۵، ۴۹، ۵۴، ۴۹، ۲۵، ۱۰۲
- ملی گرایی ۲۱۴
- مهاجرت ۲۱۶
- مهاجرت داخلی ۲۱۳، ۱۴۷، ۳۷
- میهن (اسلام) ۲۲۵
- نقشه‌ها ۲۲۱
- جمعیت‌شناسی ۵۱، ۵۲، ۶۱، ۱۲۱، ۱۲۵
- حاشیه‌نشینی ۱۸۸، ۱۱۲، ۱۱۱
- حمل و نقل ۹۱
- جهانگردی ۲۰۶، ۷۰
- خليج فارس ۲۱۹، ۱۶۷، ۱۶۵، ۵
- خیابانها و کوچه‌ها ۸
- روستان‌نشینی ۱۴۷
- روش‌های آماری ۲، ۱۹۶
- روش‌های تحقیق ۵۰، ۵۶، ۱۱۸، ۱۲۴، ۱۶۳
- ساختار کشاورزی ۴۰
- سازمان ملل متحد ۱۳۵
- سیاست اقتصادی ۲۲۴
- سیاست توسعه ۱۲۷
- شهرسازی ۳۶، ۱۱۴، ۳۶، ۱۴۹، ۱۴۳، ۱۲۴
- شهرنشینی ۹۷، ۱۰۰، ۱۴۷، ۱۲۶، ۱۴۴، ۱۴۵، ۲۰۵، ۱۹۴، ۱۵۳، ۱۴۹، ۲۰۹، ۲۲۳، ۲۱۷
- شهرها ۴۸، ۵۹، ۱۰۰، ۹۷، ۱۴۱، ۱۲۶، ۱۴۲
- شهرهای اسلامی ۱۲۶

نمايه نام کسان

امیری، سهرا ب	۱۴۰	آذرنگ، عبدالحسین	۴۶
امیری، منوچهر	۱۷۷	آرام، احمد	۱۸۵
امینی، امیر هوشنج	۷۲	آرند، یعقوب	۴۴
اویرای، آمار جیت سینگ	۲۱۳	آسایش، حسین	۷۴، ۱۷۸
اوریان اولسن، میکائیل	۴۵	آشفته تهرانی، امیر	۶۱
ایزدی، سیروس	۲۲۰	آقا، ه.	۱۲۵
بارت، فردیک	۲۸	آلدریچ، فرانک تی.	۱۱۸
بارتولد، واسیلی ولادیمیروویچ	۵۳	آیتی، باقر	۱۲۴
بارییر، جولیان	۱۵	آیتی، محمدابراهیم	۳۹
bastel، ساندرا	۲۲۴	ابن حوقل، محمدبن حوقل	۱۳۷
بخشوده، محمد	۱۹	ابن خردادبه، عبیدالله بن عبدالله	۱۹۱
بدریفر، منصور	۹۹، ۷۸، ۷۶	ابن رسته، احمدبن عمر	۱۳
	۲۲۸، ۲۲۷	ابن فقیه، احمدبن محمد	۵۴
براون، لستر راسل	۲۲۴	ادبیی، حسین	۲۰۵
برنارشاریه، ژان	۱۴۷	ارشاد، فرهنگ	۲۱۳
بریز، جرالد ویلیام	۱۴۴	ازکیا، مصطفی	۱۹۷
البلاذی، احمدبن یحیی	۱۵۴	اسکندری نیا، ابراهیم	۱۳۲
بلیک، جرالد اچ.	۹۶	اشرف، احمد	۲۲۶، ۲۱۱
بهرام بیگی، هوشنج	۸۹	اصطخری، ابراهیم بن محمد	۱۹۰
بهفروز، فاطمه	۱۲۸، ۴۳	اعتماد، گیتی	۱۴۵، ۱۰۰
بیات، نادر	۲۱۲	افتخاری، عبدالرضا	۱۴
ییگدلی، محمدرضا	۵۵	افشار سیستانی، ایرج	۲۰۲، ۱۹۰
پاپلی یزدی، محمدحسین	۱۷۱	اکبری، احمد	۱۹
پرسکات، جان روبرت ویکتور	۱۷۵	الهی، همایون	۲۱۹
پوراحمد، احمد	۶۷	امان، دیتر	۳۲
پورفیکوهی، علی	۶۸	امانی، مهدی	۲۱۸
پولادر، محمد	۴	امان اللہی بهاروند، سکندر	۱۷۲، ۱۶۲

۸۴ کتابشناسی گزیده توصیفی جغرافیای انسانی

دپلانول، گزاویه	۱۹۳	بولارد، ا. اج.	۱۲۵
درایسل، آلسدیر	۹۶	بولارد، جی. ان.	۱۲۵
دروئو، ماکس	۷۷	پیران، پرویز	۱۴۶
دووفومیه، مارک	۶۸	پیگلوسکایا، نیتاویکتورونا	۱۴۸
دولفوس، اولیویه	۱۵۷، ۵۰	تدین، احمد	۲۱۴
دهقانیان، سیاوش	۱۰۳	تروپتسکوی، ولادیمیرولادیمیرویچ	۲۲۰
دیگار، ژان پیر	۱۶۰	تشنر، فرانس	۴۶
دیلون، اس. اس.	۱۰۳	تقوی، نعمت الله	۱۸۱
رحمانی، فریدون	۱۲۱	تودارو، مایکل	۳۴
رضا، عنایت الله	۱۴۸	توسلی، محمود	۱۵۰، ۱۳۴، ۹
رضازاده، راضیه	۴۸	توکل، محمد	۱۵۴
رضایی، عبدالعلی	۱۴۶	ثقفی عامری، ناصر	۱۲۵، ۷
رضوانی، علی اصغر	۲۲۱، ۱۲۲، ۷۰	جانسون، جیمز	۱۰۰
رفعی پور، فرامرز	۶۰	جداری عیوضی، جمشید	۲۲۱
رهنمایی، محمد تقی	۱۸۷، ۵۶	جزایری، ادریس	۱۵۸
ریمون، آندره	۲۰۳	جعفری ولدانی، اصغر	۱۶۵
زاهد زاهدانی، سعید	۱۱۲	جييط، هشام	۱۷۳
زاهد عقری، ابراهیم	۱۵۸	جلیل نیا، آذر میدخت	۱۱۹
زلینسکی، ویلبر	۱۹۹	جمالزاده، محمدعلی	۱۷۶
زمردیان، محمد جعفر	۱۰	جمالی، فیروز	۱۹۹
زنجانی، حبیب الله	۱۲۱، ۱۰۷، ۵۱	جوان، جعفر	۱۰۶
زنگی آبادی، علی	۶۵	جیمز، ادوین	۴۸
ژرژ، ادمون	۱۰۸	جیمز، موریس	۴۸
ژرژ، پیر	۸۶، ۱۰۱، ۱۰۹	حافظ ابرو، عبدالله بن لطف الله	۹۰
ستوده، منوچهر	۱۱۳، ۸۳	حافظ نیا، محمدرضا	۱۱۷
سردادور، حمزه	۵۳	حائزی، محمدرضا	۱۴۵
سروقدمقدم، ابوالحسن	۱۷۳، ۵۴	حسامیان، فرخ	۲۲۳، ۱۴۵، ۱۸
سعادت، فتح الله	۷۲	خدابخشی، رضا	۱۵۱
سعیدی رضوانی، عباس	۴۱	خراشی، فرزان	۱۰۹
سعیدی، عباس	۱۳۶	خسروی، عبدالله	۱۵۵
سلطانزاده، حسین	۲۰۳، ۱۵۶، ۱۲۶	خلیلی فر، حسین	۶۲
سلطانی، غلامرضا	۲۰	خواجہ کرمی، ذبیح الله	۳۳
سلطانی، محمدعلی	۸۴	داگلاس، مایک	۵۷

- غفاری، هیبت الله ۱۳۳
 غلامحسین زاده، غلامحسین ۱۱۷
 فرانسوا، اویر ۱۶
 فرجی، عبدالرضا ۷۵
 فرحت، یوسف ۱۲۵
 فرید، یدالله ۲۰۹، ۱۶۳، ۱۳۸، ۸۷، ۶۹
 فریدمن، جان رمبرت پیتر ۵۷
 فشارکی، پریدخت ۹۳
 فلامکی، محمد منصور ۱۵۳
 فلاوین، کریستوفر ۲۲۴
 فیلبرگ، کارل گونار ۲۹
 فیندلی، سلی ۳۷
 قره چانلو، حسین ۱۹۱، ۱۳
 قره تزاد، حسن ۲۰۰
 قزوینی، ذکریابن محمدبن محمود ۱
 قیصریه، رضا ۲۲۲
 کاتم، ریچارد ۲۱۴
 کارادووو ۱۸۵
 کاستللو، وینسنت فرانسیس ۱۴۶
 کاظمی بیدهندی، مهدی ۱۸
 کاظمی، علی اصغر ۵
 کاویانی، شیوا (منصوره) ۱۴۳
 کردوانی، پرویز ۳۳
 کریمی، اصغر ۲۹، ۱۶۰، ۱۷۱
 کسانی، زهره ۱۵۸
 کلارک، جان آی. ۸۹
 کلاوال، پل ۱۰۵
 کلاهی اهری، علی ۱۰۳
 کلیتون، اریک ۲۱۵
 کوبویسی، اتیف ۲۱۹
 کوچکی، عوض ۱۰۳
 کیانی، محمدیوسف ۲۱۷
 کیانی، منوچهر ۱۴۲
- سوخکیان، محمدعلی ۳۸
 سهامی، سیروس ۵۰، ۷۷، ۸۶، ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۳۱
 سهراوی، علی ۳
 سینجر، پل ۱۸
 سینگ، جاسیر ۱۰۳
 شاهمرادی، محمد ۱
 شعار، جعفر ۱۳۷
 شکوئی، حسین ۱۱۱، ۱۰۲، ۹۷، ۷۱، ۲۵
 ۲۰۶، ۱۵۹، ۱۲۰
 شولتز، تئودور ۱۷۴
 شهبازی، اسماعیل ۵۹
 شهبازی، عبدالله ۲۰۱، ۳۰
 شهدادی، هرمز ۱۶۴
 شهریاری، غلامعلی ۲۰۴
 شهیدی، حسین ۱۱۰
 شهیدی، محمد تقی ۲۴
 شیخی، محمد تقی ۵۲
 شیعه، اسماعیل ۲۰۴
 صدرالاشرافی، مهریار ۲۱
 صغیر، محسن ۹۵
 صفائی نژاد، جواد ۱۷۹، ۱۵۲، ۴۰
 صوفی، جهانگیر ۶۶
 طراوتی، حمید ۲۲۴
 عابدین درکوش، سعید ۱۱۹
 عباسزادگان، مصطفی ۱۸۹
 عرب مازار، عباس ۳۴
 عرفان، محمود ۸۲
 عزتی، عزت الله ۱۳۰، ۱۲۹
 علیجانی، بهلول ۱۱۸
 عمید زنجانی، عباسعلی ۲۲۵
 عیسوی، چارلن ۴۴
 غفاری، قمر ۱۶۱

معصومی اشکوری، حسن	۱۱	کیاوند، عزیز	۱۱۵، ۵۷
معمارزاده، قدرت الله	۲۱۵	گروتس باخ، اروین	۹۸
مقبول، احمد	۴۶	گلنام، محمدناصر	۱۸۸
مقدسی، محمدبن احمد	۶	گلی، امین الله	۱۳۹
ملک محمدی نوری نائینی، حمیدرضا	۱۶۷	گلی زواره، غلامرضا	۸۵
منزوی، علینقی	۶	گنجی، محمدحسن	۴۶
مولایی هشجین، نصرالله	۲۲	گودرزی نژاد، شاپور	۶۳
مهدوی، مسعود	۹۲، ۱۲، ۲	گی، لسترنج	۸۲
مهندی نژاد، محمود	۱۹۶	لاکست، ایو	۶۴
میرحیدر، دره	۱۸۰، ۹۶، ۱۷۵	لایارد، سراوستان هنری	۱۴۰
میرنیا، علی	۴۲، ۳۱	لمبتون، ان کاترین سواین فرد	۱۷۷
میریان، عباس	۸۱	لونسبری، جان اف.	۱۱۸
میسراء، آر. بی.	۵۸	لهسائی زاده، عبدالعلی	۲۱۶، ۳۷
نجفی، بهاءالدین	۲۰	لی، کولین	۱۸۹
نسیاری، سیروس	۱۶۹	لینچ، کوین	۱۴۱
نظری، علیاصغر	۲۲۸، ۲۲۷، ۱۸۴، ۸۸، ۴۹	ماپوگونج، آ. ال.	۵۸
نظریان، اصغر	۹۹	مایل هروی	۹۰
نقیس، احمد	۱۱۶	مجتبهدزاده، پیروز	۱۶۷، ۹۵، ۸۰
نوری نائینی، محمدسعید	۱۷۴	مجتبهدزاده، غلامحسین	۳۶
نیشابوری، اصغر	۹۴	مجتبهدی، احمد	۱۶۸
ویر، ماکس	۱۴۳	محسینیان، محسن	۹۸، ۳۲
ودیعی، کاظم	۲۰۸، ۲۰۷، ۱۹۸، ۷۹، ۲۸	محلاتی، صلاح الدین	۲۶
ورجاوند، پرویز	۱۲۳	محمودی، علی	۹۱
هاتف، محمود	۱۰۱	مخبر، عباس	۵۸، ۳۵
هاشمی، فضل الله	۱۱۴	مدیرشانهچی، محسن	۱۲۹
هاگت، پیتر	۶۳	مرلن، پیر	۲۲۲
همتی، عبدالناصر	۲۳	مزینی، منوچهر	۱۹۵، ۱۴۱
هوشور، زرتشت	۱۸۳	مشایخی، رضا	۴۵
هومن، محمد	۱۲۷	مشیری، رحیم	۲۱۰، ۱۷۰، ۱۰۴، ۲۲
یعقوبی، احمدبن اسحاق	۳۹	مصاحب، محمد	۱۶
یوسف پور، محمدکاظم	۱۹۹	مطیعی لنگرودی، حسن	۷۳
		معزی، اسدالله	۱۸۲، ۱۴۴

کتابهای چاپ شده رشته جغرافیا

۱. آب و هوای کره زمین؛ کیت بوشر؛ ترجمه هوشنگ قائمشی؛ جلد اول، چاپ دوم، ۱۳۷۶.
۲. آب و هوای کره زمین؛ منطقه برون حاره؛ کیت بوشر؛ ترجمه بهلول علیجانی؛ جلد دوم، چاپ اول، ۱۳۷۳.
۳. برنامه‌سازی کامپیوتر برای جغرافیادانان؛ دیوید جی. یونوین و جان آ، داووسون؛ ترجمه مونس علی فرمنش؛ چاپ اول، ۱۳۷۲.
۴. پردازش کامپیوتری تصاویر سنجش از دور؛ پل ام. میدر؛ ترجمه محمد نجفی دیسفانی؛ چاپ اول، ۱۳۷۷.
۵. تحلیل جمعیت شناسی؛ حبیب الله زنجانی؛ چاپ اول، ۱۳۷۶.
۶. جغرافیا توکیبو نو؛ پیشوهاگت؛ ترجمه شاپور گودرزی نژاد؛ جلد اول، چاپ سوم، ۱۳۷۶.
۷. جغرافیا ترکیبی نو؛ پیشوهاگت؛ ترجمه شاپور گوزوزی نژاد؛ جلد دوم؛ چاپ اول، ۱۳۷۶.
۸. جغرافیای زیستی؛ اصغر نیشاپوری؛ چاپ دوم، ۱۳۷۷.
۹. جغرافیای کرج‌نشینی؛ سید رحیم مشیری؛ چاپ دوم، ۱۳۷۳.
۱۰. خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز؛ محمد رضا حافظنیا؛ چاپ اول، ۱۳۷۱.
۱۱. درآمدی بر روشها و نتایج میدانی جغرافیا؛ جان اف. اونسبیری و فرانک تی. آلدربیج؛ ترجمه بهلول علیجانی؛ چاپ دوم، ۱۳۷۴.
۱۲. دیدگاههای نو در جغرافیای شهری؛ حسین شکوفی؛ جلد اول، چاپ دوم، ۱۳۷۴.
۱۳. ژئواستراتژی؛ عزت الله عزتی؛ چاپ اول، ۱۳۷۴.
۱۴. ژئوبولیتیک؛ عزت الله عزتی؛ چاپ دوم، ۱۳۷۲.
۱۵. ژئومورفولوژی در برنامه‌ریزی محیطی؛ ج. ام. هوک؛ ترجمه محمد جعفر زمردیان؛ چاپ اول، ۱۳۷۲.
۱۶. ژئومورفولوژی و مدیریت محیط؛ آر. یو. کوک و چی. سی. دورکمپ؛ ترجمه دکتر شاپور گودرزی نژاد، جلد اول، ۱۳۷۷.
۱۷. ژئومورفولوژی؛ ریچارد جی. چورلی، استانلی ای. شوم و دیوید ای، سودن؛ ترجمه احمد معتمد؛ جلد اول، چاپ اول، ۱۳۷۵.
۱۸. ژئومورفولوژی (زمین‌شناسی)؛ ریچارد جی. چورلی، استانلی ای. شوم و دیوید ای، سودن؛ ترجمه احمد معتمد؛ جلد دوم، چاپ اول، ۱۳۷۷.
۱۹. سنجش از دور؛ حسن علیزاده ریسعی؛ چاپ دوم، ۱۳۷۴.
۲۰. سیستم اطلاعات جغرافیایی؛ پی. ای. بارو؛ ترجمه حسن طاهرکیا؛ چاپ اول، ۱۳۷۶.

۲۱. ماهیت و قلمرو علم جغرافیا؛ سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها؛ چاپ اول، ۱۳۷۱.
۲۲. مبانی آب و هواشناسی؛ بهلول علیجانی و محمد رضا کاویانی؛ چاپ چهارم، ۱۳۷۴.
۲۳. مبانی جغرافیای سیاسی؛ دره میر حیدر (مهرانی)؛ چاپ چهارم، ۱۳۷۵.
۲۴. مقدمه‌ای بر جغرافیای جمعیت؛ ولیر زلینسکی؛ ترجمه فیروز جمالی؛ چاپ سوم، ۱۳۷۴.
۲۵. مقدمه‌ای بر جغرافیای روماتیک؛ مسعود مهدوی؛ چاپ اول، ۱۳۷۷.
۲۶. مقدمه‌ای بر کارت‌نگاری؛ مجید زاهدی؛ چاپ دوم، ۱۳۷۳.
۲۷. هواشناسی عمومی؛ هوشنگ قائمی، چاپ اول، ۱۳۷۵.
۲۸. هیدرولوژی آبهای سطحی ایران؛ علی‌اصغر موحد دانش؛ چاپ اول، ۱۳۷۳.

29. *English for the Students of Physical Geography*; Minoo Asjodi, Shapur Gudarzinejad, First edition, 1998.